

SLUŽBENE NOVINE

ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA

Godina V - Broj 11

ZENICA, Ponedjeljak, 26. 06. 2000. g.

133.

Na osnovu odredbi člana 34. tačka b. Poslovnika o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/96) i člana 36. Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 21/99), Zakonodavno-pravna komisija Skupštine, na 13. sjednici, održanoj 21.01.2000. godine, utvrđuje

POSLOVNIK O RADU SKUPŠTINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA (Prečišćen tekst)

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Poslovníkom o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Poslovnik) uređuju se: način rada Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Skupština), unutarnja organizacija i postupak rada Skupštine, prava i obaveze poslanika, predsjedavajućeg i drugih funkcionera Skupštine, postupak za izbor, imenovanje i razrješenje, akti Skupštine i druga pitanja koja se odnose na rad i funkcioniranje Skupštine.

Član 2.

Skupština se organizira i radi na način propisan Ustavom Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ustav) i ovim Poslovníkom.

Radna tijela Skupštine rade po odredbama ovog Poslovnika, a mogu, u skladu sa ovim Poslovníkom, donijeti i svoj poslovnik.

Član 3.

Skupština radi u sjednicama.

Član 4.

Rad Skupštine je javan. Skupština može, izuzetno, odlučiti da se pojedina pitanja raspravljaju bez prisustva javnosti.

Član 5.

Pitanja koja nisu uređena ovim Poslovníkom Skupština će uređiti posebnim zaključkom.

II. MANDATNO-IMUNITETSKA PITANJA

1. Verifikacija mandata

Član 6.

Verifikaciju mandata novozabranili poslanika vrši Skupština, na prijedlog Verifikacione komisije, na prvoj sjednici Skupštine.

Član 7.

Verifikacionu komisiju bira Skupština iz reda poslanika.

Verifikaciona komisija ima predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana.

Član 8.

Verifikaciona komisija razmatra izvještaj Izborne komisije i druge izborne akte, ispituje pravilnost izbora i eventualno prispjele prigovore i podnosi Skupštini svoj izvještaj o utvrđenom stanju.

Verifikaciona komisija podnosi izvještaj Skupštini na sjednici Skupštine na kojoj se vrši verifikacija mandata poslanika.

Član 9.

Skupština pretresa izvještaj Verifikacione komisije i odlučuje o potvrđivanju ili osporavanju verifikacije mandata poslanika.

Glasanje o izvještaju vrši se u cjelini ako Verifikaciona komisija nije osporila ni jedan mandat. U slučaju da je neki mandat osporen, prvo se glasa u cjelini o svim neosporenim mandatima, a zatim o svakom osporenom mandatu posebno.

Član 10.

Skupština može osporiti odnosno odložiti verifikaciju mandata pojedinog poslanika i zaključiti da se prethodno izvrše potrebna provjeravanja.

O verifikaciji osporenog mandata mora se odlučiti u roku od dva mjeseca.

Član 11.

Poslanik čiji je mandat osporen ili je odloženo donošenje odluke o verifikaciji njegovog mandata ima pravo da prisustvuje sjednicama Skupštine, bez prava odlučivanja.

Član 12.

Poslije verifikacije mandata poslanici daju svečanu izjavu na sjednici Skupštine.

Poslanici potpisuju tekst svečane izjave.

Član 13.

Verifikacijom mandata i davanjem svečane izjave u Skupštini poslanik stiče prava i dužnosti poslanika, utvrđene Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom.

Član 14.

Verifikaciju mandata poslanika izabranih na dopunskim izborima vrši Skupština, na prijedlog Mandatno-imunitetske komisije, shodno odredbama ovog Poslovnika.

2. Imunitet poslanika**Član 15.**

Krivični postupak ili građanska parnica ne mogu biti pokrenuti protiv poslanika Skupštine, niti on može biti zadržan u pritvoru ili kažnjen na bilo koji drugi način zbog izraženog mišljenja i datog glasa u Skupštini.

Član 16.

Poslaniku prestaje mandat u slučajevima utvrđenim Ustavom ili zakonom.

Poslaniku prestaje mandat danom kada Skupština utvrdi da je nastupio neki od razloga utvrđenih Ustavom ili zakonom.

Član 17.

Poslanik ima pravo da podnese ostavku i da je obrazloži.

Ostavka se podnosi pismeno predsjedavajućem Skupštine.

O ostavci poslanika predsjedavajući Skupštine obavještava Skupštinu.

Danom obavještanja Skupštine o podnošenju ostavke poslaniku prestaje mandat.

Član 18.

Prestanak mandata zbog opoziva utvrđuje Skupština, shodno odredbama ovog Poslovnika o postupku verifikacije mandata.

Član 19.

Poslanik koji preuzme funkciju odnosno poslove i zadatke čije je vršenje, prema zakonu, nespojivo sa funkcijom poslanika, dužan je o tome obavijestiti predsjedavajućeg Skupštine.

Predsjedavajući Skupštine obavještava o tome Skupštinu, koja utvrđuje da je poslaniku prestao mandat.

Ako poslanik, u slučaju iz stava 1. ovog člana, ne obavijesti predsjedavajućeg Skupštine, to će učiniti Mandatno-imunitetska komisija.

III. ORGANIZACIJA SKUPŠTINE**1. Konstituiranje Skupštine****- Član 20.**

Skupština je jednodomna.

Skupština odlučuje o pitanjima iz nadležnosti Skupštine utvrđene Ustavom.

Član 21.

Nakon verifikacije mandata i davanja svečane izjave poslanika, Skupština odlučuje o svojoj unutrašnjoj organizaciji, bira predsjedavajućeg Skupštine i imenuje sekretara Skupštine, a po mogućnosti bira predsjednike i članove radnih tijela Skupštine.

2. Predsjedavajući i sekretar Skupštine**Član 22.**

Skupštinski funkcioneri su predsjedavajući i sekretar Skupštine.

Član 23.

Predsjedavajućeg Skupština bira na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja, uz konsultaciju sa predstavnicima političkih stranaka koje imaju svoje poslanike u Skupštini, iz reda poslanika.

Mandat predsjedavajućeg je dvije godine.

Član 24.

U slučaju da predsjedavajući Skupštine bude privremeno u nemogućnosti da obavlja svoju dužnost, funkciju predsjedavajućeg Skupštine vršit će poslanik koga odredi Skupština, na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja.

Član 25.

Predsjedavajući Skupštine:

- predstavlja Skupštinu;
- učestvuje u pripremi sjednice Skupštine, saziva je i predsjedava joj;
- stara se o ostvarivanju programa rada Skupštine i o tome obavještava Skupštinu;
- stara se o primjenjivanju ovog Poslovnika;
- stara se o ostvarivanju prava i dužnosti poslanika u Skupštini u vezi sa vršenjem njihove funkcije iz djelokruga Skupštine;
- stara se o odnosima i saradnji Skupštine sa drugim nadležnim organima, tijelima i organizacijama o pitanjima iz djelokruga Skupštine;
- upućuje na raspravu odborima i komisijama pripremljene prijedloge zakona, drugih propisa, te izvještaje, analize i druga akta upućena Skupštini, a može za to ovlastiti i sekretara Skupštine;
- potpisuje akta koja Skupština donosi;
- vrši i druge poslove određene Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom.

Član 26.

Skupština ima sekretara, koga bira na period od dvije godine, na prijedlog komisije za izbor i imenovanja.

Član 27.

Sekretar Skupštine pomaže predsjedavajućem Skupštine u pripremanju sjednica Skupštine, stara se o obezbjeđivanju uvjeta za rad Skupštine i o realizaciji poslova i zadataka u vezi sa sjednicama, te obavlja i druge poslove utvrđene ovim Poslovnikom ili koje mu povjeri predsjedavajući Skupštine.

Sekretar Skupštine rukovodi Stručnom službom Skupštine i nadležnostima je za finansijsko i materijalno poslovanje Skupštine i Stručne službe Skupštine.

Za sekretara Skupštine se može izabrati diplomirani pravnik sa najmanje tri godine radnog iskustva na odgovarajućim poslovima.

Član 28.

Za svoj rad i rad Stručne službe Skupštine sekretar odgovara Skupštini i predsjedavajućem Skupštine.

3. Radna tijela Skupštine

Član 29.

Skupština obrazuje odbore i komisije kao stalna i povremena radna tijela za vršenje poslova iz svog djelokruga.

Stalna radna tijela Skupštine su:

a) Skupštinski odbori:

- Odbor za politički sistem,
- Odbor za društveno-ekonomske odnose,

b) Komisije:

- Komisija za ustavna pitanja,
- Zakonodavno-pravna komisija,
- Komisija za izbor i imenovanja,
- Administrativna komisija,
- Komisija za predstavljanje i prijedloge,
- Mandatno-imunitetska komisija.

Skupština može, posebnom odlukom, obrazovati i druga stalna i povremena radna tijela.

Član 30.

Skupština bira članove odbora i članove Mandatno-imunitetske komisije i Komisije za izbor i imenovanja, iz reda poslanika.

Za članove drugih komisija, osim poslanika, mogu biti imenovana i lica iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika.

Član 31.

Odbor za politički sistem:

- a) razmatra materijale i daje mišljenja o svim političkim pitanjima koja se odnose na:
- ustavno uređenje Kantona;
 - međunarodne odnose i ostvarivanje ljudskih prava i sloboda;
- b) daje mišljenje o cjelishodnosti zaključivanja ugovora između Kantona i država i međunarodnih organizacija;
- c) razmatra pitanja koja se odnose na međukantonalne odnose i saradnju;
- d) razmatra i druga pitanja od značaja za ostvarivanje utvrđenog političkog sistema i ustavnog uređenja.

Član 32.

Odbor za društveno-ekonomske odnose:

- a) predlaže Skupštini utvrđivanje politike u oblasti društveno-ekonomskih odnosa;
- b) prati provođenje politike izvršavanja propisa Skupštine u oblasti privrede, finansija i drugih djelatnosti i daje prijedloge za unapređenje odnosa u ovim oblastima;
- c) razmatra pitanja od značaja za privredni, socijalni, kulturni i društveni razvoj Kantona, i, s tim u vezi, daje Skupštini svoja mišljenja i prijedloge;
- d) vrši i druge poslove koje mu odredi Skupština.

Član 33.

Komisija za ustavna pitanja:

- a) prati ostvarivanje Ustava;
- b) razmatra pitanja od značaja za daljnji razvoj i izgradnju ustavnog sistema i inicira usklađivanje ustavnih odredaba sa promjenama u društvenim odnosima;
- c) priprema tekst prijedloga akta o promjeni Ustava, stara se o provođenju javne rasprave i izvještava Skupštinu o njenim rezultatima;
- d) daje Skupštini mišljenje o prijedlozima za promjenu Ustava Federacije BiH,
- e) razmatra i druga pitanja koja se odnose na ostvarivanje i promjenu Ustava i o tome obavještava Skupštinu.

Član 34.

Zakonodavno-pravna komisija:

- a) razmatra prijedloge i nacрте zakona i drugih propisa koje donosi Skupština, u pogledu njihove usklađenosti sa Ustavom i pravnim sistemom;
- b) utvrđuje prečišćene tekstove zakona i drugih propisa Skupštine, ako je za to ovlaštena;
- c) učestvuje u pripremanju programa zakonodavne djelatnosti Skupštine;
- d) vrši i druge poslove određene ovim Poslovnikom.
- Prijedlozi Komisije, koji su formulisani kao izmjene ili dopune prijedloga zakona, unose se u njen izvještaj i smatraju se njenim amandmanima.

Član 35.

Komisija za izbor i imenovanja:

- a) prati provođenje ustavnih načela i zakonskih odredaba koje se odnose na ostvarivanje politike u ovoj oblasti, pretresa sva pitanja u vezi sa izborom, imenovanjem i razrješenjem, kao i druga pitanja u vezi sa tim iz nadležnosti Skupštine;
- b) predlaže Skupštini izbor i razrješenje funkcionera i ostalih lica na državnim funkcijama koje Skupština bira ili imenuje;
- c) razmatra imenovanja koja je izvršio predsjednik Kantona i druga kadrovska rješenja i daje Skupštini mišljenje o njihovom potvrđivanju;
- d) vrši i druge poslove iz nadležnosti Skupštine u vezi sa izborom i imenovanjem.

Član 36.

Administrativna komisija:

- a) priprema i utvrđuje prijedloge akata kojima se uređuju plaće i druga pitanja poslanika i funkcionera koje bira ili imenuje Skupština;
- b) utvrđuje visinu naknade troškova i posebne naknade za rad članova radnih tijela Skupštine, izabranih iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika;
- c) utvrđuje prijedloge za osiguranje sredstava za rad Skupštine i stara se o pravilnosti korišćenja tih sredstava;
- d) obavlja poslove osiguranja stanova za potrebe Skupštine i donosi odluke o njihovom dodjeljivanju i drugim pitanjima s tim u vezi;
- e) utvrđuje uvjete i način korišćenja putničkih automobila za obavljanje službenih poslova iz nadležnosti Skupštine;
- f) vrši i druge poslove određene ovim Poslovnikom i drugim aktom Skupštine.

Član 37.

Komisija za predstavke i prijedloge:

- a) razmatra predstavke i prijedloge građana upućene Skupštini i o svojim stavovima obavještava podnosioca;
- b) neposredno radi na predstavkama i prijedlozima koji se odnose na prava i dužnosti za koje je Ustavom utvrđeno da ih obavlja Kanton i o svom stavu obavještava podnosioca predstavke ili prijedloga i predlaže nadležnim organima mjere za rješavanje pitanja i problema iznesenih u predstavkama i prijedlozima;
- c) razmatra predstavke i prijedloge kojima se pokreću pitanja uređenja kantonalnih propisa, kojima se ukazuje na pojave koje nastaju u primjeni zakona i drugih propisa ili nepravilno izvršavanje tih akata i o tome obavještava Skupštinu, predlažući joj preduzimanje određenih mjera;
- d) razmatra predstavke i prijedloge kojima se pokreće pitanje odgovornosti funkcionera koje bira i imenuje Skupština i dostavlja ih nadležnim tijelima u Skupštini zajedno sa svojim mišljenjem o tome;
- e) dostavlja nadležnim skupštinskim tijelima predstavke i prijedloge kojima se pokreće inicijativa za donošenje, izmjenu ili dopunu zakona ili drugog propisa.

Član 38.

Mandatno-imunitetska komisija

U Skupštini se obrazuje Mandatno-imunitetska komisija, kao stalno radno tijelo Skupštine, koja razmatra: pitanja u vezi sa primjenom imuniteta poslanika u Skupštini, obavještava Skupštinu o slučajevima koji povlače prestanak mandata poslanika, vrši poslove verifikacije komisije u vezi sa verifikacijom mandata poslanika izabranih na dopunskim izborima, vrši i druge poslove u vezi sa ovim pitanjima.

4. Poslanik na stalnom radu u Skupštini

Član 39.

Skupština može posebnim aktom utvrditi koji poslanik u svojstvu izabranih funkcionera ima status poslanika na stalnom radu u Skupštini.

Prava i dužnosti poslanika iz prethodnog stava uređuju se posebnim aktom Skupštine.

5. Poslanička legitimacija

Član 40.

Poslaniku se izdaje poslanička legitimacija i glasački karton sa brojem.

Poslanička legitimacija i glasački karton sa brojem ne smiju se ustupati drugim licima i poslanici su dužni starati se o njihovom korišćenju i čuvanju.

U poslaničku legitimaciju se uvodi: ime i prezime poslanika, imunitetsko pravo poslanika i druga prava utvrđena posebnim propisima.

Sadržina, oblik i način vođenja evidencije, poslanička legitimacija i glasački karton sa brojem uređuju se posebnim pravilnikom koji donosi predsjedavajući Skupštine.

Sekretar Skupštine stara se o izdavanju i evidenciji izdatih poslaničkih legitimacija i glasačkih kartona sa brojem.

6. Klubovi poslanika

Član 41.

U Skupštini se mogu obrazovati klubovi poslanika, političkih stranaka i nezavisnih poslanika, kao oblik njihovog djelovanja u Skupštini, posebno u pripremama sjednica Skupštine, utvrđivanju prijedlog dnevnog reda sjednice i rješavanju sporova u postupku donošenja akata Skupštine.

Klubovi poslanika imaju predsjednika i zamjenika predsjednika kluba poslanika koji koordiniraju rad sa drugim klubovima poslanika.

Klubovi poslanika mogu obrazovati koordinaciono tijelo za međusobnu saradnju.

Zadaci, organizacija, način rada i prava i dužnosti članova kluba poslanika utvrđuju se pravilima koja donose klubovi poslanika.

7. Kolegij Skupštine

Član 42.

U Skupštini se, kao konsultativno tijelo, obrazuje Kolegij Skupštine sastavljen od: predsjedavajućeg Skupštine, sekretara Skupštine i predsjednika klubova poslanika.

Kolegij razmatra pitanja koja su od značaja za rad Skupštine.

IV. PROGRAMIRANJE RADA SKUPŠTINE

Član 43.

Skupština donosi Program rada za kalendarsku godinu, po pravilu, do početka godine.

Program rada Skupštine čine pitanja iz nadležnosti Skupštine.

Član 44.

Programom rada se utvrđuju poslovi i zadaci Skupštine, njihov osnovni sadržaj i način izvršavanja.

Programom rada se utvrđuju nosioci poslova i zadataka utvrđenih programom, pitanja koja se stavljaju na javnu raspravu i rokovi za razmatranje pojedinih pitanja.

U pripremanju za izradu Programa rada Skupštine predsjedavajući i sekretar Skupštine pribavljaju prijedloge i mišljenja o pitanjima koja treba unijeti u Program rada od poslanika, radnih tijela Skupštine i predsjednika Kantona, Vlade Kantona, kao i drugih organa i organizacija.

Prijedlog programa rada utvrđuju predsjedavajući Skupštine, sekretar i predsjedavajući stalnih radnih tijela, a usvaja ga Skupština.

V. SJEDNICA SKUPŠTINE

1. Sazivanje sjednice

Član 45.

Sjednicu Skupštine saziva predsjedavajući Skupštine.

Predsjedavajući Skupštine sazvati će sjednicu i po zaključku Skupštine.

Predsjedavajući će sazvati sjednicu Skupštine kad mu to predloži najmanje deset poslanika, predsjednik Kantona ili Vlada Kantona.

Izuzetno, u slučaju da predsjedavajući Skupštine bude privremeno u nemogućnosti da obavlja svoju dužnost, sjednicu Skupštine sazvati će predsjednik Kantona i predsjedavati joj samo dok Skupština na toj sjednici ne odredi poslanika koji će privremeno vršiti funkciju predsjedavajućeg Skupštine.

Prvu sjednicu Skupštine u novom sazivu saziva i, do izbora novog predsjedavajućeg, predsjedava joj predsjedavajući Skupštine iz prethodnog saziva.

Član 46.

Poziv za sjednicu Skupštine upućuje se poslaniku najkasnije osam dana prije dana određenog za održavanje sjednice.

Uz poziv za sjednicu, sa prijedlogom dnevnog reda, poslaniku se dostavljaju odgovarajući materijali za raspravljavanje i odlučivanje o pitanjima koja su predložena za dnevni red sjednice i zapisnik sa prethodne sjednice, ukoliko ranije nisu dostavljeni.

Izuzetno, u hitnim slučajevima, predsjedavajući Skupštine može sazvati sjednicu Skupštine u roku kraćem od osam dana, a dnevni red predložiti na samoj sjednici.

Predsjedavajući Skupštine će obavijestiti Skupštinu o razlozima hitnosti zakazivanja sjednice.

2. Predlaganje dnevnog reda

Član 47.

Dnevni red sjednice Skupštine predlaže predsjedavajući Skupštine.

Izuzetno, na sjednici se prijedlog dnevnog reda Skupštine može proširiti ili smanjiti, na prijedlog poslanika ili predsjednika Kantona, koji su dužni obrazložiti hitnost ovakvog prijedloga.

3. Predsjedavanje

Član 48.

Sjednicom Skupštine predsjedava predsjedavajući Skupštine ili lice koje vrši tu funkciju u slučaju sprječivosti predsjedavajućeg, a u skladu sa ovim Poslovnikom.

Izuzetno, sjednicom Skupštine predsjedava predsjednik Kantona samo ukoliko ju je on sazvao da bi Skupština odredila poslanika koji će privremeno vršiti funkciju predsjedavajućeg, u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom.

4. Prisustvo i učešće u radu i održavanje reda na sjednici

Član 49.

Pravo i dužnost da učestvuje u radu na sjednici Skupštine imaju poslanici u Skupštini.

U radu na sjednici Skupštine mogu učestvovati, bez prava odlučivanja:

- predsjednik Kantona,
- Vlada Kantona,
- općinski načelnici,
- druga lica koja su pozvana na sjednicu radi iznošenja mišljenja o pitanjima koja su na dnevnom redu sjednice.

Član 50.

Poslanik, odnosno učesnik na sjednici može govoriti kada dobije riječ od predsjedavajućeg.

Predsjedavajući daje riječ učesnicima na sjednici po redu prijavljivanja.

Prijava za riječ može se podnositi sve do završetka pretresa.

Poslanik i drugi učesnici na sjednici treba da svoja izlaganja prilagode sadržini i značaju pitanja o kojima se vodi pretres po utvrđenom dnevnom redu.

Predsjedavajući se stara da govornik ne bude ometan u govoru.

U slučaju da se poslanik ili drugi učesnik na sjednici udalji od dnevnog reda, predsjedavajući će ga upozoriti da se drži dnevnog reda.

Član 51.

Na sjednici se može odlučiti da jedan učesnik u raspravi, odnosno pretresu o istom predmetu, može govoriti samo jedanput, a može se ograničiti i vrijeme trajanja govora.

Član 52.

Predsjedavajući može prekinuti rad sjednice kada ocijeni da je to cjelishodno, a posebno radi obavljanja određenih konsultacija.

Član 53.

Predsjedavajući Skupštine obezbjeđuje red na sjednici, a za povredu reda može poslanika opomenuti ili mu oduzeti riječ.

Predsjedavajući može narediti da se iz sale za sjednice udalji svako lice koje grubo narušava red i remeti rad Skupštine.

5. Utvrđivanje dnevnog reda

Član 54.

Pošto otvori sjednicu Skupštine, predsjedavajući obavještava Skupštinu koji su ga poslanici obavijestili da su spriječen i prisustvuju sjednici.

Predsjedavajući Skupštine zatim utvrđuje da li postoji kvorum za rad na sjednici Skupštine.

Predsjedavajući Skupštine obavještava ko je, osim poslanika, pozvan da prisustvuje sjednici.

Član 55.

Skupština može punovažno raspravljati i odlučivati ukoliko sjednici prisustvuje više od polovine ukupnog broja poslanika, ukoliko Ustavom, zakonom ili ovim Poslovnikom nije drukčije propisano.

Član 56.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda sjednice Skupština usvaja zapisnik sa prethodne sjednice.

Član 57.

Prije usvajanja dnevnog reda poslanici mogu postaviti poslanička pitanja i tražiti obavještenja.

Član 58.

Prije usvajanja dnevnog reda Skupština odlučuje o prijedlogu da se zakon ili drugi propis pretresa po hitnom postupku.

Član 59.

Skupština, zatim, usvaja dnevni red sjednice Skupštine.

Usvojeni dnevni red sjednice Skupština može mijenjati zaključkom.

6. Postavljanje poslaničkih pitanja i zahtijevanje obavještenja

Član 60.

U ostvarivanju poslaničke funkcije poslanik ima pravo, u okviru djelokruga Skupštine, da postavlja pitanja Vladi Kantona i funkcionerima koji rukovode kantonalnim ministarstvima.

Poslanik može postavljati pitanje i drugim organizacijama i zajednicama koje vrše javna ovlaštenja, a koja se odnose na njihov rad.

Član 61.

Pitanje se postavlja pismeno - preko predsjedavajućeg Skupštine ili usmeno - na sjednici Skupštine.

Predsjedavajući Skupštine dostavlja pitanje onome kome je postavljeno.

Odgovor na postavljeno poslaničko pitanje daje se, u pravilu, na prvoj narednoj sjednici Skupštine.

Član 62.

Poslanik koji nije zadovoljan odgovorom može postaviti dopunsko pitanje.

Poslanik može predložiti da se o poslaničkom pitanju provede pretres u Skupštini.

Poslanik koji je predložio da se provede pretres dužan je da obrazloži prijedlog.

O prijedlogu da se provede pretres odlučuje Skupština.

Pretres poslaničkog pitanja unosi se kao posebna tačka u dnevni red sjednice Skupštine.

Član 63.

Poslanik ima pravo da traži obavještenja od Vlade Kantona, ministara i funkcionera Skupštine.

7. Pretres

Član 64.

Poslije usvajanja dnevnog reda prelazi se na pretres pojedinih pitanja po redoslijedu utvrđenom u dnevnom redu.

Skupština može izvršiti izmjenu u redoslijedu pretresanja pojedinih pitanja koja su utvrđena u dnevnom redu ili voditi zajednički pretres.

Član 65.

Na prijedlog predsjedavajućeg ili poslanika, Skupština može odlučiti da se prekine sjednica koja je u toku i odrediti vrijeme nastavka sjednice.

Član 66.

Na sjednici Skupštine se pretresa svako pitanje iz dnevnog reda prije nego što se o njemu odlučuje ili zauzme stav, osim ako je Poslovnikom određeno da o nekom pitanju Skupština odlučuje bez pretresa.

Svako pitanje se pretresa dok ima prijavljenih učesnika u radu sjednice.

Član 67.

Skupština može u toku pretresa određenog pitanja, na prijedlog predsjedavajućeg Skupštine, radnog tijela Skupštine, poslanika, predstavnika Vlade ili predstavnika predlagača, zaključiti da se pretres prekine i pitanje uputi Vladi Kantona, nadležnom ministarstvu ili radnom tijelu Skupštine radi davanja mišljenja, vršenja odgovarajućih konsultacija ili prikupljanja potrebne dokumentacije.

Član 68.

O pitanjima koja se pretresaju na sjednici Skupštine mogu se donositi akta Skupštine iz njenog djelokruga, odnosno zaključci i smjernice Skupštine.

Predsjedavajući Skupštine, na osnovu prijedloga zaključka, odnosno smjernice i prijedloga iznesenih u pretresu, predlaže tekst zaključka, odnosno smjernice.

Skupština može ovlastiti predsjedavajućeg da, poslije usvajanja, konačno formuliše tekst zaključka,

odnosno smjernice s tim da se njihova suština ne mijenja.

Ako pitanje koje se pretresa ne zahtijeva donošenje akta, odnosno zaključka ili smjernice, pretres se zaključuje usvajanjem stava Skupštine o pitanju koje se pretresa.

Ako Skupština o pitanju koje je pretreseno ne želi da odlučuje na istoj sjednici, može zaključiti da se pretres i odlučivanje o tom pitanju odloži za jednu od narednih sjednica.

Član 69.

Pošto je iscrpljena diskusija po tački dnevnog reda, predsjedavajući Skupštine zaključuje pretres.

8. Odlučivanje

Član 70.

Po završenom pretresu Skupština odlučuje o prijedlogu.

Skupština može usvojiti prijedlog, odbiti ga ili odložiti izjašnjavanje radi daljeg proučavanja.

Član 71.

Poslanik ima pravo da se po završenom pretresu, prije glasanja, izjasni o svom stavu u pogledu glasanja i da svoj stav obrazloži.

Član 72.

Glasanje je javno, ako ovim Poslovnikom nije utvrđena obaveza tajnog glasanja.

Poslanici glasaju tako što se izjašnjavaju za prijedlog, protiv prijedloga ili se uzdržavaju od glasanja.

Glasanje se vrši dizanjem ruke, kartona sa brojem ili poimenično.

Član 73.

O predloženom tekstu zaključka Skupština se izjašnjava aklamacijom, a na prijedlog predsjedavajućeg ili poslanika, Skupština može odlučivati glasanjem.

Glasanje o prijedlogu zaključka koji se odnosi na zakone, druge propise ili opća akta vrši se na način predviđen u prethodnom članu.

Član 74.

Poimenično glasanje vrši se ako to odredi predsjedavajući Skupštine - kad smatra da je to potrebno da bi se tačno utvrdilo rezultat glasanja.

Poimenično glasanje vrši se na taj način što se svaki prozvan poslanik izjašnjava za ili protiv prijedloga ili se uzdržava od glasanja.

Prozivanje će se izvršiti i kad to zatraži poslanik čiji zahtjev podrži najmanje deset poslanika.

Prozivanje poslanika i prebrojavanje glasova vrši sekretar Skupštine.

Predsjedavajući Skupštine utvrđuje i objavljuje rezultate glasanja.

Član 75.

Odluka je donesena ako je za nju glasala većina od ukupnog broja poslanika u Skupštini, osim ako Usta-

vom, drugim propisom ili ovim Poslovnikom nije drukčije određeno.

9. Zapisnik

Član 76.

O radu na sjednici Skupštine vodi se zapisnik.

Zapisnik sadrži osnovne podatke o radu na sjednici, a naročito o prijedlozima iznesenim na sjednici i zaključke koje je Skupština donijela.

U zapisnik se unose i rezultati glasanja povodom pojedinih pitanja.

Član 77.

Svaki poslanik ima pravo da na narednoj sjednici stavi primjedbu na zapisnik.

O osnovanosti primjedbe odlučuje Skupština bez pretresa.

Ako se primjedba usvoji, u zapisniku će se izvršiti odgovarajuće izmjene.

Usvojeni zapisnik potpisuju predsjedavajući i sekretar Skupštine.

Član 78.

O sastavljanju zapisnika i čuvanju izvornika zapisnika sa sjednice Skupštine stara se sekretar Skupštine.

10. Stenografske bilješke i magnetofonsko snimanje.

Član 79.

Na sjednici Skupštine mogu se voditi stenografske bilješke, odnosno vršiti magnetofonsko snimanje. Stenografske bilješke, odnosno magnetofonski snimci sjednice sadrže potpuni tok sjednice i sastavni su dio zapisnika.

VI. POSEBNE ODREDBE O POSTUPKU ZA IZBOR, IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

1. Opće odredbe

Član 80.

Izborom rukovodi predsjedavajući Skupštine.

Kada se izbor vrši tajnim glasanjem, predsjedavajućem pomažu dva poslanika, izabrana na sjednici i sekretar Skupštine.

Ako je predsjedavajući Skupštine kandidat za izbor ili se radi o njegovom razrješenju, sjednicom za vrijeme izbora, odnosno razrješenja, rukovodi lice koje odredi Skupština na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje.

Član 81.

Odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na postupak za izbor, odnosno imenovanja shodno se primjenjuju i na postupak za razrješenje.

2. Podnošenje prijedloga

Član 82.

Kandidate za izbor predsjedavajućeg Skupštine predlaže Komisija za izbor i imenovanja iz reda poslanika u Skupštini, uz konsultiranje sa predstavnicima

političkih stranaka koje imaju svoje poslanike u Skupštini.

Kandidate za ostale izborne funkcije predlažu tijela određena Ustavom, zakonom i drugim propisima.

Član 83.

Predlagatelj kandidata za izbor iz stava dva prethodnog člana dužan je voditi računa o nacionalnoj strukturi stanovništva na području Kantona i općina.

Odredbe prethodnog stava odnose se i na funkcionere čije imenovanje Skupština potvrđuje.

Član 84.

Prijedlog za izbor odnosno imenovanje iz prethodnog člana podnosi se pismeno predsjedavajućem Skupštine najkasnije 24 sata prije početka sjednice na kojoj će se izbor vršiti.

Prijedlog za izbor, odnosno imenovanje mora biti obrazložen i dostavljen poslanicima najkasnije do početka sjednice.

3. Odlučivanje o izboru i imenovanju

Član 85.

O pitanju izbora, imenovanja i razrješenja Skupština donosi odluke većinom glasova ukupnog broja poslanika ukoliko Ustavom ili drugim propisom nije drugačije određeno.

Član 86.

O prijedlogu za izbor glasa se za svakog kandidata posebno.

Izuzetno od prethodnog stava, za izbor članova Vlade i za izbor članova radnih tijela Skupštine, glasanje se vrši na osnovu liste u cjelini osim kada se izbor vrši radi izmjena ili dopuna njihovog sastava.

Član 87.

Glasanje o prijedlogu za izbor, odnosno imenovanje je javno, ukoliko obaveza tajnog glasanja nije propisana Ustavom, zakonom ili drugim propisom.

Skupština može odlučiti da se izbor ili imenovanje vrši tajnim glasanjem.

Član 88.

Kada se izbor, odnosno imenovanje vrši tajno, glasanje se vrši glasačkim listićem.

Glasački listići su iste veličine, oblika i boje.

U glasački listić unose se imena svih kandidata redom kojim su predloženi, odnosno sve kandidatske liste. Ispred imena svakog kandidata stavlja se redni broj. Na svaki glasački listić utisnut je pečat Skupštine.

Član 89.

Svaki poslanik dobija jedan glasački listić.

Predsjedavajući, pošto utvrdi da je svaki poslanik dobio glasački listić, daje objašnjenje o načinu glasanja.

Svaki poslanik lično stavlja presavijeni glasački listić u glasačku kutiju.

Član 90.

Kada se glasa za kandidata pojedinačno, poslanik glasa za kandidata na taj način što zaokružuje redni broj ispred imena tog kandidata.

Kada se glasa o kandidatskoj listi, glasa se za kandidatsku listu u cjelini na taj način što poslanik zaokružuje riječi "za listu" ili "protiv liste".

Član 91.

Pošto svi prisutni poslanici glasaju i predsjedavajući objavi da je glasanje završeno, pristupa se utvrđivanju rezultata glasanja.

Rezultat glasanja utvrđuje se na osnovu predatih glasačkih listića, u sali u kojoj se održava sjednica.

Glasački listić iz kojega se ne može utvrditi za koga kandidata, odnosno za koju kandidatsku listu je poslanik glasao, smatra se nevažećim.

Predsjedavajući objavljuje rezultat glasanja i saopćava koliko je ukupno poslanika glasalo, koliko od toga za pojedine kandidate, odnosno kandidatske liste i koliko ima nevažećih glasačkih listića.

Član 92.

Ako je bilo predloženo onoliko kandidata koliko se bira, odnosno imenuje, izabrani su, odnosno imenovani kandidati koji su dobili potrebnu većinu glasova.

Ako jedan ili više kandidata iz prethodnog stava nisu dobili potrebnu većinu glasova, ponavlja se cijeli izborni postupak za onoliko kandidata koliko ih nije izabrano, odnosno imenovano.

Član 93.

Ako je bilo predloženo više kandidata nego što se bira, odnosno imenuje, izabrani su, odnosno imenovani oni kandidati koji su, do broja koji se bira odnosno imenuje, dobili najveći broj glasova i potrebnu većinu.

Ako se prilikom glasanja iz prethodnog stava ne može utvrditi koji su kandidati izabrani, odnosno imenovani, zato što su dva ili više kandidata dobili isti broj glasova i imaju potrebnu većinu, ponavlja se glasanje za te kandidate. Ako i u ponovljenom glasanju dobiju isti broj glasova, ponavlja se cijeli izborni postupak za onoliko kandidata koliko ih nije izabrano, odnosno imenovano.

Glasanje se ponavlja i ako ni jedan od predloženih kandidata ne bude izabran, odnosno imenovan.

Glasanje se ponavlja i kada nije izabrano, odnosno imenovano onoliko kandidata koliko se bira. Ponavljanje se vrši za broj kandidata koji nisu izabrani do broja koji se bira.

Ako ni u ponovljenom glasanju iz stava 3. i 4. ovog člana ni jedan kandidat ne bude izabran, odnosno imenovan, ili ne bude izabran, odnosno imenovan onoliko broj kandidata koliko se bira, odnosno imenuje, ponavlja se cijeli izborni postupak za onoliko kandidata koliko ih nije izabrano, odnosno imenovano do broja koji se bira.

Član 94.

U ponovljenom glasanju iz stava 3. i 4. prethodnog člana, na glasačkom listiću za drugi krug glasanja ostaju kandidati koji su dobili u prvom krugu glasanja najveći broj glasova.

4. Postupak smjenjivanja, opoziva i ostavke funkcionera

Član 95.

U postupku za utvrđivanje odgovornosti, u skladu sa Ustavom i zakonom o smjenjivanju, opozivu i ostavci funkcionera koje bira ili imenuje Skupština, shodno se primjenjuju odredbe članova 86. do 94. ovog Poslovnika.

Član 96.

Kad funkcioner iz člana 83. ovog Poslovnika podnese ostavku, predsjedavajući Skupštine o tome obavještava organ koji je nadležan da predloži njegov izbor, radi davanja mišljenja, kao i Komisiju za izbor i imenovanja.

Po prijemu mišljenja iz prethodnog stava, predsjedavajući Skupštine, podnesak o ostavci funkcionera, zajedno sa mišljenjem, dostavlja poslanicima Skupštine.

Član 97.

Skupština razmatra ostavku iz prethodnog člana i može odlučiti da je uvaži zbog razloga navedenih u njenom obrazloženju.

Razmatrajući ostavku, Skupština može odlučiti da je ne uvaži ako ocijeni da postoje razlozi za utvrđivanje odgovornosti podnosioca ostavke.

Ako ocijeni da postoje razlozi za utvrđivanje odgovornosti, u smislu prethodnog stava, Skupština će provesti postupak za smjenjivanje ili opoziv sa funkcije podnosioca ostavke.

VII. AKTA SKUPŠTINE

1. Opće odredbe

Član 98.

Skupština donosi Ustav, ustavni zakon, zakone, određena planska akta Kantona, Budžet Kantona, Završni račun kantonalnog budžeta, Poslovnik, deklaracije, rezolucije, preporuke, zaključke i odluke i daje autentična tumačenja zakona koje je donijela i utvrđuje prečišćeni tekst zakona i drugog akta Kantona.

Skupština daje autentična tumačenja propisa koje je donijela.

Skupština utvrđuje prečišćeni tekst propisa koje je donijela.

Skupština može ovlastiti Zakonodavno-pravnu komisiju da utvrdi prečišćeni tekst zakona ili drugog propisa kojeg je donijela.

Član 99.

Izmjene i dopune općih akata Skupštine Skupština vrši na način tako što zakon mijenja ili dopunjuje zakonom, a ostala opća akta, osim zaključka, odlukom.

Član 100.

Deklaracijom se izražava opći stav Skupštine o pitanjima unutrašnje, međukantonalne ili vanjske politike, o

pitanjima ekonomske politike, te drugim bitnim pitanjima od interesa za Kanton ili Federaciju.

Član 101.

Rezolucijom se ukazuje na stanje, probleme i potrebe u svim oblastima ili u određenoj oblasti društvenog života i utvrđuje politika koja treba da se provodi u svim oblastima ili u određenoj oblasti, kao i mjere za njeno provođenje.

Rezolucija sadrži i smjernice za rad državnih organa, organizacija i zajednica u vezi sa pitanjima na koja se ona odnosi.

Član 102.

Preporukom se ukazuje na značaj određenih pitanja koja se odnose na razvoj odnosa u određenoj oblasti ili na izvršavanje zakona ili drugih općih akata Skupštine.

Preporukom se izražava mišljenje Skupštine u vezi sa uskladjivanjem odnosa i razvijanjem međusobne saradnje, organizacija i zajednica o pitanjima od zajedničkog interesa.

Preporukom se predlažu mjere koje bi državni organi ili organizacije i zajednice trebalo da preduzmu radi rješavanja određenih pitanja, a u skladu sa njihovim interesima, odnosno zadacima.

Član 103.

Odluka se donosi kao akt vršenja prava i dužnosti Skupštine, kao propis za izvršenje zakona ili drugih općih akata Skupštine ili kao akt uređivanja unutrašnje organizacije i odnosa u Skupštini.

Odlukom, kao aktom vršenja prava Skupštine, Skupština odlučuje o izboru, odnosno imenovanju i razrješenju, smjenjivanju, opozivu i ostavci, o davanju potvrde, odnosno saglasnosti na opća akta organizacija i zajednica kao i o drugim pravima Skupštine kada je to Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom utvrđeno.

Odluka kao izvršni propis je akt koji se donosi radi izvršavanja i konkretizovanja pojedinih odredaba zakona, ako je to predviđeno tim zakonom.

Član 104.

Zaključkom Skupština može, u okviru svog djelokruga, odlučivati o svome radu i radu radnog tijela koje je obrazovala, kao i o radu Stručne službe Skupštine za potrebe Skupštine i njenih radnih tijela.

Zaključkom Skupština može, u okviru svog djelokruga, utvrđivati i obaveze Vladi i kantonalnim organima uprave u pogledu pripremanja zakona, drugih propisa i općih akata ili vršenju drugih poslova iz njenog djelokruga.

Zaključkom Skupština može zauzeti stav u vezi sa pitanjem koje je razmatrala, osim pitanja o stavu koji se izražava deklaracijom.

Član 105.

Radna tijela Skupštine mogu donositi zaključke samo o svome radu.

Član 106.

Smjernicom se utvrđuju obaveze kantonalnih organa uprave u vezi sa politikom izvršavanja zakona, drugih propisa i općih akata i usmjerava njihov rad.

Član 107.

Smjernice se obavezno daju kantonalnim organima uprave i upravnim organizacijama povodom razmatranja izvještaja o njihovom radu.

Član 108.

Akta koja su donesena na sjednici Skupštine potpisuje predsjedavajući Skupštine.

Zaključke potpisuje predsjednik radnog tijela Skupštine koje je zaključke donijelo.

Član 109.

Izvornikom zakona, odnosno drugog propisa i općeg akta Skupštine smatra se onaj tekst zakona, odnosno drugog propisa i općeg akta koji je usvojen na sjednici Skupštine.

Član 110.

Na izvornike zakona i drugih akata koje odredi zakon stavlja se pečat Skupštine.

Izvornici zakona i drugih akata Skupštine čuvaju se u Skupštini.

O izradi izvornika, stavljanju pečata na njima, njihovom čuvanju i evidenciji stara se sekretar Skupštine.

Član 111.

Zakon i druga akta Skupštine objavljuju se u službenom glasniku Kantona.

Zaključci doneseni na sjednici Skupštine dostavljaju se zainteresovanim organima i organizacijama.

O objavljivanju zakona i drugih akata Skupštine, kao i zaključaka donesenih na sjednici, stara se sekretar Skupštine.

2. Osnovne odredbe o postupku za donošenje zakona**a) Inicijativa za donošenje zakona****Član 112.**

Inicijativu za donošenje zakona mogu pokrenuti organizacije iz oblasti privrednih i drugih djelatnosti, privredna komora i druga opća udruženja i zajednice, organizacije i udruženja građana, državni organi i građani.

Inicijativa za donošenje zakona dostavlja se predsjedavajućem Skupštine.

Član 113.

Inicijativu za donošenje zakona predsjedavajući Skupštine dostavlja nadležnom tijelu.

Inicijativu prethodno razmatra Zakonodavno-pravna komisija i odgovarajući organ tijela Skupštine. O sjednici radnog tijela na kojoj se razmatra inicijativa obavještava se i podnosilac inicijative.

Zaključkom o prihvatanju inicijative Skupština određuje način pripremanja i nosioce izrade zakona.

b) Nacrt zakona**Član 114.**

Nacrt zakona može podnijeti svaki poslanik u Skupštini, radno tijelo Skupštine, Vlada Kantona,

Privredna komora, predsjednik Kantona i općinsko vijeće sa područja Kantona.

Član 115.

Nacrt zakona treba da bude izrađen tako da su u njemu formirana, u vidu pravnih odredaba, rješenja koja se predlažu. Pojedine odredbe mogu se dati u jednoj ili više alternativa.

Nacrt zakona treba da sadrži obrazloženje u kome se navode ustavni osnov za donošenje zakona, razloge zbog kojih treba donijeti zakon, načela na kojima treba da se urede odnosi u odgovarajućoj oblasti, finansijska i druga sredstva potrebna za sprovođenje zakona i način njihovog osiguranja i objašnjenje pravnih rješenja sadržanih u nacrtu, mišljenja organa i organizacija koji su u toku njegove izrade konsultirani, a koje podnosilac nacrtu nije usvojio, kao i razloge zbog kojih to nije učinio.

Kad se u nacrtu zakona predlaže povratno dejstvo pojedinih odredaba zakona, u obrazloženju treba posebno obrazložiti postojanje općeg interesa za propisivanje povratnog dejstva tih odredaba zakona.

Kad se u nacrtu zakona predlaže stupanje na snagu u roku kraćem od osam dana od dana objavljivanja, potrebno je u obrazloženju, uz objašnjenje log pravnog rješenja, navesti i opravdanost potrebe da zakon stupi na snagu u roku kraćem od osam dana.

Uz nacrt zakona podnosi se i potrebna dokumentacija.

Kad se nacrtom zakona vrše izmjene i dopune zakona, uz nacrt se prilaže i tekst odredaba zakona koje se mijenjaju odnosno dopunjuju.

Član 116.

Nacrt zakona dostavlja se predsjedavajućem Skupštine, koji ga upućuje predsjedniku Zakonodavno-pravne komisije, predsjedniku Kantona i predsjednicima drugih komisija Skupštine, ako je u djelokrugu tih komisija određeno da ga razmatraju.

Ako nacrt zakona nije podnijela Vlada Kantona, predsjedavajući Skupštine ga dostavlja i Vladi radi davanja mišljenja.

Član 117.

Predsjedavajući Skupštine, po prijemu dostavlja nacrt zakona poslanicima.

Nacrt zakona može se pretresati na sjednici Skupštine po isteku roka od 20 dana od dana dostavljanja poslanicima.

Član 118.

Prije pretresa nacrt zakona na sjednici Skupštine nacrt zakona razmatra nadležno radno tijelo Skupštine i o tome podnosi izvještaj Skupštini.

Član 119.

Zakonodavno-pravna komisija razmatra, u okviru svog djelokruga, nacrt zakona i podnosi Skupštini izvještaj sa svojim mišljenjem, primjedbama i prijedlozima.

Zakonodavno-pravna komisija dostavlja svoj izvještaj odmah poslije održane sjednice i Vladi Kantona, odnosno podnosiocu nacrtu zakona ako nacrt zakona nije podnijela Vlada Kantona.

Član 120.

Pretres nacrtu zakona na sjednici Skupštine je, po pravilu, jedinstven.

Skupština može odlučiti da pretres nacrtu zakona obuhvata opći pretres i pretres u pojedinostima.

Član 121.

Ako Skupština ocijeni da nije potrebno da se zakon donese, zaključkom odbija nacrt.

Ako je Zakonodavno-pravna komisija dala mišljenje da nacrt zakona nije u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom, Skupština Kantona će prethodno zauzeti stav po mišljenju Zakonodavno-pravne komisije.

Član 122.

Po završenom pretresu Skupština zaključkom utvrđuje svoje stavove i primjedbe na nacrt zakona i dostavlja ih podnosiocu nacrtu da ih uzme u obzir prilikom izrade prijedloga zakona.

Član 123.

Postupak za donošenje zakona obuhvata razmatranje nacrtu i prijedloga zakona, ako ovim Poslovnikom nije drugačije propisano.

c) Donošenje zakona po skraćenom postupku

Član 124.

Kada je Programom rada Skupštine donošenje određenog zakona, ili kada nije u pitanju složen i obiman zakon, podnosilac prijedloga zakona može, umjesto nacrtu, da podnese prijedlog zakona i da predloži da se prijedlog zakona pretresa po skraćenom postupku bez nacrtu zakona.

Prijedlog zakona iz prethodnog stava dostavlja se poslanicima u roku koji ne može biti kraći od 15 dana od dana određenog za održavanje sjednice Skupštine na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

Ako Skupština ne prihvati da pretresa prijedlog zakona po skraćenom postupku, sa prijedlogom zakona će se postupiti kao sa nacrtom i o tome nacrtu vrši se odmah pretres.

d) Javna rasprava o nacrtu zakona, drugog propisa ili općeg akta

Član 125.

Kada je Programom rada Skupštine Kantona predviđeno ili kada Skupština prihvati nacrt zakona, može odlučiti, ako je riječ o pitanjima koja su posebno značajna za građane, preduzeća, ustanove i druga pravna lica, i kada je neophodno da se izvrši najšira konsultacija zainteresiranih organa i organizacija, naučnih i stručnih institucija i građana, na nacrt zakona ili pojedino pitanje iz tog nacrtu stavi na javnu raspravu.

Skupština može donijeti odluku iz prethodnog stava i na inicijativu ovlaštenog predlagачa zakona.

Član 126.

Ako odluči da nacrt zakona ili pojedino pitanje iz tog nacrtu stavi na javnu raspravu, Skupština zaključkom:

- određuje način objavljivanja nacrtu zakona ili pojedinog pitanja iz nacrtu;
- određuje radno tijelo Skupštine koje će organizirati i voditi javnu raspravu;
- utvrđuje potrebna finansijska sredstva i izvore sredstava za organiziranje i provođenje javne rasprave;
- utvrđuje rok u kome treba da se provede javna rasprava;
- utvrđuje način prikupljanja i sređivanja mišljenja i prijedloga iz javne rasprave.

Član 127.

U organiziranju i provođenju javne rasprave o nacrtu zakona radno tijelo Skupštine saraduje s organima političkih stranaka, preduzećima i ustanovama i drugim pravnim licima, kao i naučnim i stručnim institucijama.

Član 128.

O rezultatima javne rasprave o nacrtu zakona radno tijelo Skupštine podnosi izvještaj Skupštini.

Izvještaj radnog tijela Skupštine, koje je zaduženo da organizira i vodi javnu raspravu, sadrži rezultate javne rasprave sa prijedlogom iznesenih mišljenja i prijedloga o pojedinim pitanjima.

Izvještaj radnog tijela Skupštine dostavlja se predlagачu akta.

Predlagач zakona je dužan da u pripremi prijedloga zakona uzme u obzir prijedloge i mišljenja sadržane u izvještaju radnog tijela Skupštine o rezultatima javne rasprave, kao i da obrazloži razloge zbog kojih nije prihvatio pojedine prijedloge i mišljenja koji su izneseni u javnoj raspravi.

Član 129.

Ako je radno tijelo Skupštine koje podnosi izvještaj o rezultatima javne rasprave istovremeno i predlagач zakona može, zajedno sa izvještajem, dostaviti i prijedlog zakona.

Ako je Skupštini dostavljen i prijedlog zakona koji je pripremljen na osnovu rezultata javne rasprave, Skupština može na istoj sjednici Skupštine razmotriti izvještaj o rezultatima javne rasprave i prijedlog zakona.

Član 130.

Određbe ovog Poslovnika koje se odnose na javnu raspravu o nacrtu zakona, shodno se primjenjuju i na javnu raspravu o nacrtima drugih propisa ili općih akata Skupštine.

c) Prijedlog zakona

Član 131.

Prijedlog zakona podnosi se u obliku u kome se donosi zakon.

Obrazloženje prijedloga sadrži, pored pitanja iz člana 115. stav 2. ovog Poslovnika, pitanja koja se prijedlogom zakona rješavaju, objašnjenja važnih pravnih instituta,

izmjene i dopune koje su izvršene u odnosu na nacrt zakona, druge izmjene i dopune koje se predlažu, koje primjedbe i prijedlozi na nacrt zakona nisu prihvaćeni i iz kojih razloga, kao i druge značajne okolnosti u vezi sa pitanjima koja se zakonom uređuju.

Član 132.

O načinu podnošenja prijedloga zakona, njegovog upućivanja Skupštini, drugim tijelima Skupštine i zainteresiranim organima i drugim pravnim licima i njegovog razmatranja u Zakonodavno-pravnoj komisiji, shodno se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na nacrt zakona.

Član 133.

Predsjedavajući Skupštine po prijemu dostavlja prijedlog zakona poslanicima u roku utvrđenom ovim Poslovníkom, a koji ne može biti kraći od 15 dana, određenog za održavanje sjednice Skupštine na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

Prijedlog zakona može se pretresati na sjednici Skupštine po isteku roka od 15 dana od dana dostavljanja poslanicima.

Član 134.

Prijedlog zakona prethodno razmatraju odgovarajuća radna tijela Skupštine.

Član 135.

Pretres prijedloga zakona na sjednici Skupštine je, po pravilu, jedinstven. Skupština može odlučiti da pretres prijedloga zakona obuhvati opći pretres i pretres u pojedinostima.

U općem pretresu prijedloga raspravlja se o prijedlogu u načelu i da li je prijedlog izrađen u skladu sa zaključkom usvojenim prilikom pretresa nacrt zakona, a mogu da se iznose mišljenja, traže objašnjenja i pokreću druga pitanja u vezi sa rješenjima datim u prijedlogu.

U toku pretresa u pojedinostima raspravlja se o pojedinim rješenjima prijedloga i odlučuje o amandmanima.

Član 136.

Podnosilac prijedloga zakona može da do završetka pretresa predloži Skupštini da se pretres prijedloga zakona odloži.

Vlada Kantona može da predloži da se odloži pretres prijedloga zakona i ako ona nije podnijela prijedlog.

O prijedlozima iz prethodnih stavova i o drugim prijedlozima za odlaganje pretresa prijedloga zakona određenim ovim Poslovníkom Skupština odlučuje odmah.

Podnosilac prijedloga zakona može da do otvaranja pretresa povuče svoj prijedlog zakona.

1) Amandmani

Član 137.

Pravo predlaganja amandmana ima svaki poslanik u Skupštini, radno tijelo Skupštine, predsjednik Kantona, Vlada, Privredna komora i općinska vijeća.

Član 138.

Prijedlog za izmjenu i dopunu prijedloga zakona podnosi se u obliku amandmana.

Amandman se podnosi pismeno, u odgovarajućem tekstu, sa obrazloženjem.

Ako amandman sadrži odredbu kojom se angažuju finansijska sredstva, podnosilac amandmana je dužan ukazati na izvore ovih sredstava.

Amandman se podnosi predsjedavajućem Skupštine u roku koji ne može biti kraći od tri dana od dana određenog za održavanje sjednice Skupštine na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

Podnosilac prijedloga zakona može podnositi amandmane do završetka pretresa prijedloga zakona.

Vlada može podnositi amandmane do završetka pretresa i na prijedlog zakona koji ona nije podnijela.

Član 139.

Na amandman predlagачa zakona poslanik može podnijeti amandman do zaključenja pretresa.

Kada se amandmanom mijenjaju načela na kojima se zasniva zakon ili se angažuju značajnija materijalna sredstva, na prijedlog deset poslanika, Vlade, Zakonodavno-pravne komisije, nadležnog ili drugog radnog tijela Skupštine, Skupština može odlučiti da se odloži rasprava radi zauzimanja stavova u klubovima poslanika.

Član 140.

Ukoliko se amandmanom bitnije mijenja tekst prijedloga zakona, o amandmanu se ne može odlučiti prije nego što se o njemu izjasne nadležna radna tijela Skupštine, Zakonodavno-pravna komisija i Vlada Kantona.

Član 141.

Ako amandman na prijedlog zakona sadrži odredbe kojima se angažuju finansijska sredstva, predsjedavajući Skupštine dostavlja amandman i radnom tijelu Skupštine u čiji djelokrug spadaju pitanja obezbjeđenja sredstava i raspolaganja sredstvima da razmotri uticaj odredaba amandmana na raspoloživa sredstva i na obezbjeđenje sredstava za finansiranje predloženog rješenja, te da o tome izvjesti Skupštinu.

Član 142.

Povodom amandmana na prijedlog zakona podnesenog u toku pretresa, Skupština može odlučiti da se pretres prekine da bi se o amandmanu izjasnila Vlada, nadležno radno tijelo i Zakonodavno-pravna komisija.

Član 143.

Podnosilac prijedloga zakona ima pravo da se izjasni o amandmanu.

Vlada ima pravo da se izjasni o amandmanu i kad nije podnijela prijedlog zakona.

Amandman podnosioca prijedloga zakona, kao i amandman drugog ovlašćenog predlagачa sa kojim se podnosilac prijedloga saglasio, postaje sastavni dio prijedloga zakona.

Ako poslanik zatraži da se o amandmanu iz prethodnog stava Skupština posebno izjasni, o tome amandmanu se glasa odvojeno, a ako prijedlog zakona nije podnijela Vlada, o amandmanu na prijedlog zakona sa kojim se nije saglasila Vlada, Skupština glasa odvojeno.

g) Donošenje zakona po hitnom postupku

Član 144.

Zakoni se, u pravilu, ne mogu donositi po hitnom postupku.

Izuzetno, po hitnom postupku može se donositi samo zakon kojim se uređuju odnosi i pitanja za čije uređivanje postoji neodložna potreba i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za društvene interese.

Prijedlog da se donese zakon po hitnom postupku može podnijeti ovlašten podnosilac prijedloga zakona.

Podnosilac prijedloga je dužan u prijedlogu posebno navesti razloge zbog kojih je neophodno da se zakon donese po hitnom postupku.

Uz prijedlog za donošenje zakona po hitnom postupku podnosi se i prijedlog zakona čije se donošenje predlaže.

Član 145.

U prijedlogu za donošenje zakona po hitnom postupku odlučuje Skupština kao o prethodnom pitanju na sjednici Skupštine prije utvrđivanja dnevnog reda.

O prijedlogu se vodi pretes.

Skupština može odlučiti da podnosilac prijedloga zakona ili njegov predstavnik na sjednici Skupštine usmeno obrazloži razloge zbog kojih je potrebno da se zakon donese po hitnom postupku.

Ako prijedlog nije podnijela Vlada, Skupština će, prije odlučivanja, zatražiti od Vlade mišljenje o ovom prijedlogu.

Ako Skupština usvoji prijedlog za donošenje zakona po hitnom postupku, prijedlog zakona se unosi u dnevni red i o njemu se odlučuje na istoj sjednici Skupštine.

Ako Skupština ne usvoji iznesene razloge za donošenje zakona po hitnom postupku, o svom zaključku odmah obavještava podnosioca prijedloga zakona.

Predlagač zakona može taj prijedlog zakona podnijeti Skupštini kao prijedlog za redovni postupak.

Član 146.

Predsjedavajući Skupštine, kada primi prijedlog da se zakon donese po hitnom postupku, može zatražiti od Zakonodavno-pravne komisije i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedlog zakona i podnesu Skupštini izvještaj.

Skupština može, kad utvrdi potrebu donošenja zakona po hitnom postupku ili u toku pretesa, zatražiti od Zakonodavno-pravne komisije i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedloge i podnesu odmah izvještaj o prijedlogu zakona.

Član 147.

Na prijedlog zakona koji se donosi po hitnom postupku amandmani se mogu podnositi do zaključenja pretesa.

Ako se amandmanom mijenjaju načela na kojima se zasniva prijedlog zakona, ili ako bi prihvatanje amandmana prouzrokovalo bitnu izmjenu teksta prijedloga zakona, ili ako se amandmanom angažuju finansijska sredstva, Skupština će odlučivati o amandmanu kada pribavi mišljenje Zakonodavno-pravne komisije i kada se o tome izjasni Vlada.

Zakonodavno-pravna komisija na sjednici razmatra amandmane koje joj dostavi Skupština i podnosi joj izvještaj sa mišljenjem i prijedlozima.

Zakonodavno-pravna komisija razmatra i prijedloge zakona po hitnom postupku.

2. *Vršenje ispravki u zakonu, drugom propisu i općem aktu*

Član 148.

Prijedlog za ispravku štamparskih grešaka u objavljenom tekstu zakona i drugih općih akata Skupštine podnosi kantonalni organ uprave koji je nadležan za staranje o izvršenju tih akata.

Član 149.

Ispravke štamparskih grešaka u objavljenom tekstu zakona, drugog propisa ili općeg akta Skupštine, poslije savjetovanja sa izvorikom zakona, drugog propisa ili općeg akta Skupštine, daje sekretar Skupštine.

3. *Osnovne odredbe o postupku za donošenje drugih akata Skupštine*

a) Donošenje planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona

Član 150.

Nacrt, odnosno prijedlog planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona, utvrđuje Vlada Kantona i dostavlja ih sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom predsjedavajućem Skupštine i predsjedniku Kantona.

Rokovi za utvrđivanje i razmatranje nacrt, odnosno prijedloga planskih dokumenata Kantona, utvrđuju se posebnom odlukom Skupštine, na prijedlog Vlade Kantona.

Član 151.

U postupku za donošenje planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona ako Poslovnikom nije drugačije određeno.

b) Donošenje budžeta i završnog računa budžeta Kantona

Član 152.

Nacrt, odnosno prijedlog kantonalnog budžeta i završnog računa kantonalnog budžeta utvrđuje Vlada i,

sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom, dostavlja ih predsjedavajućem Skupštine.

Član 153.

U postupku za donošenje akata iz prethodnog člana shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona, izuzev odredaba o rokovima koji se utvrđuju programom odnosno posebnom odlukom Skupštine.

c) Donošenje odluka, deklaracija, rezolucija, preporuka, memoranduma, platformi i izjava

Član 154.

Donošenje odluka, deklaracija, rezolucija, preporuka, memoranduma, platformi i izjava vrši se po odredbama ovog Poslovnika koje se odnose na postupak za donošenje zakona, s tim što se u postupku za donošenje ovih akata ne izrađuje nacrt akta, ukoliko Skupština drugačije ne odluči.

Pretnes prijedloga akta iz prethodnog stava vrši se jedinstveno, ukoliko Skupština ne odluči da prenes obuhvati posebno opći pretnes, a posebno pretnes i. po jedinstvenosti.

d) Davanje saglasnosti i potvrđivanje
statuta i drugih općih akata

Član 155.

Statut i druga opća akta preduzeća i druga pravna lica dostavljaju Skupštini radi davanja saglasnosti, odnosno potvrđivanja kada je to zakonom propisano.

Predsjedavajući Skupštine akte iz prethodnog stava dostavlja poslanicima, članovima nadležnog radnog tijela i Vladi Kantona.

Za razmatranje akata iz prethodnog stava Skupština može obrazovati stalno radno tijelo.

Radno tijelo na svojoj sjednici razmatra podneseni akt uz učešće predstavnika preduzeća ili drugih pravnih lica.

Mišljenja i prijedloge radnog tijela, Zakonodavno-pravne komisije ili Vlade predsjedavajući Skupštine dostavlja Skupštini i podnosiocu akta.

Ako su na odredbe statuta ili drugog općeg akta date primjedbe, podnosilac akta obavještava Skupštinu o izvršenom usaglašavanju statuta, odnosno drugog akta sa Ustavom i zakonom u skladu sa datim primjedbama i mišljenjima.

Odluku o davanju saglasnosti, odnosno potvrđivanju, donosi Skupština.

e) Davanje autentičnih tumačenja zakona

Član 156.

Autentično tumačenje je opći akt kojim se utvrđuje istinitost, vjerodostojnost, izvornost i pravilan smisao nedovoljno jasne odredbe zakona.

Autentično tumačenje se primjenjuje i važi od dana primjene odredbe zakona za koju se daje autentično tumačenje.

Član 157.

Inicijativu za davanje autentičnog tumačenja zakona mogu podnijeti građani, političke stranke, udruženja građana, preduzeća i druga pravna lica.

Član 158.

Prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona može podnijeti svaki poslanik Skupštine, radno tijelo Skupštine, Vlada, općinsko vijeće, predsjednik Kantona, Ustavni sud Federacije i Vrhovni sud Federacije.

Član 159.

Podnosilac prijedloga za davanje autentičnog tumačenja zakona, uz prijedlog, podnosi i prijedlog teksta općeg akta - autentičnog tumačenja sa obrazloženjem.

Član 160.

Prijedlog, odnosno inicijativa za davanje autentičnog tumačenja zakona podnosi se predsjedavajućem Skupštine, a mora da sadrži naziv zakona i navođenje odredbe za koju se traži tumačenje sa obrazloženjem.

Predsjedavajući Skupštine upućuje prijedlog Zakonodavno-pravnoj komisiji i Vladi, ako ona nije podnosilac prijedloga za davanje autentičnog tumačenja zakona.

Član 161.

Zakonodavno-pravna komisija, nakon pribavljanja potrebnih mišljenja i dokumentacije od Vlade i drugih nadležnih tijela, te organa nadležnih za staranje o izvršenju ili provođenju donesenog zakona, ocjenjuje da li su inicijativa odnosno prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona osnovani.

Ako utvrdi da je inicijativa osnovana, Zakonodavno-pravna komisija utvrdit će prijedlog autentičnog tumačenja koji sa svojim izvještajem podnosi Skupštini.

Član 162.

Ako Zakonodavno-pravna komisija ocijeni da prijedlog, odnosno inicijativa za davanje autentičnog tumačenja nisu osnovani, o tome će obavijestiti predsjedavajućeg Skupštine.

Odluku o osnovanosti za davanje autentičnog tumačenja zakona donosi Skupština.

Član 163.

U postupku za davanje autentičnog tumačenja zakona shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona.

Član 164.

Autentično tumačenje zakona objavljuje se u službenom glasilu Kantona.

f) Prečišćeni tekst zakona i drugog akta

Član 165.

Kada je zakonom ili drugim aktom određeno da Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje prečišćeni tekst zakona ili drugog akta (u daljem tekstu: "prečišćeni tekst akta"), prijedlog prečišćenog teksta akta, u roku kojeg

odredi Zakonodavno-pravna komisija. Komisiji dostavlja nadležni kantonalni organ uprave odgovoran za sprovođenje tog akta.

Član 166.

Prečišćeni tekst akta sadrži samo integralni tekst akta čiji se prečišćeni tekst utvrđuje.

U prečišćenom tekstu akta Zakonodavno-pravna komisija ne može utvrđivati nove norme materijalnog sadržaja.

Član 167.

Sekretar Zakonodavno-pravne komisije utvrđuje da li je podneseni prijedlog prečišćenog teksta pravno-tehnički valjano obrađen.

Sekretar Zakonodavno-pravne komisije, kada utvrdi da prečišćeni tekst akta nije pravno-tehnički valjano obrađen, zajedno sa određenim predstavnikom organa koji je podnio prijedlog prečišćenog teksta akta otklanja uočene nedostatke u tekstu i o utvrđenom prijedlogu prečišćenog teksta akta obavještava predsjednika Zakonodavno-pravne komisije.

Član 168.

Zakonodavno-pravna komisija na sjednici utvrđuje prečišćeni tekst akta.

Postupak utvrđivanja akta iz prethodnog stava na sjednici Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje svojim poslovnikom ili drugim aktom.

Član 169.

Prečišćeni tekst akta se primjenjuje od dana kada je objavljen u službenom glasilu Kantona, a važnost njegovih odredaba utvrđena je u aktima koji su obuhvaćeni prečišćenim tekstom akta.

Kada se nakon objavljenog prečišćenog teksta akta predloži Skupštini izmjena ili dopuna akta, ove izmjene i dopune predlažu se na odnosne odredbe u prečišćenom tekstu akta sa navođenjem broja službenog glasila Kantona u kojem je objavljen prečišćeni tekst akta.

Na isti način se postupa kada je utvrđen novi prečišćeni tekst akta, s tim što se naznačava da se radi o novom prečišćenom tekstu akta.

U prvom novom prečišćenom tekstu akta ne naznačava se redni broj, a u svakom narednom prečišćenom tekstu akta naznačava se i odnosi redni broj tog prečišćenog teksta akta.

4. Amandmani na Ustav

Član 170.

Amandmane na Ustav može predlagati predsjednik Kantona, Vlada Kantona, većina poslanika u Skupštini.

Amandman se podnosi pismeno, u odgovarajućem tekstu, sa obrazloženjem.

Amandman se podnosi predsjedavajućem Skupštine.

Član 171.

Predsjedavajući Skupštine podneseni amandman upućuje poslanicima Skupštine, Komisiji za ustavna pitanja, Zakonodavno-pravnoj komisiji, odgovarajućem odboru u Skupštini, predsjedniku Kantona, Vladi i drugim organima i organizacijama koje odredi predsjedavajući Skupštine.

Član 172.

Svi subjekti iz prethodnog člana dužni su u roku od deset dana razmotriti predložene amandmane i svoje stavove i mišljenja dostaviti predsjedavajućem Skupštine.

Član 173.

Predsjedavajući Skupštine upoznaje predlagача sa stavovima i mišljenjima koji su mu dostavljeni.

Član 174.

Predloženi amandman na Ustav neće se konačno razmatrati u Skupštini prije isteka roka od 15 dana što je prvi put bio podnesen.

5. Međunarodni sporazumi

Član 175.

Međunarodne sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama odobrava Skupština u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavom.

Član 176.

Obrazloženi zahtjev za odobrenje zaključenja međunarodnog sporazuma predsjednik Kantona dostavlja predsjedavajućem Skupštine, zajedno sa tekstom sporazuma.

Dostavljeni zahtjev i sporazum predsjedavajući zahtjev dostavlja poslanicima i Odboru za politički sistem Skupštine, koji je dužan dostaviti materijal razmotriti i Skupštini dostaviti svoje mišljenje o tome u roku od sedam dana.

Član 177.

O zahtjevu za odobrenje zaključenja sporazuma Skupština je dužna odlučiti u roku od 15 dana od njegovog podnošenja.

Član 178.

Nakon odobrenja Skupštine predsjednik Kantona potpisuje sporazum zaključen sa državama i međunarodnim organizacijama, pod uvjetima utvrđenim Ustavom Federacije i Ustavom.

Član 179.

Zaključeni sporazumi ne smiju biti u suprotnosti sa ustavima i zakonima Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona.

VIII. UPOTREBA JEZIKA I PISMA

Član 180.

Nacrti i prijedlozi zakona, drugih propisa i općih akata koje donosi Skupština i drugi materijali koji se upućuju poslanicima, informativni i dokumentacioni

materijali, zaključci i zapisnici Skupštine i radnih tijela Skupštine i izvještaji radnih tijela Skupštine izrađuju se na bosanskom i hrvatskom jeziku latinicom, s tim što Skupština može odlučiti, u cilju racionalnosti, da se navedeni akti u nacrtima i prijedlozima mogu izraditi na jednom od ovih jezika, a da se konačan tekst dostavlja i objavljuje na oba jezika.

IX. DAVANJE SVEČANE IZJAVE

Član 181.

Poslije verifikacije mandata poslanici kojima je mandat verifikovan, prilikom stupanja na dužnost, daju na sjednici Skupštine svečanu izjavu koja glasi:

"Svečano izjavljujem da ću povjerenu dužnost obavljati savjesno, pridržavati se Ustava Bosne i Hercegovine, Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustava Zeničko-dobojskog kantona i zakona, zalagati se za ljudska prava i slobode i da ću u svim prilikama štiti interese Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Zeničko-dobojskog kantona i ravnopravnost naroda i građana".

Nakon davanja svečane izjave poslanici potpisuju njen tekst i predaju ga predsjedavajućem Skupštine, čime štite prava i dužnosti poslanika u Skupštini.

Član 182.

Poslanik čiji je mandat verifikovan a nije prisustvovao sjednici Skupštine na kojoj su poslanici dali svečanu izjavu i poslanik čiji je mandat naknadno verifikovan, daje svečanu izjavu pred predsjedavajućem Skupštine prije održavanja sjednice kojoj prisustvuje.

Član 183.

Predsjednik Kantona, predsjedavajući Skupštine, sekretar Skupštine i članovi Vlade Kantona daju svečanu izjavu na sjednici Skupštine, čitanjem teksta izjave utvrđenog u članu 181. ovog Poslovnika i njenim potpisivanjem.

Član 184.

Nosioci drugih funkcija koje bira ili imenuje Skupština ili čije imenovanje potvrđuje Skupština, a koji na osnovu Ustava i zakona daju svečanu izjavu prilikom stupanja na dužnost, izjavu daju na način i po postupku predviđenom odgovarajućim zakonom.

Ako za funkcionere iz prethodnog stava tekst svečane izjave nije utvrđen zakonom, svečana izjava daje se u tekstu utvrđenom u članu 181. ovog Poslovnika.

Svečana izjava daje se na način određen u prethodnom članu ovog Poslovnika.

X. RAD SKUPŠTINE ZA VRIJEME RATNOG STANJA ILI U SLUČAJU VANREDNOG STANJA

Član 185.

Za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju vanrednog stanja u radu Skupštine primjenjuju se odredbe Poslovnika, ako ovim odredbama nije drugačije određeno.

Član 186.

Za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju vanrednog stanja poslanici u Skupštini koji su pozvani na vojnu dužnost ili su iz drugih razloga promijenili svoje prebivalište ili adresu dužni su da najkraćim i najbržim putem obavijeste Skupštinu o svakoj promjeni prebivališta ili adrese.

Član 187.

Predsjedavajući Skupštine za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju vanrednog stanja, pored redovnih poslova, utvrđenih ovim Poslovnikom:

- razmatra neposredne zadatke koje u vezi sa ratnim stanjem, odnosno vanrednim stanjem treba poduzeti u vezi sa radom Skupštine;
- predlaže mjere i utvrđuje zadatke koje treba izvršiti i poduzima neophodne mjere i određuje vrijeme i mjesto održavanja sjednice Skupštine;
- razmatra i zauzima stav o načinu pozivanja poslanika na sjednicu Skupštine i o načinu dostavljanja materijala poslanicima za tu sjednicu i može, ako to zahtijevaju posebni uvjeti ratnog stanja, odnosno vanrednog stanja, odrediti da se poslanici pozovu na sjednicu javnim pozivom (preko radija, televizije i štampe), preko državnih organa, organizacija i zajednica ili na drugi način.

Član 188.

Za vrijeme ratnog stanja ili vanrednog stanja predsjedavajući Skupštine, uz konsultaciju sa predsjednikom Kantona, može, u skladu sa ocjenom političke i sigurnosne situacije, predložiti Skupštini da se zakoni, drugi propisi i opći akti Skupštine donose bez razmatranja nacrti, da se sjednice Skupštine i njenih radnih tijela sazivaju u rokovima kraćim od rokova predviđenih ovim Poslovnikom i druga odstupanja od odredaba ovog Poslovnika.

Materijali za sjednice mogu se poslanicima uručiti i neposredno prije sjednice ili na samoj sjednici ako nije bilo mogućnosti da se dostave ranije ili iz drugih opravdanih razloga.

Član 189.

Predsjedavajući Skupštine u saradnji sa predsjednikom Kantona i sekretarom Skupštine, polazeći od ocjene političke i sigurnosne situacije, ocjenjuje da li je potrebno i moguće sazvat i sjednicu Skupštine, radi donošenja propisa i mjera iz njene nadležnosti.

Ako ocijeni da se Skupština ne može sastati ili da bi sazivanje sjednice Skupštine uticalo na efikasnost u donošenju propisa, i preduzimanju mjera, predsjedavajući Skupštine obavijestit će o tome predsjednika Kantona i predsjednika Vlade Kantona, kako bi ovi poduzeli odgovarajuće mjere u skladu sa svojim ustavnim ovlaštenjima i donijeli odgovarajuće propise.

Član 190.

Skupština odlučuje na sjednici kojoj prisustvuje većina poslanika u Skupštini, u skladu sa ovim Poslovnikom.

Odluke na sjednici Skupštine donose se većinom glasova prisutnih poslanika, ako Ustavom nije drugačije utvrđeno.

Član 191.

Kvorum za odlučivanje na sjednici Skupštine sačinjavaju poslanici izabrani u Skupštinu, s tim da se u kvorum ne uračunavaju poslanici koji nisu u mogućnosti da učestvuju u radu Skupštine, jer se nalaze na teritoriji okupiranoj od agresora ili su zbog ratnih dejstava spriječeni da učestvuju u radu sjednice Skupštine.

Član 192.

Skupština radi u sjednici i održava se, u pravilu, u Zenici.

Izuzetno, kada to uvjeti rata ne dozvoljavaju i zbog toga ne postoji mogućnost da predsjedavajući Skupštine sazove sjednicu Skupštine u Zenici, predsjedavajući Skupštine može odlučiti da se sjednica Skupštine Kantona održi po dijelovima Skupštine u dva ili više mjesta u Kantonu.

Član 193.

Predsjedavajući Skupštine određuje kada se sjednice Skupštine održavaju po dijelovima Skupštine i poslanike Skupštine koji će predsjedavati sjednicom dijela Skupštine kojom ne predsjedava predsjedavajući Skupštine.

Poslanik Skupštine iz prethodnog stava predsjedava sjednicama dijela Skupštine sve dok predsjedavajući Skupštine ne odredi drugog poslanika Skupštine da predsjedava sjednicama tog dijela Skupštine.

Član 194.

Ukoliko se sjednica Skupštine održava u dijelovima Skupštine, u dva ili više mjesta Kantona, predsjedavajući Skupštine predlaže dnevni red Skupštine koji se razmatra zajednički u svim dijelovima Skupštine.

Zbog operativne nemogućnosti međusobnog usaglašavanja stavova poslanika o dnevnom redu po dijelovima sjednice Skupštine, smatra se da je utvrđen onaj dnevni red Skupštine kojeg je predložio predsjedavajući Skupštine.

Izuzetno od prethodnog stava, kada to nalažu operativne ili druge potrebe, poslanici na sjednici dijela Skupštine mogu utvrditi u dnevnom redu posebnu tačku tekućeg pitanja.

Pod tekućim pitanjima iz prethodnog stava ne mogu se donositi zakoni, drugi propisi i opći akti.

Član 195.

Na sjednici dijela Skupštine ne utvrđuje se kvorum, nego samo konstatuje broj prisutnih poslanika i u zapisniku o radu sjednice dijela Skupštine, pored ostalog, unosi polimenično koji su poslanici prisutvovali sjednici.

Nakon završetka pretresa pojedinih pitanja poslanici glasaju o tom pitanju izjašnjavanjem "za" "protiv" ili "uzdržan".

Po završenom glasanju predsjedavajući sjednicom dijela Skupštine utvrđuje i objavljuje rezultate glasanja

i o rezultatima glasanja odmah, na pogodan način, obavještava predsjedavajućeg Skupštine.

Član 196.

Predsjedavajući Skupštine, čim primi rezultate glasanja iz stava 3. prethodnog člana, a najkasnije u roku od 72 sata nakon održane sjednice Skupštine po dijelovima Skupštine, utvrđuje i saopćava rezultate glasanja, te zaključkom konstatira da li je Skupština donijela odluku o prihvatanju ili odbijanju prijedloga koji je razmatran na sjednici Skupštine.

Član 197.

Kada je zaključkom predsjedavajućeg Skupštine iz prethodnog člana konstatirano da je Skupština donijela odluku o prihvatanju prijedloga akta, predsjedavajući Skupštine potpisuje taj akt.

XI. STRUČNA SLUŽBA SKUPŠTINE

Član 198.

Stručna služba Skupštine vrši stručne i druge poslove za potrebe Skupštine, radnih tijela Skupštine i poslanika iz djelokruga rada Skupštine, shodno Odluci o organizaciji i radu Stručne službe Skupštine.

XII. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 199.

Skupština ovlašćuje Zakonodavno-pravnu komisiju da utvrdi prečišćen tekst Poslovnika o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona.

Broj 01-16/2000

21.01.2000. god.

Zenica

PREDsjedNIK

ZAKONODAVNO-PRAVNE KOMISIJE

Midhat Hodžić, s.r.

193.

Temeljem odredbi članka 34. točka b. Poslovnika o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/96) i članka 36. Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 21/99), Zakonodavno-pravna komisija Skupštine, na 13. sjednici, održanoj 21.01.2000. godine, utvrđuje

POSLOVNIK O RADU SKUPŠTINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA (Pročišćen tekst)

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Poslovnikom o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Poslovnik) uređuju se: način rada Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Skupština), unutarinja organizacija i postupak rada Skupštine, prava i obveze zastupnika, predsjedatelja i drugih dužnosnika Skupštine, postupak za izbor, imenovanje i razrješenje, akti Skupštine i

druga pitanja koja se odnose na rad i funkcioniranje Skupštine.

Članak 2.

Skupština se organizira i radi na način propisan Ustavom Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ustav) i ovim Poslovnikom.

Radna tijela Skupštine rade po odredbama ovog Poslovnika, a mogu, sukladno ovom Poslovniku, donijeti i svoj poslovnik.

Članak 3.

Skupština radi u sjednicama.

Članak 4.

Rad Skupštine je javan.

Skupština može, iznimno, odlučiti da se pojedina pitanja raspravljaju bez prisustva javnosti.

Članak 5.

Pitanja koja nisu uređena ovim Poslovnikom Skupština će urediti posebnim zaključkom.

II. MANDATNO-IMUNITETSKA PITANJA

1. Verificiranje mandata

Članak 6.

Verificiranje mandata novozabranjenih zastupnika obavlja Skupština, na prijedlog Verifikacione komisije, na prvoj sjednici Skupštine.

Članak 7.

Verifikacionu komisiju bira Skupština iz reda zastupnika.

Verifikaciona komisija ima predsjednika, dopredsjednika i tri člana.

Članak 8.

Verifikaciona komisija razmatra izvješće Izborne komisije i druge izborne akte, ispituje pravilnost izbora i eventualno prispjele prigovore i podnosi Skupštini svoje izvješće o utvrđenom stanju.

Verifikaciona komisija podnosi izvješće Skupštini na sjednici Skupštine na kojoj se obavlja verificiranje mandata zastupnika.

Članak 9.

Skupština pretresa izvješće Verifikacione komisije i odlučuje o potvrđivanju ili osporavanju verificiranja mandata zastupnika.

Glasovanje o izvješću obavlja se u cjelini ako Verifikaciona komisija nije osporila ni jedan mandat. U slučaju da je neki mandat osporen, prvo se glasuje u cjelini o svim neosporenim mandatima, a zatim o svakom osporenim mandatu posebno.

Članak 10.

Skupština može osporiti odnosno odložiti verificiranje mandata pojedinog zastupnika i zaključiti da se prethodno obave potrebna provjeravanja.

O verificiranju osporenog mandata mora se odlučiti u roku od dva mjeseca.

Članak 11.

Zastupnika čiji je mandat osporen ili je odloženo donošenje odluke o verificiranju njegovog mandata ima pravo da prisustvuje sjednicama Skupštine, bez prava odlučivanja.

Članak 12.

Poslije verificiranja mandata zastupnici daju svečanu izjavu na sjednici Skupštine.

Zastupnici potpisuju tekst svečane izjave.

Članak 13.

Verificiranjem mandata i davanjem svečane izjave u Skupštini zastupnik stječe prava i dužnosti zastupnika, utvrđene Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom.

Članak 14.

Verificiranje mandata zastupnika izabranih na dopunskim izborima obavlja Skupština, na prijedlog Mandatno-imunitetske komisije, shodno odredbama ovog Poslovnika.

2. Imunitet zastupnika

Članak 15.

Krivični postupak ili građanska parnica ne mogu biti pokrenuti protiv zastupnika Skupštine, niti on može biti zadržan u pritvoru ili kažnjen na bilo koji drugi način zbog izraženog mišljenja i datog glasa u Skupštini.

Članak 16.

Zastupniku prestaje mandat u slučajevima utvrđenim Ustavom ili zakonom.

Zastupniku prestaje mandat danom kada Skupština utvrdi da je nastupio neki od razloga utvrđenih Ustavom ili zakonom.

Članak 17.

Zastupnik ima pravo da podnese ostavku i da je obrazloži.

Ostavka se podnosi pismeno predsjedatelju Skupštine.

O ostavci zastupnika predsjedatelj Skupštine obavještava Skupštinu.

Danom obavještavanja Skupštine o podnošenju ostavke zastupniku prestaje mandat.

Članak 18.

Prestanak mandata zbog opoziva utvrđuje Skupština, shodno odredbama ovog Poslovnika o postupku verificiranja mandata.

Članak 19.

Zastupnik koji preuzme funkciju odnosno poslove i zadatke čije je obnašanje, prema zakonu, nespojivo sa funkcijom zastupnika, dužan je o tome obavijestiti predsjedatelja Skupštine.

Predsjedatelj Skupštine obavještava o tome Skupštinu, koja utvrđuje da je zastupniku prestao mandat.

Ako zastupnik, u slučaju iz stavka 1. ovog članka, ne obavijesti predsjedatelja Skupštine, to će učiniti Mandatno-imunitetska komisija.

III. ORGANIZACIJA SKUPŠTINE

1. Konstituiranje Skupštine

Članak 20.

Skupština je jednodomna.

Skupština odlučuje o pitanjima iz nadležnosti Skupštine utvrđene Ustavom.

Članak 21.

Nakon verificiranja mandata i davanja svečane izjave zastupnika, Skupština odlučuje o svojoj unutarnjoj organizaciji, bira predsjedatelja Skupštine i imenuje tajnika Skupštine, a po mogućnosti bira predsjednike i članove radnih tijela Skupštine.

2. Predsjedatelj i tajnik Skupštine

Članak 22.

Skupštinski dužnosnici su predsjedatelj i tajnik Skupštine.

Članak 23.

Predsjedatelja Skupština bira na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje, uz konsultaciju sa predstavnicima političkih stranaka koje imaju svoje zastupnike u Skupštini, iz reda zastupnika.

Mandat predsjedatelja je dvije godine.

Članak 24.

U slučaju da predsjedatelj Skupštine bude privremeno u nemogućnosti da obnaša svoju dužnost, funkciju predsjedatelja Skupštine obnašat će zastupnik koga odredi Skupština, na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje.

Članak 25.

Predsjedatelj Skupštine:

- predstavlja Skupštinu;
- učestvuje u pripremi sjednice Skupštine, saziva je i predsjedava joj;
- skrbi o ostvarivanju programa rada Skupštine i o tome obavještava Skupštinu;
- skrbi o primjenjivanju ovog Poslovnika;
- skrbi o ostvarivanju prava i dužnosti zastupnika u Skupštini u svezi sa obnašanjem njihove funkcije iz djelokruga Skupštine;
- stara se o odnosima i suradnji Skupštine sa drugim nadležnim organima, tijelima i organizacijama o pitanjima iz djelokruga Skupštine;
- upućuje na raspravu odborima i komisijama pripremljene prijedloge zakona, drugih propisa, te izvješća, analize i druga akta upućena Skupštini, a može za to ovlastiti i tajnika Skupštine;

- potpisuje akta koja Skupština donosi;
- obavlja i druge poslove određene Ustavom, zakonom i ovim Poslovníkom.

Članak 26.

Skupština ima tajnika, koga bira na period od dvije godine, na prijedlog komisije za izbor i imenovanje.

Članak 27.

Tajnik Skupštine pomaže predsjedatelju Skupštine u pripremanju sjednica Skupštine, skrbi o osiguravanju uvjeta za rad Skupštine i o realizaciji poslova i zadataka u svezi sa sjednicama, te obavlja i druge poslove utvrđene ovim Poslovníkom ili koje mu povjeri predsjedatelj Skupštine.

Tajnik Skupštine rukovodi Stručnom službom Skupštine i naredbodavac je za financijsko i materijalno poslovanje Skupštine i Stručne službe Skupštine.

Za tajnika Skupštine se može izabrati diplomirani pravnik sa najmanje tri godine radnog iskustva na odgovarajućim poslovima.

Članak 28.

Za svoj rad i rad Stručne službe Skupštine tajnik odgovara Skupštini i predsjedatelju Skupštine.

3. Radna tijela Skupštine

Članak 29.

Skupština obrazuje odbore i komisije kao stalna i povremena radna tijela za obavljanje poslova iz svog djelokruga.

Stalna radna tijela Skupštine su:

- a) Skupštinski odbori:
 - Odbor za politički sustav,
 - Odbor za društveno-ekonomske odnose,
 - b) Komisije:
 - Komisija za ustavna pitanja,
 - Zakonodavno-pravna komisija,
 - Komisija za izbor i imenovanje,
 - Administrativna komisija,
 - Komisija za predstavke i prijedloge,
 - Mandatno-imunitetska komisija.
- Skupština može, posebnom odlukom, obrazovati i druga stalna i povremena radna tijela.

Članak 30.

Skupština bira članove odbora i članove Mandatno-imunitetske komisije i Komisije za izbor i imenovanje, iz reda zastupnika.

Za članove drugih komisija, osim zastupnika, mogu biti imenovane i osobe iz reda znanstvenih, stručnih i javnih djelatnika.

Članak 31.

Odbor za politički sustav:

- a) razmatra materijale i daje mišljenja o svim političkim pitanjima koja se odnose na:
 - ustavno uređenje Kantona;

- međunarodne odnose i ostvarivanje ljudskih prava i sloboda;
- b) daje mišljenje o cjelishodnosti zaključivanja ugovora između Kantona i država i međunarodnih organizacija;
- c) razmatra pitanja koja se odnose na međukantonalne odnose i suradnju;
- d) razmatra i druga pitanja od važnosti za ostvarivanje utvrđenog političkog sustava i ustavnog uređenja.

Članak 32.

Odbor za društveno-ekonomske odnose:

- a) predlaže Skupštini utvrđivanje politike u oblasti društveno-ekonomskih odnosa;
- b) prati provođenje politike izvršavanja propisa Skupštine u oblasti gospodarstva, financija i drugih djelatnosti i daje prijedloge za unapređenje odnosa u ovim oblastima;
- c) razmatra pitanja od važnosti za gospodarski, socijalni, kulturni i društveni razvoj Kantona, i, s tim u svezi, daje Skupštini svoja mišljenja i prijedloge;
- d) obavlja i druge poslove koje mu odredi Skupština.

Članak 33.

Komisija za ustavna pitanja:

- a) prati ostvarivanje Ustava;
- b) razmatra pitanja od važnosti za daljnji razvoj i izgradnju ustavnog sustava i inicira usklađivanje ustavnih odredaba sa promjenama u društvenim odnosima;
- c) priprema tekst prijedloga akta o promjeni Ustava, skrbi o provođenju javne rasprave i izvješćuje Skupštinu o njenim rezultatima;
- d) daje Skupštini mišljenje o prijedlozima za promjenu Ustava Federacije BiH;
- e) razmatra i druga pitanja koja se odnose na ostvarivanje i promjenu Ustava i o tome obavještava Skupštinu.

Članak 34.

Zakonodavno-pravna komisija:

- a) razmatra prijedloge i nacрте zakona i drugih propisa koje donosi Skupština, glede njihove usklađenosti sa Ustavom i pravnim sustavom;
- b) utvrđuje pročišćene tekstove zakone i drugih propisa Skupštine, ako je za to ovlaštena;
- c) učestvuje u pripremanju programa zakonodavne djelatnosti Skupštine;
- d) obavlja i druge poslove određene ovim Poslovnikom.

Prijedlozi Komisije, koji su formulirani kao izmjene ili dopuni prijedloga zakona, unose se u njeno izvješće i smatraju se njenim amandmanima.

Članak 35.

Komisija za izbor i imenovanja:

- a) prati provođenje ustavnih načela i zakonskih odredaba koje se odnose na ostvarivanje politike u ovoj oblasti, pretresa sva pitanja u svezi sa izborom,

imenovanjem i razrješenjem, kao i druga pitanja u vezi sa tim iz nadležnosti Skupštine;

- b) predlaže Skupštini izbor i razrješenje dužnosnika i ostalih osoba na državnim funkcijama koje Skupština bira ili imenuje;
- c) razmatra imenovanja koja je obavio predsjednik Kantona i druga kadrovska rješenja i daje Skupštini mišljenje o njihovom potvrđivanju;
- d) obavlja i druge poslove iz nadležnosti Skupštine u svezi sa izborom i imenovanjem.

Članak 36.

Administrativna komisija:

- a) priprema i utvrđuje prijedloge akata kojima se uređuju plaće i druga pitanja zastupnika i dužnosnika koje bira ili imenuje Skupština;
- b) utvrđuje visinu naknade troškova i posebne naknade za rad članova radnih tijela Skupštine, izabranih iz reda znanstvenih, stručnih i javnih djelatnika;
- c) utvrđuje prijedloge za osiguranje sredstava za rad Skupštine i skrbi o pravilnosti korišćenja tih sredstava;
- d) obavlja poslove osiguranja stanova za potrebe Skupštine i donosi odluke o njihovom dodjeljivanju i drugim pitanjima s tim u svezi;
- e) utvrđuje uvjete i način korišćenja putničkih automobila za obavljanje službenih poslova iz nadležnosti Skupštine;
- f) obavlja i druge poslove određene ovim Poslovnikom i drugim aktom Skupštine.

Članak 37.

Komisija za predstavke i prijedloge:

- a) razmatra predstavke i prijedloge građana upućene Skupštini i o svojim stavovima obavještava podnosioca;
- b) neposredno radi na predstavkama i prijedlozima koji se odnose na prava i dužnosti za koje je Ustavom utvrđeno da ih obavlja Kanton i o svom stavu obavještava podnosioca predstavke ili prijedloga i predlaže nadležnim organima mjere za rješavanje pitanja i problema iznesenih u predstavkama i prijedlozima;
- c) razmatra predstavke i prijedloge kojima se pokreću pitanja uređenja kantonalnih propisa, kojima se ukazuje na pojave koje nastaju u primjeni zakona i drugih propisa ili nepravilno izvršavanje tih akata i o tome obavještava Skupštinu, predlažući joj poduzimanje određenih mjera;
- d) razmatra predstavke i prijedloge kojima se pokreće pitanje odgovornosti dužnosnika koje bira i imenuje Skupština i dostavlja ih nadležnim tijelima u Skupštini zajedno sa svojim mišljenjem o tome;
- e) dostavlja nadležnim skupštinskim tijelima predstavke i prijedloge kojima se pokreće inicijativa za donošenje, izmjenu ili dopunu zakona ili drugog propisa.

Članak 38.**Mandatno-imunitetska komisija**

U Skupštini se obrazuje Mandatno-imunitetska komisija, kao stalno radno tijelo Skupštine, koja razmatra: pitanja u svezi sa primjenom imuniteta zastupnika u Skupštini, obavještava Skupštinu o slučajevima koji povlače prestanak mandata zastupnika, obavlja poslove verificirane komisije u svezi sa verificiranjem mandata zastupnika izabranih na dopunskim izborima, obavlja i druge poslove u svezi sa ovim pitanjima.

4. Zastupnik na stalnom radu u Skupštini**Članak 39.**

Skupština može posebnim aktom utvrditi koji zastupnik u svojstvu izabranih dužnosnika ima status zastupnika na stalnom radu u Skupštini.

Prava i dužnosti zastupnika iz prethodnog stavka ureduju se posebnim aktom Skupštine.

5. Zastupnička iskaznica**Članak 40.**

Zastupniku se izdaje zastupnička iskaznica i glasački karton sa brojem.

Zastupnička iskaznica i glasački karton sa brojem ne smiju se ustupiti drugim osobama i zastupnici su dužni skrbiti o njihovom korišćenju i čuvanju.

U zastupničku iskaznicu se uvodi: ime i prezime zastupnika, imunitetsko pravo zastupnika i druga prava utvrđena posebnim propisima.

Sadržina, oblik i način vođenja evidencije, zastupnička iskaznica i glasačkih kartona sa brojem ureduju se posebnim pravilnikom koji donosi predsjedatelj Skupštine.

Tajnik Skupštine skrbi o izdavanju i evidenciji izdatih zastupničkih iskaznica i glasačkih kartona sa brojem.

6. Klubovi zastupnika**Članak 41.**

U Skupštini se mogu obrazovati klubovi zastupnika, političkih stranaka i nezavisnih zastupnika, kao oblik njihovog djelovanja u Skupštini, posebno u pripremama sjednice Skupštine, utvrđivanju prijedlog dnevnog reda sjednice i rješavanju sporova u postupku donošenja akata Skupštine.

Klubovi zastupnika imaju predsjednika i dopredsjednika kluba zastupnika koji koordiniraju rad sa drugim klubovima zastupnika.

Klubovi zastupnika mogu obrazovati koordinaciono tijelo za međusobnu suradnju.

Zadaci, organizacija, način rada i prava i dužnosti članova Kluba zastupnika utvrđuju se pravilima koja donose klubovi zastupnika.

7. Kolegij Skupštine**Članak 42.**

U Skupštini se, kao konsultativno tijelo, obrazuje Kolegij Skupštine sastavljen od: predsjedatelja

Skupštine, tajnika Skupštine i predsjednika klubova zastupnika.

Kolegij razmatra pitanja koja su od važnosti za rad Skupštine.

IV. PROGRAMIRANJE RADA SKUPŠTINE**Članak 43.**

Skupština donosi Program rada za kalendarsku godinu, po pravilu, do početka godine.

Program rada Skupštine čine pitanja iz nadležnosti Skupštine.

Članak 44.

Programom rada se utvrđuju poslovi i zadaci Skupštine, njihov temeljni sadržaj i način obavljanja.

Programom rada se utvrđuju nositelji poslova i zadataka utvrđenih programom, pitanja koja se stavljaju na javnu raspravu i rokovi za razmatranje pojedinih pitanja.

U pripremama za izradu Programa rada Skupštine predsjedavajući i sekretar Skupštine pribavljaju prijedloge i mišljenja o pitanjima koja treba unijeti u Program rada od zastupnika, radnih tijela Skupštine i predsjednika Kantona, Vlade Kantona, kao i drugih organa i organizacija.

Prijedlog programa rada utvrđuju predsjedatelj Skupštine, tajnik i predsjedatelj stalnih radnih tijela, a usvaja ga Skupština.

V. SJEDNICA SKUPŠTINE**1. Sazivanje sjednice****Članak 45.**

Sjednicu Skupštine saziva predsjedatelj Skupštine.

Predsjedatelj Skupštine saziva sjednicu i po zaključku Skupštine.

Predsjedatelj će sazvati sjednicu Skupštine kad mu to predloži najmanje deset zastupnika, predsjednik Kantona ili Vlada Kantona.

Iznimno, u slučaju da predsjedatelj Skupštine bude privremeno u nemogućnosti da obnaša svoju dužnost, sjednicu Skupštine saziva predsjednik Kantona i predsjedavajući joj samo dok Skupština na toj sjednici ne odredi zastupnika koji će privremeno obnašati funkciju predsjedatelja Skupštine.

Prvu sjednicu Skupštine u novom sazivu saziva i, do izbora novog predsjedatelja, predsjedava joj predsjedatelj Skupštine iz prethodnog saziva.

Članak 46.

Poziv za sjednicu Skupštine upućuje se zastupniku najkasnije osam dana prije dana određenog za održavanje sjednice.

Uz poziv za sjednicu, sa prijedlogom dnevnog reda, zastupniku se dostavljaju odgovarajući materijali za raspravljanje i odlučivanje o pitanjima koja su

predložena za dnevni red sjednice i zapisnik sa prethodne sjednice, ukoliko ranije nisu dostavljeni.

Iznimno, u hitnim slučajevima, predsjedatelj Skupštine može sazvati sjednicu Skupštine u roku kraćem od osam dana, a dnevni red predložiti na samoj sjednici.

Predsjedatelj Skupštine će obavijestiti Skupštinu o razlozima hitnosti zakazivanja sjednice.

2. Predlaganje dnevnog reda

Članak 47.

Dnevni red sjednice Skupštine predlaže predsjedatelj Skupštine.

Iznimno, na sjednici se prijedlog dnevnog reda Skupštine može proširiti ili smanjiti, na prijedlog zastupnika ili predsjednika Kantona, koji su dužni obrazložiti hitnost ovakvog prijedloga.

3. Predsjedavanje

Članak 48.

Sjednicom Skupštine predsjedava predsjedatelj Skupštine ili osoba koja obnaša tu funkciju u slučaju spriječenosti predsjedatelja, a sukladno ovom Poslovniku.

Iznimno, sjednicom Skupštine predsjedava predsjednik Kantona samo ukoliko ju je on sazvao da bi Skupština odredila zastupnika koji će privremeno obavljati funkciju predsjedatelja, sukladno Ustavu, zakonu i ovom Poslovniku.

4. Prisustvo i učešće u radu i održavanje reda na sjednici

Članak 49.

Pravo i dužnost da učestvuje u radu na sjednici Skupštine imaju zastupnici u Skupštini.

U radu na sjednici Skupštine mogu učestvovati, bez prava odlučivanja:

- predsjednik Kantona,
- Vlada Kantona,
- općinski načelnici,
- druge osobe koje su pozvane na sjednicu radi iznošenja mišljenja o pitanjima koja su na dnevnom redu sjednice.

Članak 50.

Zastupnik, odnosno učesnik na sjednici može govoriti kada dobije riječ od predsjedatelja.

Predsjedatelj daje riječ učesnicima na sjednici po redu prijavljivanja.

Prijava za riječ može se podnositi sve do završetka pretresa.

Zastupnik i drugi učesnici na sjednici treba da svoja izlaganja prilagode sadržini i važnosti pitanja o kojima se vodi pretres po utvrđenom dnevnom redu.

Predsjedatelj skrbi da govornik ne bude ometan u govoru.

U slučaju da se zastupnik ili drugi učesnik na sjednici udalji od dnevnog reda, predsjedatelj će ga upozoriti da se drži dnevnog reda.

Članak 51.

Na sjednici se može odlučiti da jedan učesnik u raspravi, odnosno pretresu o istom predmetu, može govoriti samo jedanput, a može se ograničiti i vrijeme trajanja govora.

Članak 52.

Predsjedatelj može prekinuti rad sjednice kada ocijeni da je to cjelishodno, a posebno radi obavljanja određenih konsultacija.

Članak 53.

Predsjedatelj Skupštine osigurava red na sjednici, a za povredu reda može zastupnika opomenuti ili mu oduzeti riječ.

Predsjedatelj može narediti da se iz sale za sjednice udalji svaka osoba koja grubo narušava red i remeti rad Skupštine.

5. Utvrđivanje dnevnog reda

Članak 54.

Pošto otvori sjednicu Skupštine, predsjedatelj obavještava Skupštinu koji su ga poslanici obavijestili da su spriječeni da prisustvuju sjednici.

Predsjedatelj Skupštine zatim utvrđuje da li postoji kvorum za rad na sjednici Skupštine.

Predsjedatelj Skupštine obavještava ko je, osim zastupnika, pozvan da prisustvuje sjednici.

Članak 55.

Skupština može punovažno raspravljati i odlučivati ukoliko sjednici prisustvuje više od polovine ukupnog broja zastupnika, ukoliko Ustavom, zakonom ili ovim Poslovnikom nije drukčije propisano.

Članak 56.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda sjednice Skupština usvaja zapisnik sa prethodne sjednice.

Članak 57.

Prije usvajanja dnevnog reda zastupnici mogu postaviti zastupnička pitanja i tražiti obavijesti.

Članak 58.

Prije usvajanja dnevnog reda Skupština odlučuje o prijedlogu da se zakon ili drugi propis pretresa po hitnom postupku.

Članak 59.

Skupština, zatim, usvaja dnevni red sjednice Skupštine.

Usvojeni dnevni red sjednice Skupština može mijenjati zaključkom.

6. Postavljanje zastupničkih pitanja i zahtijevanje obavijesti

Članak 60.

U ostvarivanju zastupničke funkcije zastupnik ima pravo, u okviru djelokruga Skupštine, da postavlja pi-

tanja Vladi Kantona i dužnosnicima koji rukovode kantonalnim ministarstvima.

Zastupnik može postavljati pitanje i drugim organizacijama i zajednicama koje obavljaju javna ovlaštenja, a koja se odnose na njihov rad.

Članak 61.

Pitanje se postavlja pismeno - preko predsjedatelja Skupštine ili usmeno - na sjednici Skupštine.

Predsjedatelj Skupštine dostavlja pitanje onome kome je postavljeno.

Odgovor na postavljeno zastupničko pitanje daje se, u pravilu, na prvoj narednoj sjednici Skupštine.

Članak 62.

Zastupnik koji nije zadovoljan odgovorom može postaviti dopunsko pitanje.

Zastupnik može predložiti da se o zastupničkom pitanju provede pretres u Skupštini.

Zastupnik koji je predložio da se provede pretres dužan je da obrazloži prijedlog.

O prijedlogu da se provede pretres odlučuje Skupština.

Pretres zastupničkog pitanja unosi se kao posebna točka u dnevni red sjednice Skupštine.

Članak 63.

Zastupnik ima pravo da traži obavijesti od Vlade Kantona, ministara i dužnosnika Skupštine.

7. Pretres

Članak 64.

Poslije usvajanja dnevnog reda prelazi se na pretres pojedinih pitanja po redosljedu utvrđenom u dnevnom redu.

Skupština može obaviti u redosljedu pretresanja pojedinih pitanja koja su utvrđena u dnevnom redu ili voditi zajednički pretres.

Članak 65.

Na prijedlog predsjedatelja ili zastupnika, Skupština može odlučiti da se prekine sjednica koja je u tijeku i odrediti vrijeme nastavka sjednice.

Članak 66.

Na sjednici Skupštine se pretresa svako pitanje iz dnevnog reda prije nego što se o njemu odlučuje ili zauzme stav, osim ako je Poslovnikom određeno da o nekom pitanju Skupština odlučuje bez pretresa.

Svako pitanje se pretresa dok ima prijavljenih sudionika u radu sjednice.

Članak 67.

Skupština može u tijeku pretresa određenog pitanja, na prijedlog predsjedatelja Skupštine, radnog tijela Skupštine, zastupnika, predstavnika Vlade ili predstavnika predlagača, zaključiti da se pretres prekine i pitanje uputi Vladi Kantona, nadležnom ministarstvu ili

radnom tijelu Skupštine radi davanja mišljenja, obavljanja odgovarajućih konsultacija ili prikupljanja potrebne dokumentacije.

Članak 68.

O pitanjima koja se pretresaju na sjednici Skupštine mogu se donositi akta Skupštine iz njenog djelokruga, odnosno zaključci i smjernice Skupštine.

Predsjedatelj Skupštine, na temelju prijedloga zaključka, odnosno smjernice i prijedloga iznesenih u pretresu, predlaže tekst zaključka, odnosno smjernice.

Skupština može ovlastiti predsjedatelja da, poslije usvajanja, konačno formuliše tekst zaključka, odnosno smjernice s tim da se njihova suština ne mijenja.

Ako pitanje koje se pretresa ne zahtijeva donošenje akta, odnosno zaključka ili smjernice, pretres se zaključuje usvajanjem stava Skupštine o pitanju koje se pretresa.

Ako Skupština o pitanju koje je pretreseno ne želi da odlučuje na istoj sjednici, može zaključiti da se pretres i odlučivanje o tom pitanju odloži za jednu od narednih sjednica.

Članak 69.

Pošto je iscrpljena diskusija po točki dnevnog reda, predsjedatelj Skupštine zaključuje pretres.

8. Odlučivanje

Članak 70.

Po završenom pretresu Skupština odlučuje o prijedlogu.

Skupština može usvojiti prijedlog, odbiti ga ili odložiti izjašnjavanje radi daljeg proučavanja.

Članak 71.

Zastupnik ima pravo da se po završenom pretresu, prije glasovanja, izjasni o svom stavu u pogledu glasovanja i da svoj stav obrazloži.

Članak 72.

Glasovanje je javno, ako ovim Poslovnikom nije utvrđena obveza tajnog glasovanja.

Zastupnici glasuju tako što se izjašnjavaju za prijedlog, protiv prijedloga ili se uzdržavaju od glasovanja.

Glasovanje se obavlja dizanjem ruke, kartona sa brojem ili poimenično.

Članak 73.

O predloženom tekstu zaključka Skupština se izjašnjava aklamacijom, a na prijedlog predsjedatelja ili zastupnika, Skupština može odlučivati glasanjem.

Glasanje o prijedlogu zaključka koji se odnosi na zakon, druge propise ili opća akta obavlja se na način predviđen u prethodnom članku.

Članak 74.

Poimenično glasovanje obavlja se ako to odredi predsjedatelj Skupštine - kad smatra da je to potrebno da bi se točno utvrdilo rezultat glasovanja.

Poimenično glasovanje obavlja se na taj način što se svaki prozvani zastupnik izjašnjava za ili protiv prijedloga ili se uzdržava od glasovanja.

Prozivanje će se obaviti i kad to zatraži zastupnik čiji zahtjev podrži najmanje deset zastupnika.

Prozivanje zastupnika i prebrojavanje glasova obavlja tajnik Skupštine.

Predsjedatelj Skupštine utvrđuje i objavljuje rezultate glasovanja.

Članak 75.

Odluka je donesena ako je za nju glasovala većina od ukupnog broja zastupnika u Skupštini, osim ako Ustavom, drugim propisom ili ovim Poslovnikom nije drukčije određeno.

9. Zapisnik

Članak 76.

O radu na sjednici Skupštine vodi se zapisnik.

Zapisnik sadrži temeljne podatke o radu na sjednici, a naročito o prijedlozima iznesenim na sjednici i zaključke koje je Skupština donijela.

U zapisnik se unose i rezultati glasovanja po rodnom pojedinih pitanja.

Članak 77.

Svaki zastupnik ima pravo da na narednoj sjednici stavi primjedbu na zapisnik.

O utemeljenosti primjedbe odlučuje Skupština bez pretresa.

Ako se primjedba usvoji, u zapisniku će se obaviti odgovarajuće izmjene.

Usvojeni zapisnik potpisuju predsjedatelj i tajnik Skupštine.

Članak 78.

O sastavljanju zapisnika i čuvanju izvornika zapisnika sa sjednice Skupštine skrbi tajnik Skupštine.

10. Stenografske bilješke i magnetofonsko snimanje.

Članak 79.

Na sjednici Skupštine mogu se voditi stenografske bilješke, odnosno obavljati magnetofonsko snimanje. Stenografske bilješke, odnosno magnetofonski snimci sjednice sadrže potpun tijek sjednice i sastavni su dio zapisnika.

VI. POSEBNE ODREDBE O POSTUPKU ZA IZBOR, IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

1. Opće odredbe

Članak 80.

Izborom rukovodi predsjedatelj Skupštine.

Kada se izbor obavlja tajnim glasovanjem, predsjedatelju pomažu dva zastupnika, izabrana na sjednici i tajnik Skupštine.

Ako je predsjedatelj Skupštine kandidat za izbor ili se radi o njegovom razrješenju, sjednicom za vrijeme izbora, odnosno razrješenja, rukovodi osoba koju odredi Skupština na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje.

Članak 81.

Odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na postupak za izbor, odnosno imenovanja, shodno se primjenjuju i na postupak za razrješenje.

2. Podnošenje prijedloga

Članak 82.

Kandidate za izbor predsjedatelja Skupštine predlaže Komisija za izbor i imenovanja iz reda zastupnika u Skupštini, uz konsultiranje sa predstavnicima političkih stranaka koje imaju svoje zastupnike u Skupštini.

Kandidate za ostale izborne funkcije predlažu tijela određena Ustavom, zakonom i drugim propisima.

Članak 83.

Predlagač kandidata za izbor iz stavka dva prethodnog članka dužan je voditi računa o nacionalnoj strukturi pučanstva na području Kantona i općina.

Odredbe prethodnog stavka odnose se i na dužnosnike čije imenovanje Skupština potvrđuje.

Članak 84.

Prijedlog za izbor odnosno imenovanje iz prethodnog članka podnosi se pismeno predsjedatelju Skupštine najkasnije 24 sata prije početka sjednice na kojoj će se izbor obaviti.

Prijedlog za izbor, odnosno imenovanje mora biti obrazložen i dostavljen zastupnicima najkasnije do početka sjednice.

3. Odlučivanje o izboru i imenovanju

Članak 85.

O pitanju izbora, imenovanja i razrješenja Skupština donosi odluke većinom glasova ukupnog broja zastupnika ukoliko Ustavom ili drugim propisom nije drugačije određeno.

Članak 86.

O prijedlogu za izbor glasa se za svakog kandidata posebno.

Iznmno od prethodnog stavka, za izbor članova Vlade i za izbor članova radnih tijela Skupštine, glasovanje se obavlja na temelju liste u cjelini osim kada se izbor obavlja radi izmjena ili dopuna njihovog sustava.

Članak 87.

Glasovanje o prijedlogu za izbor, odnosno imenovanje je javno, ukoliko obveza tajnog glasovanja nije propisana Ustavom, zakonom ili drugim propisom.

Skupština može odlučiti da se izbor ili imenovanje obavlja tajnim glasovanjem.

Članak 88.

Kada se izbor, odnosno imenovanje obavlja tajno, glasovanje se obavlja glasačkim listićem.

Glasački listići su iste veličine, oblika i boje.

U glasački listić unose se imena svih kandidata redom kojim su predloženi, odnosno sve kandidatske liste. Ispred imena svakog kandidata stavlja se redni broj. Na svaki glasački listić utisnut je pečat Skupštine.

Članak 89.

Svaki zastupnik dobija jedan glasački listić.

Predsjedatelj, pošto utvrdi da je svaki zastupnik dobio glasački listić, daje objašnjenje o načinu glasovanja.

Svaki zastupnik osobno stavlja presavijeni glasački listić u glasačku kutiju.

Članak 90.

Kada se glasuje za kandidate pojedinačno, zastupnik glasuje za kandidata na taj način što zaokružuje redni broj ispred imena tog kandidata.

Kada se glasuje o kandidatskoj listi, glasuje se za kandidatsku listu u cjelini na taj način što zastupnik zaokružuje riječi "za listu" ili "protiv liste".

Članak 91.

Pošto svi nazočni zastupnici glasuju i predsjedatelj objavi da je glasovanje završeno, pristupa se utvrđivanju rezultata glasanja.

Rezultat glasanja utvrđuje se na temelju predatih glasačkih listića, u sali u kojoj se održava sjednica.

Glasački listić iz kojega se ne može utvrditi za koga kandidata, odnosno za koju kandidatsku listu je zastupnik glasovao, smatra se nevažećim.

Predsjedatelj objavljuje rezultat glasanja i saopćava koliko je ukupno zastupnika glasovalo, koliko od toga za pojedine kandidate, odnosno kandidatske liste i koliko ima nevažećih glasačkih listića.

Članak 92.

Ako je bilo predloženo onoliko kandidata koliko se bira, odnosno imenuje, izabrani su, odnosno imenovani kandidati koji su dobili potrebnu većinu glasova.

Ako jedan ili više kandidata iz prethodnog stavka nisu dobili potrebnu većinu glasova, ponavlja se cijeli izborni postupak za onoliko kandidata koliko ih nije izabrano, odnosno imenovano.

Članak 93.

Ako je bilo predloženo više kandidata nego što se bira, odnosno imenuje, izabrani su, odnosno imenovani kandidati koji su, do broja koji se bira odnosno imenuje, dobili najveći broj glasova i potrebnu većinu.

Ako se prilikom glasanja iz prethodnog stavka ne može utvrditi koji su kandidati izabrani, odnosno imenovani, zato što su dva ili više kandidata dobili isti broj glasova i imaju potrebnu većinu, ponavlja se glasovanje za te kandidate. Ako i u ponovljenom glasovanju dobiju isti

broj glasova, ponavlja se cijeli izborni postupak za onoliko kandidata koliko ih nije izabrano, odnosno imenovano.

Glasovanje se ponavlja i ako ni jedan od predloženih kandidata ne bude izabran, odnosno imenovan.

Glasovanje se ponavlja i kada nije izabrano, odnosno imenovano onoliko kandidata koliko se bira. Ponavljanje se obavlja za broj kandidata koji nisu izabrani do broja koji se bira.

Ako ni u ponovljenom glasovanju iz stavka 3. i 4. ovog članka ni jedan kandidat ne bude izabran, odnosno imenovan, ili ne bude izabran, odnosno imenovan onoliko broj kandidata koliko se bira, odnosno imenuje, ponavlja se cijeli izborni postupak za onoliko kandidata koliko ih nije izabrano, odnosno imenovano do broja koji se bira.

Članak 94.

U ponovljenom glasovanju iz stavka 3. i 4. prethodnog članka, na glasačkom listiću za drugi krug glasanja ostaju kandidati koji su dobili u prvom krugu glasanja najveći broj glasova.

4. Postupak smjenjivanja, opoziva i ostavke dužnosnika**Članak 95.**

U postupku za utvrđivanje odgovornosti, sukladno Ustavu i zakonu o smjenjivanju, opozivu i ostavci dužnosnika koje bira ili imenuje Skupština, shodno se primjenjuju odredbe članka 86. do 94. ovog Poslovnika.

Članak 96.

Kad dužnosnik iz članka 83. ovog Poslovnika podnese ostavku, predsjedatelj Skupštine o tome obavještava organ koji je nadležan da predloži njegov izbor, radi davanja mišljenja, kao i Komisiju za izbor i imenovanje.

Po prijemu mišljenja iz prethodnog stavka, predsjedatelj Skupštine, podnesak o ostavci dužnosnika, zajedno sa mišljenjem, dostavlja zastupnicima Skupštine.

Članak 97.

Skupština razmatra ostavku iz prethodnog članka i može odlučiti da je uvaži zbog razloga navedenih u njenom obrazloženju.

Razmatrajući ostavku, Skupština može odlučiti da je ne uvaži ako ocijeni da postoje razlozi za utvrđivanje odgovornosti podnosioca ostavke.

Ako ocijeni da postoje razlozi za utvrđivanje odgovornosti, u smislu prethodnog stavka, Skupština će provesti postupak za smjenjivanje ili opoziv sa funkcije podnosioca ostavke.

VII. AKTA SKUPŠTINE**1. Opće odredbe****Članak 98.**

Skupština donosi Ustav, ustavni zakon, zakone, određena planska akta Kantona, Proračun Kantona,

Završni račun kantonalnog proračuna, Poslovnik, deklaracije, rezolucije, preporuke, zaključke i odluke i daje autentična tumačenja zakona koje je donijela i utvrđuje prečišćeni tekst zakona i drugog akta Kantona.

Skupština daje autentična tumačenja propisa koje je donijela.

Skupština utvrđuje pročišćeni tekst propisa koje je donijela.

Skupština može ovlastiti Zakonodavno-pravnu komisiju da utvrdi pročišćeni tekst zakona ili drugog propisa kojeg je donijela.

Članak 99.

Izmjene i dopune općih akata Skupštine Skupština obavlja na način tako što zakon mijenja ili dopunjuje zakonom, a ostala opća akta, osim zaključka, odlukom.

Članak 100.

Deklaracijom se izražava opći stav Skupštine o pitanjima unutarnje, međukantonalne ili vanjske politike, o pitanjima ekonomske politike, te drugim bitnim pitanjima od interesa za Kanton ili Federaciju.

Članak 101.

Rezolucijom se ukazuje na stanje, probleme i potrebe u svim oblastima ili u određenoj oblasti društvenog života i utvrđuje politika koja treba da se provodi u svim oblastima ili u određenoj oblasti, kao i mjere za njeno provođenje.

Rezolucija sadrži i smjernice za rad državnih organa, organizacija i zajednica u svezi sa pitanjima na koja se ona odnosi.

Članak 102.

Preporukom se ukazuje na važnost određenih pitanja koja se odnose na razvoj odnosa u određenoj oblasti ili na izvršavanje zakona ili drugih općih akata Skupštine.

Preporukom se izražava mišljenje Skupštine u svezi sa usklađivanjem odnosa i razvijanjem međusobne suradnje, organizacija i zajednica o pitanjima od zajedničkog interesa.

Preporukom se predlažu mjere koje bi državni organi ili organizacije i zajednice trebalo da poduzmu radi rješavanja određenih pitanja, a sukladno njihovim interesima, odnosno zadacima.

Članak 103.

Odluka se donosi kao akt obavljanja prava i dužnosti Skupštine, kao propis za izvršenje zakona ili drugih općih akata Skupštine ili kao akt uređivanja unutarnje organizacije i odnosa u Skupštini.

Odlukom, kao aktom vršenja prava Skupštine, Skupština odlučuje o izboru, odnosno imenovanju i razrješenju, smjenjivanju, opozivu i ostavi, o davanju potvrde, odnosno suglasnosti na opća akta organizacija i zajednica kao i o drugim pravima Skupštine kada je to Ustavom, zakonom i ovim Poslovnikom utvrđeno.

Odluka kao izvršni propis je akt koji se donosi radi izvršavanja i konkretiziranja pojedinih odredaba zakona, ako je to predviđeno tim zakonom.

Članak 104.

Zaključkom Skupština može, u okviru svog djelokruga, odlučivati o svome radu i radu radnog tijela koje je obrazovala, kao i o radu stručne službe Skupštine za potrebe Skupštine i njenih radnih tijela.

Zaključkom Skupština može, u okviru svog djelokruga, utvrđivati i obveze Vlade i kantonalnim organima uprave glede pripremanja zakona, drugih propisa i općih akata ili obavljanju drugih poslova iz njenog djelokruga.

Zaključkom Skupština može zauzeti stav u svezi sa pitanjem koje je razmatrala, osim pitanja o stavu koji se izražava deklaracijom.

Članak 105.

Radna tijela Skupštine mogu donositi zaključke samo o svome radu.

Članak 106.

Smjernicom se utvrđuju obveze kantonalnih organa uprave u svezi sa politikom izvršavanja zakona, drugih propisa i općih akata i usmjerava njihov rad.

Članak 107.

Smjernice se obvezatno daju kantonalnim organima uprave i upravnim organizacijama povodom razmatranja izvješća o njihovom radu.

Članak 108.

Akta koja su donesena na sjednici Skupštine potpisuje predsjedatelj Skupštine.

Zaključke potpisuje predsjednik radnog tijela Skupštine koje je zaključke donijelo.

Članak 109.

Izvornikom zakona, odnosno drugog propisa i općeg akta Skupštine smatra se onaj tekst zakona, odnosno drugog propisa i općeg akta koji je usvojen na sjednici Skupštine.

Članak 110.

Na izvornike zakona i drugih akata koje odredi zakon stavlja se pečat Skupštine.

Izvornici zakona i drugih akata Skupštine čuvaju se u Skupštini.

O izradi izvornika, stavljanju pečata na njih, njihovom čuvanju i evidenciji skrbi tajnik Skupštine.

Članak 111.

Zakon i druga akta Skupštine objavljuju se u službenom glasniku Kantona.

Zaključci doneseni na sjednici Skupštine dostavljaju se zainteresiranim organima i organizacijama.

O objavljivanju zakona i drugih akata Skupštine, kao i zaključaka donesenih na sjednici, skrbi tajnik Skupštine.

2. Temeljne odredbe o postupku za donošenje zakona

a) Inicijativa za donošenje zakona

Članak 112.

Inicijativu za donošenje zakona mogu pokrenuti organizacije iz oblasti gospodarskih i drugih djelatnosti, gospodarska komora i druge opće udruge i zajednice, organizacije i udruge građana, državni organi i građani.

Inicijativa za donošenje zakona dostavlja se predsjedatelju Skupštine.

Članak 113.

Inicijativu za donošenje zakona predsjedatelj Skupštine dostavlja nadležnom tijelu.

Inicijativu prethodno razmatra Zakonodavno-pravna komisija i odgovarajući organ tijela Skupštine. O sjednici radnog tijela na kojoj se razmatra inicijativa obavještava se i podnosilac inicijative.

Zaključkom o prihvatanju inicijative Skupština određuje način pripremanja i nositelje izrade zakona.

b) Nacrt zakona

Članak 114.

Nacrt zakona može podnijeti svaki zastupnik u Skupštini, radno tijelo Skupštine, Vlada Kantona, Gospodarska komora, predsjednik Kantona i općinsko vijeće sa područja Kantona.

Članak 115.

Nacrt zakona treba da bude izrađen tako da su u njemu formirana, u vidu pravnih odredaba, rješenja koja se predlažu. Pojedine odredbe mogu se dati u jednoj ili više alternativa.

Nacrt zakona treba da sadrži obrazloženje u kome se navode ustavni temelji za donošenje zakona, razloge zbog kojih treba donijeti zakon, načela na kojima treba da se urede odnosi u odgovarajućoj oblasti, finansijska i druga sredstva potrebna za sprovođenje zakona i način njihovog osiguranja i objašnjenje pravnih rješenja sadržanih u nacrtu, mišljenja organa i organizacija koji su u toku njegove izrade konsultirani, a koje podnosioc nacrta nije usvojilo, kao i razloge zbog kojih to nije učinilo.

Kad se u nacrtu zakona predlaže povratno djelovanje pojedinih odredaba zakona, u obrazloženju treba posebno obrazložiti postojanje općeg interesa za propisivanje povratnog djelovanja tih odredaba zakona.

Kad se u nacrtu zakona predlaže stupanje na snagu u roku kraćem od osam dana od dana objavljivanja, potrebno je u obrazloženju, uz objašnjenje tog pravnog rješenja, navesti i opravdanost potrebe da zakon stupi na snagu u roku kraćem od osam dana.

Uz nacrt zakona podnosi se i potrebna dokumentacija.

Kad se nacrtom zakona obavljaju izmjene i dopune zakona, uz nacrt se prilaže i tekst odredaba zakona koje se mijenjaju odnosno dopunjuju.

Članak 116.

Nacrt zakona dostavlja se predsjedatelju Skupštine, koji ga upućuje predsjedniku Zakonodavno-pravne komisije, predsjedniku Kantona i predsjednicima drugih komisija Skupštine, ako je u djelokrugu tih komisija određeno da ga razmatraju.

Ako nacrt zakona nije podnijela Vlada Kantona, predsjedatelj Skupštine ga dostavlja i Vladi radi davanja mišljenja.

Članak 117.

Predsjedatelj Skupštine, po prijemu dostavlja nacrt zakona zastupnicima.

Nacrt zakona može se pretresati na sjednici Skupštine po isteku roka od 20 dana od dana dostavljanja zastupnicima.

Članak 118.

Prije pretresa nacrta zakona na sjednici Skupštine nacrt zakona razmatra nadležno radno tijelo Skupštine i o tome podnosi izvješće Skupštini.

Članak 119.

Zakonodavno-pravna komisija razmatra, u okviru svog djelokruga, nacrt zakona i podnosi Skupštini izvješće sa svojim mišljenjem, primjedbama i prijedlozima.

Zakonodavno-pravna komisija dostavlja svoje izvješće odmah poslije održane sjednice i Vladi Kantona, odnosno podnosiocu nacrta zakona ako nacrt zakona nije podnijela Vlada Kantona.

Članak 120.

Pretres nacrta zakona na sjednici Skupštine je, po pravilu, jedinstven.

Skupština može odlučiti da pretres nacrta zakona obuhvata opći pretres i pretres u pojedinostima.

Članak 121.

Ako Skupština ocijeni da nije potrebno da se zakon donese, zaključkom odbija nacrt.

Ako je zakonodavno-pravna komisija dala mišljenje da nacrt zakona nije sukladan Ustavu i pravnom sistavu, Skupština će prethodno zauzeti stav po mišljenju Zakonodavno-pravne komisije.

Članak 122.

Po završnom pretresu Skupština zaključkom utvrđuje svoje stavove i primjedbe na nacrt zakona i dostavlja ih podnosiocu nacrta da ih uzme u obzir prilikom izrade prijedloga zakona.

Članak 123.

Postupak za donošenje zakona obuhvata razmatranje nacrta i prijedloga zakona, ako ovim Poslovnikom nije drugačije propisano.

c) Donošenje zakona po skraćenom postupku

Članak 124.

Kada je Programom rada Skupštine predviđeno donošenje određenog zakona, ili kada nije u pitanju

složen i obiman zakon, podnositelj prijedloga zakona može, umjesto nacrt, da podnese prijedlog zakona i da predloži da se prijedlog zakona pretresa po skraćenom postupku bez nacrt zakona.

Prijedlog zakona iz prethodnog stavka dostavlja se zastupnicima u roku koji ne može biti kraći od 15 dana od dana određenog za održavanje sjednice Skupštine na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

Ako Skupština ne prihvati da pretresa prijedlog zakona po skraćenom postupku, sa prijedlogom zakona će se postupiti kao sa nacrtom i o tome nacrtu obavlja se odmah pretres.

d) Javna rasprava o nacrtu zakona,
drugog propisa ili općeg akta

Članak 125.

Kada je Programom rada Skupštine predviđeno ili kada Skupština prihvati nacrt zakona, može odlučiti, ako je riječ o pitanjima koja su posebno značajna za građane, poduzeća, ustanove i druge pravne osobe, i kada je neophodno da se obavi najšira konsultacija zainteresiranih organa i organizacija, znanstvenih i stručnih institucija i građana, na nacrt zakona ili pojedino pitanje iz tog nacrt stavi na javnu raspravu.

Skupština može donijeti odluku iz prethodnog stavka i na inicijativu ovlaštenog predlagача zakona.

Članak 126.

Ako odluči da nacrt zakona ili pojedino pitanje iz tog nacrt stavi na javnu raspravu, Skupština zaključkom:

- određuje način objavljivanja nacrt zakona ili pojednog pitanja iz nacrt;
- određuje radno tijelo Skupštine koje će organizirati i voditi javnu raspravu;
- utvrđuje potrebna financijska sredstva i izvore sredstava za organiziranje i provođenje javne rasprave;
- utvrđuje rok u kome treba da se provede javna rasprava;
- utvrđuje način prikupljanja i sređivanja mišljenja i prijedloga iz javne rasprave.

Članak 127.

U organiziranju i provođenju javne rasprave o nacrtu zakona radno tijelo Skupštine suraduje s organima političkih stranaka, poduzećima i ustanovama i drugim pravnim osobama, kao i znanstvenim i stručnim institucijama.

Članak 128.

O rezultatima javne rasprave o nacrtu zakona radno tijelo Skupštine podnosi izvješće Skupštini.

Izvješće radnog tijela Skupštine, koje je zaduženo da organizira i vodi javnu raspravu, sadrži rezultate javne rasprave sa prijedlogom iznesenih mišljenja i prijedloga o pojedinim pitanjima.

Izvješće radnog tijela Skupštine dostavlja se predlagачu akta.

Predlagач zakona je dužan da u pripremi prijedloga zakona uzme u obzir prijedloge i mišljenja sadržane u izvješću radnog tijela Skupštine o rezultatima javne rasprave, kao i da obrazloži razloge zbog kojih nije prihvatio pojedine prijedloge i mišljenja koji su izneseni u javnoj raspravi.

Članak 129.

Ako je radno tijelo Skupštine koje podnosi izvješće o rezultatima javne rasprave istovremeno i predlagач zakona može, zajedno sa izvješćem, dostaviti i prijedlog zakona.

Ako je Skupštini dostavljen i prijedlog zakona koji je pripremljen na temelju rezultata javne rasprave, Skupština može na istoj sjednici Skupštine razmotriti izvješće o rezultatima javne rasprave i prijedlog zakona.

Članak 130.

Odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na javnu raspravu o nacrtu zakona, shodno se primjenjuju i na javnu raspravu o nacrtima drugih propisa ili općih akata Skupštine.

e) Prijedlog zakona

Članak 131.

Prijedlog zakona podnosi se u obliku u kome se donosi zakon.

Obrazloženje prijedloga sadrži, pored pitanja iz članka 115. stavak 2. ovog Poslovnika, pitanja koja se prijedlogom zakona rješavaju, objašnjenja važnih pravnih instituta, izmjene i dopune koje su obavljene u odnosu na nacrt zakona, druge izmjene i dopune koje se predlažu, koje primjedbe i prijedlozi na nacrt zakona nisu prihvaćeni i iz kojih razloga, kao i druge značajne okolnosti u svezi sa pitanjima koja se zakonom uređuju.

Članak 132.

O načinu podnošenja prijedloga zakona, njegovog upućivanja Skupštini, drugim tijelima Skupštine i zainteresiranim organima i drugim pravnim osobama i njegovog razmatranja u Zakonodavno-pravnoj komisiji, shodno se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na nacrt zakona.

Članak 133.

Predsjedatelj Skupštine po prijemu dostavlja prijedlog zakona zastupnicima u roku utvrđenom ovim Poslovníkom, a koji ne može biti kraći od 15 dana, određenog za održavanje sjednice Skupštine na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

Prijedlog zakona može se pretresati na sjednici Skupštine po isteku roka od 15 dana od dana dostavljanja zastupnicima.

Članak 134.

Prijedlog zakona prethodno razmatraju odgovarajuća radna tijela Skupštine.

Članak 135.

Pretres prijedloga zakona na sjednici Skupštine je, po pravilu, jedinstven. Skupština može odlučiti da pretres

prijedloga zakona obuhvaćati opći pretres i pretres u pojedinostima.

U općem pretresu prijedloga raspravlja se o prijedlogu u načelu i da li je prijedlog izrađen sukladno zaključku usvojenim prilikom pretresa nacrtu zakona, a mogu da se iznose mišljenja, traže objašnjenja i pokreću druga pitanja u svezi sa rješenjima datim u prijedlogu.

U tijeku pretresa u pojedinostima raspravlja se o pojedinim rješenjima prijedloga i odlučuje o amandmanima.

Članak 136.

Podnosilac prijedloga zakona može da do završetka pretresa predloži Skupštini da se pretres prijedloga zakona odloži.

Vlada Kantona može da predloži da se odloži pretres prijedloga zakona i ako ona nije podnijela prijedlog.

O prijedlozima iz prethodnih stavka i o drugim prijedlozima za odlaganje pretresa prijedloga zakona određenim ovim Poslovnikom Skupština odlučuje odmah.

Podnosilac prijedloga zakona može da do otvaranja pretresa povuče svoj prijedlog zakona.

f) Amandmani

Članak 137.

Pravo predlaganja amandmana ima svaki zastupnik u Skupštini, radno tijelo Skupštine, predsjednik Kantona, Vlada, Gospodarska komora i općinska vijeća.

Članak 138.

Prijedlog za izmjenu i dopunu prijedloga zakona podnosi se u obliku amandmana.

Amandman se podnosi pismeno, u odgovarajućem tekstu, sa obrazloženjem.

Ako amandman sadrži odredbu kojom se angažiraju finansijska sredstva, podnosilac amandmana je dužan ukazati na izvore ovih sredstava.

Amandman se podnosi predsjedatelju Skupštine u roku koji ne može biti kraći od tri dana od dana određenog za održavanje sjednice Skupštine na kojoj će se pretresati prijedlog zakona.

Podnosilac prijedloga zakona može podnositi amandmane do završetka pretresa prijedloga zakona.

Vlada može podnositi amandmane do završetka pretresa i na prijedlog zakona koji ona nije podnijela.

Članak 139.

Na amandman predlagača zakona zastupnik može podnijeti amandman do zaključenja pretresa.

Kada se amandmanom mijenjaju načela na kojima se utemeljuje zakon ili se angažiraju značajnija materijalna sredstva, na prijedlog deset zastupnika, Vlade, Zakonodavno-pravne komisije, nadležnog ili drugog radnog tijela Skupštine, Skupština može odlučiti da se odloži rasprava radi zauzimanja stavova u klubovima zastupnika.

Članak 140.

Ukoliko se amandmanom bitnije mijenja tekst prijedloga zakona, o amandmanu se ne može odlučiti prije nego što se o njemu izjasne nadležna radna tijela Skupštine, Zakonodavno-pravna komisija i Vlada Kantona.

Članak 141.

Ako amandman na prijedlog zakona sadrži odredbe kojima se angažiraju finansijska sredstva, predsjedatelj Skupštine dostavlja amandman i radnom tijelu Skupštine u čiji djelokrug spadaju pitanja osiguravanja sredstava i raspolaganja sredstvima da razmotri utjecaj odredaba amandmana na raspoloživa sredstva i na osiguravanje sredstava za financiranje predloženog rješenja, te da o tome izvjesti Skupštinu.

Članak 142.

Povodom amandmana na prijedlog zakona podnesenog u tijeku pretresa, Skupština može odlučiti da se pretres prekine da bi se o amandmanu izjasnila Vlada, nadležno radno tijelo i Zakonodavno-pravna komisija.

Članak 143.

Podnosilac prijedloga zakona ima pravo da se izjasni o amandmanu.

Vlada ima pravo da se izjasni o amandmanu i kad nije podnijela prijedlog zakona.

Amandman podnosioca prijedloga zakona, kao i amandman drugog ovlaštenog predlagača sa kojim se podnosilac prijedloga suglasio, postaje sastavni dio prijedloga zakona.

Ako zastupnik zatraži da se o amandmanu iz prethodnog stavka Skupština posebno izjasni, o tome amandmanu se glasuje odvojeno, a ako prijedlog zakona nije podnijela Vlada, o amandmanu na prijedlog zakona sa kojim se nije suglasila Vlada, Skupština glasuje odvojeno.

g) Donošenje zakona po hitnom postupku

Članak 144.

Zakoni se, u pravilu, ne mogu donositi po hitnom postupku.

Iznimno, po hitnom postupku može se donositi samo zakon kojim se uređuju odnosi i pitanja za čije uređivanje postoji neodložna potreba i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za društvene interese.

Prijedlog da se donese zakon po hitnom postupku može podnijeti ovlašćeni podnosilac prijedloga zakona.

Podnosilac prijedloga je dužan u prijedlogu posebno navesti razloge zbog kojih je neophodno da se zakon donese po hitnom postupku.

Uz prijedlog za donošenje zakona po hitnom postupku podnosi se i prijedlog zakona čije se donošenje predlaže.

Članak 145.

U prijedlogu za donošenje zakona po hitnom postupku odlučuje Skupština kao o prethodnom pitanju na sjednici Skupštine prije utvrđivanja dnevnog reda.

O prijedlogu se vodi pretres.

Skupština može odlučiti da podnositelj prijedloga zakona ili njegov predstavnik na sjednici Skupštine usmeno obrazloži razloge zbog kojih je potrebno da se zakon donese po hitnom postupku.

Ako prijedlog nije podnijela Vlada, Skupština će, prije odlučivanja, zatražiti od Vlade mišljenje o ovom prijedlogu.

Ako Skupština usvoji prijedlog za donošenje zakona po hitnom postupku, prijedlog zakona se unosi u dnevni red i o njemu se odlučuje na istoj sjednici Skupštine.

Ako Skupština ne usvoji iznesene razloge za donošenje zakona po hitnom postupku, o svom zaključku odmah obavještava podnositelja prijedloga zakona.

Predlagatelj zakona može taj prijedlog zakona podnijeti Skupštini kao prijedlog za redovni postupak.

Članak 146.

Predsjedatelj Skupštine, kada primi prijedlog da se zakon donese po hitnom postupku, može zatražiti od Zakonodavno-pravne komisije i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedlog zakona i podnesu Skupštini izvješće.

Skupština može, kad utvrdi potrebu donošenja zakona po hitnom postupku ili u tijeku pretresa, zatražiti od Zakonodavno-pravne komisije i odgovarajućeg radnog tijela da razmotre prijedlog i podnesu odmah izvješće o prijedlogu zakona.

Članak 147.

Na prijedlog zakona koji se donosi po hitnom postupku amandmani se mogu podnositi do zaključenja pretresa.

Ako se amandmanom mijenjaju načela na kojima se zasniva prijedlog zakona, ili ako bi prihvatanje amandmana prouzrokovalo bitnu izmjenu teksta prijedloga zakona, ili ako se amandmanom angažiraju financijska sredstva, Skupština će odlučivati o amandmanu kada pribavi mišljenje Zakonodavno-pravne komisije i kada se o tome izjasni Vlada.

Zakonodavno-pravna komisija na sjednici razmatra amandmane koje joj dostavi Skupština i podnosi joj izvješće sa mišljenjem i prijedlozima.

Zakonodavno-pravna komisija razmatra i prijedloge zakona po hitnom postupku.

2. Obavljanje ispravki u zakonu, drugom propisu i općem aktu

Članak 148.

Prijedlog za ispravku tiskarskih grešaka u objavljenom tekstu zakona i drugih općih akata Skupštine

podnosi kantonalni organ uprave koji je nadležan za skrbljenje o izvršenju tih akata.

Članak 149.

Ispravke tiskarskih grešaka u objavljenom tekstu zakona, drugog propisa ili općeg akta Skupštine, poslije savjetovanja sa izvornikom zakona, drugog propisa ili općeg akta Skupštine, daje tajnik Skupštine.

3. Temeljne odredbe o postupku za donošenje drugih akata Skupštine

a) Donošenje planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona

Članak 150.

Nacrt, odnosno prijedlog planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona, utvrđuje Vlada Kantona i dostavlja ih sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom predsjedatelju Skupštine i predsjedniku Kantona.

Rokovi za utvrđivanje i razmatranje nacrt, odnosno prijedloga planskih dokumenata Kantona, utvrđuju se posebnom odlukom Skupštine, na prijedlog Vlade Kantona.

Članak 151.

U postupku za donošenje planskih dokumenata Kantona i prostornog plana Kantona shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona ako Poslovnikom nije drugačije određeno.

b) Donošenje proračuna i završnog računa proračuna Kantona

Članak 152.

Nacrt, odnosno prijedlog kantonalnog proračuna i završnog računa kantonalnog proračuna utvrđuje Vlada i, sa obrazloženjem i potrebnom dokumentacijom, dostavlja ih predsjedatelju Skupštine.

Članak 153.

U postupku za donošenje akata iz prethodnog članka shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona, izuzev odredaba o rokovima koji se utvrđuju programom odnosno posebnom odlukom Skupštine.

c) Donošenje odluka, deklaracija, rezolucija, preporuka, memoranduma, platformi i izjava

Članak 154.

Donošenje odluka, deklaracija, rezolucija, preporuka, memoranduma, platformi i izjava obavlja se po odredbama ovog Poslovnika koje se odnose na postupak za donošenje zakona, s tim što se u postupku za donošenje ovih akata ne izrađuje nacrt akta, ukoliko Skupština drugačije ne odluči.

Pretres prijedloga akta iz prethodnog stavka obavlja se jedinstveno, ukoliko Skupština ne odluči da pretres obuhvati posebno opći pretres, a posebno pretres u pojedinostima.

d) Davanje suglasnosti i potvrđivanje statuta i drugih općih akata

Članak 155.

Statut i druga opća akta poduzeća i druge pravne osobe dostavlja Skupštini radi davanja suglasnosti, odnosno potvrđivanja kada je to zakonom propisano.

Predsjedatelj Skupštine akte iz prethodnog stavka dostavlja zastupnicima, članovima nadležnog radnog tijela i Vladi Kantona.

Za razmatranje akata iz prethodnog stavka Skupština može sastaviti stalno radno tijelo.

Radno tijelo na svojoj sjednici razmatra podneseni akt uz učešće predstavnika poduzeća ili drugih pravnih osoba.

Mišljenja i prijedloge radnog tijela, Zakonodavno-pravne komisije ili Vlade predsjedatelj Skupštine dostavlja Skupštini i podnosiocu akta.

Ako su na odredbe statuta ili drugog općeg akta date primjedbe, podnosilac akta obavještava Skupštinu o obavljenom usuglašavanju statuta, odnosno drugog akta sa Ustavom i zakonom sukladno datim primjedbama i mišljenjima.

Odluku o davanju suglasnosti, odnosno potvrđivanju, donosi Skupština.

e) Davanje autentičnog tumačenja zakona

Članak 156.

Autentično tumačenje je opći akt kojim se utvrđuje istinitost, vjerodostojnost, izvornost i pravilan smisao nedovoljno jasne odredbe zakona.

Autentično tumačenje se primjenjuje i važi od dana primjene odredbe zakona za koju se daje autentično tumačenje.

Članak 157.

Inicijativu za davanje autentičnog tumačenja zakona mogu podnijeti građani, političke stranke, udruge građana, poduzeća i druge pravne osobe.

Članak 158.

Prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona može podnijeti svaki zastupnik Skupštine, radno tijelo Skupštine, Vlada, općinsko vijeće, predsjednik Kantona, Ustavni sud Federacije i Vrhovni sud Federacije.

Članak 159.

Podnosilac prijedloga za davanje autentičnog tumačenja zakona, uz prijedlog, podnosi i prijedlog teksta općeg akta - autentičnog tumačenja sa obrazloženjem.

Članak 160.

Prijedlog, odnosno inicijativa za davanje autentičnog tumačenja zakona podnosi se predsjedatelju Skupštine, a mora da sadrži naziv zakona i navođenje odredbe za koju se traži tumačenje sa obrazloženjem.

Predsjedatelj Skupštine upućuje prijedlog Zakonodavno-pravnoj komisiji i Vladi, ako ona nije podnosilac prijedloga za davanje autentičnog tumačenja zakona.

Članak 161.

Zakonodavno-pravna komisija, nakon pribavljanja potrebnih mišljenja i dokumentacije od Vlade i drugih nadležnih tijela, te organa nadležnih za skrbljenje o izvršenju ili provođenju donesenog zakona, ocjenjuje da li su inicijativa odnosno prijedlog za davanje autentičnog tumačenja zakona utemeljeni.

Ako utvrdi da je inicijativa utemeljena, Zakonodavno-pravna komisija utvrdit će prijedlog autentičnog tumačenja koji sa svojim izvješćem podnosi Skupštini.

Članak 162.

Ako Zakonodavno-pravna komisija ocijeni da prijedlog, odnosno inicijativa za davanje autentičnog tumačenja nisu utemeljeni, o tome će obavijestiti predsjedatelja Skupštine.

Odluku o utemeljenosti za davanje autentičnog tumačenja zakona donosi Skupština.

Članak 163.

U postupku za davanje autentičnog tumačenja zakona shodno se primjenjuju odredbe ovog Poslovnika o postupku za donošenje zakona.

Članak 164.

Autentično tumačenje zakona objavljuje se u službenom glasilu Kantona.

g) Pročišćeni tekst zakona i drugog akta

Članak 165.

Kada je zakonom ili drugim aktom određeno da Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje pročišćeni tekst zakona ili drugog akta (u daljem tekstu: "pročišćeni tekst akta"), prijedlog pročišćenog teksta akta, u roku kojeg odredi Zakonodavno-pravna komisija, Komisiji dostavlja nadležni kantonalni organ uprave odgovoran za sprovođenje tog akta.

Članak 166.

Pročišćeni tekst akta sadrži samo integralni tekst akta čiji se pročišćeni tekst utvrđuje.

U pročišćenom tekstu akta Zakonodavno-pravna komisija ne može utvrđivati nove norme materijalnog sadržaja.

Članak 167.

Tajnik Zakonodavno-pravne komisije utvrđuje da li je podneseni prijedlog pročišćenog teksta pravno-tehnički valjano obrađen.

Tajnik Zakonodavno-pravne komisije, kada utvrdi da pročišćeni tekst akta nije pravno-tehnički valjano obrađen, zajedno sa određenim predstavnikom organa koji je podnio prijedlog pročišćenog teksta akta otklanja uočene nedostatke u tekstu i o utvrđenom prijedlogu

pročišćenog teksta akta obavještava predsjednika Zakonodavno-pravne komisije.

Članak 168.

Zakonodavno-pravna komisija na sjednici utvrđuje pročišćeni tekst akta.

Postupak utvrđivanja akta iz prethodnog stavka na sjednici Zakonodavno-pravna komisija utvrđuje svojim poslovnikom ili drugim aktom.

Članak 169.

Pročišćeni tekst akta se primjenjuje od dana kada je objavljen u službenom glasilu Kantona, a važnost njegovih odredaba utvrđena je u aktima koji su obuhvaćeni pročišćenim tekstom akta.

Kada se nakon objavljenog pročišćenog teksta akta predloži Skupštini izmjena ili dopuna akta, ove izmjene i dopune predlažu se na odnosne odredbe u pročišćenom tekstu akta sa navođenjem broja službenog glasila Kantona u kojem je objavljen pročišćeni tekst akta.

Na isti način se postupa kada je utvrđen novi pročišćeni tekst akta, s tim što se naznačava da se radi o novom pročišćenom tekstu akta.

U prvom novom pročišćenom tekstu akta ne naznačava se redni broj, a u svakom narednom pročišćenom tekstu akta naznačava se i donosi redni broj tog pročišćenog teksta akta.

4. Amandmani na Ustav

Članak 170.

Amandmane na Ustav Kantona može predlagati predsjednik Kantona, Vlada Kantona, većina zastupnika u Skupštini.

Amandman se podnosi pismeno, u odgovarajućem tekstu, sa obrazloženjem.

Amandman se podnosi predsjedatelju Skupštine.

Članak 171.

Predsjedatelj Skupštine podneseni amandman upućuje zastupnicima Skupštine, Komisiji za ustavna pitanja, Zakonodavno-pravnoj komisiji, odgovarajućem odboru u Skupštini, predsjedniku Kantona, Vladi i drugim organima i organizacijama koje odredi predsjedatelj Skupštine.

Članak 172.

Svi subjekti iz prethodnog članka dužni su u roku od deset dana razmotriti predložene amandmane i svoje stavove i mišljenja dostaviti predsjedatelju Skupštine.

Članak 173.

Predsjedatelj Skupštine upoznaje predlagача sa stavovima i mišljenjima koji su mu dostavljeni.

Članak 174.

Predloženi amandman na Ustav neće se konačno razmatrati u Skupštini prije isteka roka od 15 dana što je prvi put bio podnesen.

5. Međunarodni sporazumi

Članak 175.

Međunarodne sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama odobrava Skupština sukladno Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavu.

Članak 176.

Obrazloženi zahtjev za odobrenje zaključenja međunarodnog sporazuma predsjednik Kantona dostavlja predsjedatelju Skupštine, zajedno sa tekstom sporazuma.

Dostavljeni zahtjev i sporazum predsjedatelj zatim dostavlja zastupnicima i Odboru za politički sustav Skupštine, koji je dužan dostavljati materijal razmotriti i Skupštini dostaviti svoje mišljenje o tome u roku od sedam dana.

Članak 177.

O zahtjevu za odobrenje zaključenja sporazuma Skupština je dužna odlučiti u roku od 15 dana od njegovog podnošenja.

Članak 178.

Nakon odobrenja Skupštine predsjednik Kantona potpisuje sporazum zaključen sa državama i međunarodnim organizacijama, pod uvjetima utvrđenim Ustavom Federacije i Ustavom.

Članak 179.

Zaključeni sporazumi ne smiju biti u suprotnosti sa ustavima i zakonima Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona.

VIII. UPORABA JEZIKA I PISMA

Članak 180.

Nacrti i prijedlozi zakona, drugih propisa i općih akata koje donosi Skupština i drugi materijali koji se upućuju zastupnicima, informativni i dokumentacioni materijali, zaključci i zapisnici Skupštine i radnih tijela Skupštine i izvješća radnih tijela Skupštine izrađuju se na bosanskom i hrvatskom jeziku latnicom, s tim što Skupština može odlučiti, u cilju racionalnosti, da se navedeni akti u nacrtima i prijedlozima mogu izraditi na jednom od ovih jezika, a da se konačan tekst dostavlja i objavljuje na oba jezika.

IX. DAVANJE SVEČANE IZJAVE

Članak 181.

Poslije verificiranja mandata zastupnici kojima je mandat verificiran, prilikom stupanja na dužnost, daju na sjednici Skupštine Kantona svečanu izjavu koja glasi:

"Svečano izjavljujem da ću povjerenu dužnost obnašati savjesno, pridržavati se Ustava Bosne i Hercegovine, Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustava Zeničko-dobojskog kantona i zakona, zalagati se za ljudska prava i slobode i da ću u svim prilikama štiti interese Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine

I Zeničko-dobojskog kantona i ravnopravnost naroda i građana".

Nakon davanja svečane izjave zastupnici potpisuju njen tekst i predaju ga predsjedatelju Skupštine, čime stječu prava i dužnosti zastupnika u Skupštini.

Članak 182.

Zastupnik čiji je mandat verificiran a nije bio nazočan sjednici Skupštine Kantona na kojoj su zastupnici dali svečanu izjavu i zastupnik čiji je mandat naknadno verificiran, daje svečanu izjavu pred predsjedateljem Skupštine prije održavanja sjednice kojoj je nazočan.

Članak 183.

Predsjednik Kantona, predsjedatelj Skupštine, tajnik Skupštine i članovi Vlade Kantona daju svečanu izjavu na sjednici Skupštine, čitanjem teksta izjave utvrđenog u članku 181. ovog Poslovnika i njenim potpisivanjem.

Članak 184.

Nositelju drugih funkcija koje bira ili imenuje Skupština ili čije imenovanje potvrđuje Skupština, a koji na temelju Ustava i zakona daju svečanu izjavu prilikom stupanja na dužnost, izjavu daju na način i po postupku predviđenom odgovarajućim zakonom.

Ako za dužnosnike iz prethodnog stavka tekst svečane izjave nije utvrđen zakonom, svečana izjava daje se u tekstu utvrđenom u članku 181. ovog Poslovnika.

Svečana izjava daje se na način određen u prethodnom članku ovog Poslovnika.

X. RAD SKUPŠTINE ZA VRIJEME RATNOG STANJA ILI U SLUČAJU IZVANREDNOG STANJA

Članak 185.

Za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju izvanrednog stanja u radu Skupštine primjenjuju se odredbe Poslovnika, ako ovim odredbama nije drugačije određeno.

Članak 186.

Za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju izvanrednog stanja zastupnici u Skupštini koji su pozvani na vojnu dužnost ili su iz drugih razloga promijenili svoje prebivalište ili adresu dužni su da najkraćim i najbržim putem obavijeste Skupštinu o svakoj promjeni prebivališta ili adrese.

Članak 187.

Predsjedatelj Skupštine za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju izvanrednog stanja, pored redovitih poslova, utvrđenih ovim Poslovnikom:

- razmatra neposredne zadatke koje u svezi sa ratnim stanjem, odnosno izvanrednim stanjem treba poduzeti u svezi sa radom Skupštine;

- predlaže mjere i utvrđuje zadatke koje treba obaviti i poduzima neophodne mjere i određuje vrijeme i mjesto održavanja sjednice Skupštine;

- razmatra i zauzima stav o načinu pozivanja zastupnika na sjednicu Skupštine i o načinu dostavljanja ma-

terijala zastupnicima za tu sjednicu i može, ako to zahtijevaju posebni uvjeti ratnog stanja, odnosno izvanrednog stanja, odrediti da se zastupnici pozovu na sjednicu javnim pozivom (preko radija, televizije i tiska), preko državnih organa, organizacija i zajednica ili na drugi način.

Članak 188.

Za vrijeme ratnog stanja ili izvanrednog stanja predsjedatelj Skupštine, uz konsultaciju sa predsjednikom Kantona, može, sukladno ocjeni političke i sigurnosne situacije, predložiti Skupštini da se zakoni, drugi propisi i opći akti Skupštine donose bez razmatranja nacrti, da se sjednice Skupštine i njenih radnih tijela sazivaju u rokovima kraćim od rokova predviđenih ovim Poslovnikom i druga odstupanja od odredaba ovog Poslovnika.

Materijali za sjednice mogu se poslanicima uručiti i neposredno prije sjednice ili na samoj sjednici ako nije bilo mogućnosti da se dostave ranije ili iz drugih opravdanih razloga.

Članak 189.

Predsjedatelj Skupštine u suradnji sa predsjednikom Kantona i tajnikom Skupštine, polazeći od ocjene političke i sigurnosne situacije, ocjenjuje da li je potrebno i moguće sazivati sjednicu Skupštine, radi donošenja propisa i mjera iz njene nadležnosti.

Ako ocijeni da se Skupština ne može sastati ili da bi sazivanje sjednice Skupštine utjecalo na učinkovitost u donošenju propisa, i poduzimanju mjera, predsjedatelj Skupštine obavijestit će o tome predsjednika Kantona i predsjednika Vlade Kantona, kako bi ovi poduzeli odgovarajuće mjere sukladno svojim ustavnim ovlaštenjima i donijeli odgovarajuće propise.

Članak 190.

Skupština odlučuje na sjednici kojoj je nazočna većina zastupnika u Skupštini, sukladno ovom Poslovniku.

Odluke na sjednici Skupštine donose se većinom glasova nazočnih zastupnika, ako Ustavom nije drugačije utvrđeno.

Članak 191.

Kvorum za odlučivanje na sjednici Skupštine Kantona sačinjavaju zastupnici izabrani u Skupštinu Kantona, s tim da se u kvorum ne uračunavaju zastupnici koji nisu u mogućnosti da sudjeluju u radu Skupštine Kantona, jer se nalaze na teritoriji okupiranoj od agresora ili su zbog ratnih djelovanja spriječeni da sudjeluju u radu sjednice Skupštine Kantona.

Članak 192.

Skupština radi u sjednici i održava se, u pravilu, u Zenici.

Iznimno, kada to uvjeti rata ne dozvoljavaju i zbog toga ne postoji mogućnost da predsjedatelj Skupštine sazove sjednicu Skupštine u Zenici, predsjedatelj Skupštine može odlučiti da se sjednica Skupštine održi po dijelovima Skupštine u dva ili više mjesta u Kantonu.

Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije do 5 g/h ili većoj 12 mg/m³

Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 25 g/h ili većoj 5 mg/m³

Granične koncentracije iz ovoga člana vrijede za sve emisije anorganskih polutanata u plinovitom, tečnom i čvrstom stanju iz iste zabranjene skupine.

Ako otpadni plinovi sadrže polutante iz različitih gore navedenih skupina, uzimaju se slijedeće granične koncentracije:

Iz I. i II. zabranjene skupine 1 mg/m³

Iz I. i III. zabranjene skupine 5 mg/m³

Iz II. i III. zabranjene skupine 1 mg/m³

Član 5.

Granične koncentracije za anorganske polutante u plinovitom stanju ili u stanju pare navedene u Tabell. 2. su za:

Polutante iz I. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 10 g/h 1 mg/m³

Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije do 50 g/h ili većoj 5 mg/m³

Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 300 g/h ili većoj 30 mg/m³

Polutante iz IV. zabranjene skupine pri brzini emisije do 5000 g/h ili većoj 500 mg/m³

Član 6.

Granične koncentracije karcinogenih polutanata navedenih u tabell. 3. su za:

Polutante iz I. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 0.5 g/h 0. 1 mg/m³

Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije do 5 g/h ili većoj 1 mg/m³

Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 25 g/h ili većoj 5 mg/m³

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite karcinogene polutante iz iste zabranjene skupine vrijedi za sve ispuštene polutante granična koncentracija za istu zabranjenu grupu iz prethodnog stava.

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite karcinogene polutante iz različitih zabranjenih skupina, vrijede slijedeće vrijednosti:

Iz I. i II. zabranjene skupine 1 mg/m³

Iz I. i III. zabranjene skupine 5 mg/m³

Iz II. i III. zabranjene skupine 5 mg/m³

Za emisiju karcinogenih polutanata koji nisu navedeni u tabell. 3 upotrebljavaju se granične koncentracije iz prethodnog stava.

Razvrstavanje karcinogenih polutanata iz prethodnog stava u zabranjene skupine, određeno je u skladu sa smjernicama za razvrstavanje karcinogenih polutanata Agencije za ispitivanje raka (IARC) pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO).

Član 7.

Granične vrijednosti za organske polutante navedene u tabell. 4. su za:

Polutante iz I. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 0.1 kg/h 20 mg/m³

Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 2 kg/h 100 mg/m³

Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 3 kg/h 150 mg/m³

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite organske polutante iz iste zabranjene skupine vrijedi za sve ispuštene polutante granična koncentracija za istu zabranjenu skupinu iz prethodnog stava.

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite organske polutante iz različitih zabranjenih skupina, pri količini iznad 3 kg/h vrijedi 150 mg/m³.

U slučaju da su organski polutanti karcinogeni vrijede granične koncentracije određene u članu 6. ove odluke.

Za praškaste organske polutante iz II. i III. zabranjene skupine u tabell. 4 vrijede granične koncentracije određene u članu 5 ove odluke.

III. POSEBNA PRAVILA ZA NEKE VRSTE POSTROJENJA I INSTALACIJA

Član 8.

3.1. Željezo, čelik i ostali metali i njihova prerada

3.1.1. Postrojenje za sinterovanje željezne rude

- Sadržaj prašine u odlazećim gasovima ne može biti veći od 50 mg/m³ ako je protok gasova 100 000 m³/h i veći, a ako je protok gasova 10 000 m³ sadržaj prašine u odlazećim gasovima može biti 150 mg/m³. Za protok odlazećih gasova između 10 000 i 100 000 m³/h dozvoljeni sadržaj prašine izračunava se linearnom interpolacijom.

- Sadržaj SO₂ u odlazećim gasovima ne može biti veći od 400 mg/m³ ako je protok gasova 100 000 m³/h i veći, a ako je protok gasova 10 000 m³/h sadržaj SO₂ u odlazećim gasovima ne može biti veći od 1200 mg/m³. Za protok odlazećih gasova između 10 000 i 100 000 m³/h dozvoljeni sadržaj SO₂ izračunava se linearnom interpolacijom.

- Emisija nitrogen monoksida i nitrogen dioksida u odlazećim gasovima ne smije prekoračiti 400 mg/m³ izraženom kao nitrogen-dioksid.

3.1.2. Postrojenje za proizvodnju čelika u konvertorima i elektrolučnim pećima

- Emisije prašine u odlazećim gasovima kod konvertora i elektrolučnih peći ne smiju prekoračiti 50 mg/m³.

- Emisije gasoviti anorganskih spojeva fluorid izražene kao hidrogen-fluorid ne smiju preći vrijednost od 1 mg/m³.

Član 9.

3.2. Obojena metalurgija

3.2.1. Kod postrojenja koja služe za dobivanje obojenih metala granične vrijednosti prašine u odlazećim gasovima iznose 20 mg/m³ osim u odlazećim gasovima u toplonicama olova gdje je granična vrijednost 10 mg/m³.

Ako je količina SO₂ i SO₃ izražena kao SO₂ u odlazećim gasovima veća od 5 kg/h granična koncentracija iznosi 800 mg/m³.

Član 10.

3.2.2. Za naprave za valjanje metala, peći za toplotnu obradu metala izmjerene koncentracije se preračunavaju na 5 vol.% sadržaja kisika u otpadnim plinovima. Za naprave sa predgrijavanjem zraka za sagorijevanje je u ovisnosti od temperature predgrijanog zraka, granična koncentracija NO_1NO_2 , izražena kao NO_2 data u sljedećoj tabeli:

Temp. predgrijavanja $^{\circ}\text{C}$	200	300	400	500	600	650
NO_2 (mg/m^3)	500	515	600	800	1100	1300

3.2.3. Za naprave za površinsku obradu metala sa azotnom kiselinom (HNO_3) neprekidan rad naprave za površinsku obradu granična koncentracija NO_1 i NO_2 izražena kao NO_2 je $1500 \text{ mg}/\text{m}^3$. Za smanjenje emisije moraju se ugraditi sistemi za smanjenje emisije polutanata.

3.2.4. Za naprave za proizvodnju olovničkih akumulatora otpadne plinove zagađene prahom treba potpuno uklanjati ili odvajati u filterima za uklanjanje praha. Ako je količina praha veća od $5 \text{ g}/\text{h}$, granična koncentracija je $0.5 \text{ mg}/\text{m}^3$. Pare sumorne kiseline (H_2SO_4) koja se koristi za punjenje akumulatora treba uklanjati ili odvajati u sistemima za prečišćavanje. Granična koncentracija H_2SO_4 je $1 \text{ mg}/\text{m}^3$.

3.2.5. Livnice obojenih metala, moraju imati filtere koji uklanjaju prah, ako je količina praha veća od $0.5 \text{ kg}/\text{h}$, granična koncentracija praha je $20 \text{ mg}/\text{m}^3$. Otpadne plinove, zagađene organskim spojevima koji nastaju prilikom livenja, potrebno je potpuno uklanjati ili odvajati u sistemima za smanjenje emisije polutanata.

Član 11.

3.3. Postrojenje za proizvodnju ili topljenje mješavine bitumena ili katrana sa mineralnim materijalima (asfaltna baza).

Kod postrojenja za dobivanje ili topljenje mješavine bitumena ili katrana sa mineralnim materijalima, uključujući i postrojenja za pripremu bitumenoznih materijala za gradnju cesta, izmjerene koncentracije se preračunavaju na 17% vol. kisika u odlazećim gasovima.

Granične vrijednosti za prah iz bubnja i mješalice iznose $20 \text{ mg}/\text{m}^3$.

Član 12.

3.4. Postrojenja za proizvodnju i preradu viskoze i celuloze

- Pri proizvodnji viskoze i pri obradi kod proizvodnje tekstilne viskoze granične vrijednosti su za vodonik sulfid kao dnevni prosjek $5 \text{ mg}/\text{m}^3$, a za karbon disulfid dnevni prosjek od $0.1 \text{ g}/\text{m}^3$.
- Pri proizvodnji celulozne vune i celuloznog stakla emisije vodonik sulfida ne smiju prekoračiti dnevni prosjek od $5 \text{ mg}/\text{m}^3$ a emisije karbon-disulfida ne smiju prekoračiti dnevni prosjek od $0.15 \text{ g}/\text{m}^3$.

Član 13.

3.5. Postrojenje za proizvodnju cementa

- Pri proizvodnji cementa granične vrijednosti emisije u odlazećim gasovima ne smiju preći vrijednosti:

Prah	$50 \text{ mg}/\text{m}^3$
Sumpor-dioksid	$400 \text{ mg}/\text{m}^3$
Nitrogen-oksidi	$1200 \text{ mg}/\text{m}^3$

Član 14.

3.6. Postrojenje za obradu i preradu drveta

- Emisija praha i strugotina od drveta se ograničavaju na $50 \text{ mg}/\text{m}^3$ ako je protok odlazećih gasova $10000 \text{ m}^3/\text{h}$ i veći, a $150 \text{ mg}/\text{m}^3$ za protok gasova za $1500 \text{ m}^3/\text{h}$. Za protok odlazećih gasova između 1500 i $10000 \text{ m}^3/\text{h}$ emisija se izračunava linearnom interpolacijom.

- Kod proizvodnje lesoniti i šper ploča emisija praha u odlazećem gasu ne smije prekoračiti $50 \text{ mg}/\text{m}^3$ kod sušnica, a $10 \text{ mg}/\text{m}^3$ kod brusilica.

Član 15.

3.7. Postrojenja za lakiranje automobilskih školjki

- Praškaste emisije u otpadnom gasu (čestice laka) ne smiju prekoračiti $3 \text{ mg}/\text{m}^3$.

- Emisije organskih spojeva u otpadnom gasu sušnica ne smiju prekoračiti $50 \text{ mg}/\text{m}^3$ izraženih kao ukupni ugljik.

Član 16.

3.8. Hemijske čistionice

- Granična vrijednost emisija organskih polutanata trihloretilena i perhloretilena iznose 30 ppm.

Član 17.

3.9. Pržionice kahve

- Za pržionice kahve, kahvenih surogata i kakaoa granične koncentracije organskih polutanata iznose $50 \text{ mg}/\text{m}^3$ izražene kao ukupni ugljik.

Član 18.

3.10. Štamparije

- Kod naprava za štampanje sa rotacionim štamparskim strojevima pri upotrebi u vodi rastvorenih štamparskih boja koje od organskih rastvarača sadrže isključivo etanol u masenom procentu 25%, granična koncentracija etanola je $0.5 \text{ g}/\text{m}^3$.

Član 19.

3.11. Postrojenja za djelimično ili potpuno uklanjanje čvrstih ili tečnih otpadnih materija spaljivanjem

- Kod spaljivanja kućnog otpada praškaste emisije ne mogu biti veće od $30 \text{ mg}/\text{m}^3$.

- Kod spaljivanja drugih vrste otpada za granične vrijednosti emisije praha važe odredbe iz člana 4. ove odluke.

- Emisije organskih polutanata u otpadnom gasu ne smiju prekoračiti $20 \text{ mg}/\text{m}^3$ izraženo kao ukupni ugljik.

- Emisija SO_2 i SO_3 u otpadnom gasu ne smiju prekoračiti vrijednost od $150 \text{ mg}/\text{m}^3$ izraženo kao SO_2 .

IV. EMSIJE POLUTANATA U ZRAK IZ LOŽIŠTA**Član 20.**

Ložišne instalacije dijelimo prema veličini i vrsti goriva kao u tabeli:

Ložišta	Vrsta goriva	Male	Srednje	Velike
Na čvrsta goriva	Obična goriva: ugalj, briketi uglja, koks, treset i njeni briketi, pravo drvo i drveni ostaci (bez umjetnih dodataka i bez zaštitnih sredstava)	< 1 MW	≥ 1 MW i < 50 MW	≥ 50 MW
	Druga tvrda goriva		≥ 100 kW i < 1 MW	≥ 1 MW
Na tekuća goriva	Lahka lož ulja	< 5 MW	≥ 5 MW i < 50 MW	≥ 50 MW
	Metanol, etanol, gorive tekućine koje ne uzrokuju drugačije ili veće emisije od lahkih lož ulja	< 100 kW	≥ 100 kW i < 1 MW	< 1 MW
	Teža lož ulja		≥ 1 MW i < 50 MW	≥ 50 MW
	Druga tekuća goriva			≥ 5 MW
Na plinovita goriva	Plinovita goriva	< 10 MW	≥ 10 MW i < 100 MW	≥ 100 MW

Član 21.

U ložišnim instalacijama je dozvoljeno upotrebljavati sljedeća goriva:

- ugalj, briketi uglja i koks,
- treset i njegovi briketi,
- prirodno drvo u svim oblicima (drvo, pilovina, tverje, lub, šišarke), drveni ostaci bez umjetnih dodataka i bez zaštitnih sredstava,
- biomasa i briketi iz biomase bez dodatka veziva koji sadrže halogenirane spojeve,
- tekuća goriva: lahka lož ulja, teža lož ulja, metanol i etanol,
- gorive tekućine, koje ne uzrokuju drugačije i veće emisije od lakog lož ulja,
- plinovita goriva.

Za upotrebu drugih tečnih ili čvrstih goriva koja su:

- otpadne gorive tekućine koje sadrže ukupno do 10 mg polihloriranih aromatskih ugljikovodika, kao što su polihlorirani bifenili (PCB) i penta hlor fenoli (PCP), na kilogram gorive tekućine i imaju gorivost najmanje 30 MJ/kg te ne uzrokuju druge i veće emisije od lakog lož ulja i
- drveni ostaci kao vezane drvene ploče, tverice, lesonitne ploče i drugi ljepljeni komadi od drveta koji ne sadrže halogenirane organske spojeve je potrebna dozvola kantonalnog organa uprave nadležnog za poslove zaštite okoliša.

Član 22.

Granične koncentracije za manje ložišne instalacije utvrđuju se u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje: sve vrijednosti toplinskih moći vrijede za nazivne toplinske moći ložišnih instalacija	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni katranski broj		50	-	-
Zacrnjenost dimnih plinova		1	0	0
Dimni broj	Tečna goriva:	-		0
	Isparljivi udio <11 kW		3	
	Isparljivi udio >11 kW		2	
	Raspršivi udio		1	
Ukupan prah	Tvrda goriva: S toplotnom moći: > 50 kW	150 mg/m ³		
Toplinski gubitak iz dimnih plinova	Tečna i plinovita goriva			
	> 8 kW i ≤ 25 kW	19%	12%	12%
	> 25 kW i ≤ 50 kW	18%	11%	11%
	> 50 kW	17%	10%	10%
Ugljen monoksid			175 mg/m ³	100 mg/m ³
	Čvrsta goriva			
	> 50 kW i ≤ 150 kW	2000 mg/m ³		
	> 150 kW i ≤ 500 kW	1000 mg/m ³		
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂			250 mg/m ³	150 mg/m ³ za zemni plin
				200 mg/m ³ za tečni plin
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj	3%	3%
		13% drvo, biomasa, šut		

Srednje vrijednosti utvrđene u gornjoj tabeli vrijede i za rekonstrukciju ložišta s nazivnom toplotnom moći > 300 kW.

Član 23.

Granične vrijednosti za postojeće male ložišne instalacije utvrđuju se u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje: sve vrijednosti toplinskih moći vrijede za nazivne toplinske moći ložišnih instalacije	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni katranski broj		80	-	-
Zacrnjenost dimnih plinova		2	0	0
Dimni broj	Tečna goriva:			0
	Isparljivi udio <11 kW		4	
	Isparljivi udio >11 kW		3	
	Raspršivi udio		3	
Ukupan prah	Čvrsta goriva: s toplotnom moći: > 50 kW	150 mg/m ³		
Toplotni gubitak iz dimnih plinova	Tečna i plinovita goriva			
	> 8 kW i ≤ 25 kW		15%	15%
	> 25 kW i ≤ 50 kW		14%	14%
	> 50 kW		13%	13%
Ugljen monoksid		5000 mg/m ³	250 mg/m ³	250mg/m ³
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂			260 mg/m ³	200 mg/m ³ za zemni plin
				300 mg/m ³ za tečni plin
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj	3%	3%
		13% drvo, biomasa, šut		

Član 24.

Kod malih ložišnih instalacija zabranjeno je spaljivati ugalj, brikete iz uglja ili koksa kod kojih sadržaj ukupnog sumpora prelazi 0.7 g/MJ.

Kod malih ložišnih instalacija zabranjeno je spaljivati druga tečna i druga tvrda goriva iz stava 2. člana 21. ove odluke.

Kod malih ložišnih instalacija zabranjeno je spaljivati teža lož ulja.

Član 25.

Granične koncentracije za srednje ložišne instalacije utvrđuju se u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni broj		30	-	-
Dimni broj		-	1	1
Ukupan prah	Čvrsta goriva:		50 mg/m ³	10 mg/m ³ za visokopećni plin
	< 5 MW	150 mg/m ³		5 mg/m ³ za ostale plinove
	≥ 5 MW	50 mg/m ³		
Toplotni gubitak iz dimnih plinova		17%	10%	10%
Ugljen monoksid		250 mg/m ³ 500 mg/m ³	170 mg/m ³ 250 mg/m ³ za lahka lož ulja	100 mg/m ³ 200 mg/m ³
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂		Rotaciona ložišta 300 mg/m ³	350 mg/m ³ za teža lož ulja	
		2000 mg/m ³		1700 mg/m ³ za naftni plin za proizvodnju pare pri dobivanju nafte
Oksidi sumpora (SO _x) izraženi kao SO ₂		Rotaciona ložišta 400 mg/m ³	1700 mg/m ³	5 mg/m ³ za tečni plin 35 mg/m ³ za druge vrste plinova
Plinoviti anorganski halogeni spojevi	Samo za druga čvrsta goriva:			
	Hlor (Cl) izražen kao HCL	30 mg/m ³		
	Fluor (F) izražen kao HF	5 mg/m ³		
Organski spojevi izraženi kao ukupan organski ugljik (TOC)	Samo za drvo i šut, te druga čvrsta goriva	50 mg/m ³		
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj		
		7% rotaciona ložišta	3%	3%
		11% drvo, biomasa, š		

Granične vrijednosti utvrđene u tabeli iz ovog člana vrijede i kod rekonstrukcije ložišnih instalacija.

Član 26.

Granične koncentracije za postojeće srednje ložišne instalacije utvđene su u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni katranski broj		50	-	-
Dimni broj			2 za teža lož ulja	1
			1 za lahka lož ulja	
Ukupan prah		150 mg/m ³ samo za toplotne moći veće od 5 MW	100 mg/m ³	10 mg/m ³ za visokopećni plin 5 mg/m ³ za ostale plinove
Toplotni gubitak iz dimnih plinova			13%	13 %
Ugljen monoksid		1000 mg/m ³	200 mg/m ³	150 mg/m ³
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂		500 mg/m ³	300 mg/m ³ za lahka lož ulja	250 mg/m ³
			450 mg/m ³ za teža lož ulja	
Oksidi sumpora (SO _x) izraženi kao SO ₂		2000 mg/m ³	1700 mg/m ³ za sva tečna ulja	1700 mg/m ³ za naftni plin pri proizvodnji pare za dobivanje nafte
				5 mg/m ³ za tečni plin
				35 mg/m ³ za druge vrste plina
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% uglj	3%	3%
		7 % rotaciona ložišta		
		13% drvo, biomasa, šut		

Član 27.

Granične vrijednosti za velike ložišne instalacije utvrđene su u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Ukupan prah		50 mg/m ³	50 mg/m ³	10 mg/m ³ za visokopećni plin 5 mg/m ³ za druge plinove
Posebni anorganski polutanti i njihovi spojevi	Izraženi kao elementi: As, Pb, Cd, Cr, Ce, Ni	Druga čvrsta goriva: 0.5 mg/m ³	Druga tečna goriva 2 mg/m ³	
CO		250 mg/m ³	175 mg/m ³	100 mg/m ³
NO _x gdje su NO i NO ₂ izraženi kao NO ₂	300 MW > 300 MW	400 mg/m ³ 200 mg/m ³	300 mg/m ³ 150 mg/m ³	200 mg/m ³ 100 mg/m ³
Oksidi sumpora (SO _x) izraženi kao SO ₂		Područje > 50 MW i ≤ 100 MW: 2000 mg/m ³ 400 mg/m ³ za rotaciona ložišta	Područje > 50 MW i ≤ 300MW: 1700 mg/m ³	5 mg/m ³ za tečni plin, a 25mg/m ³ za ostale vrste plina
		Područje > 100 MW i ≤ 500 MW: a) za sva ložišta osim za rotaciona, granična vrijednost se izračunava na osnovu linearnog smanjivanja od 2000 mg/m ³ pri 100 MW do 400 mg/m ³ pri 500 MW b) rotaciona ložišta: 400mg/m ³	Područje > 300 MW i ≤ 500 MW: Granična vrijednost se izračunava na osnovu linearnog smanjivanja od 1700 mg/m ³ pri 300 MW do 400 mg/m ³ pri 500 MW	
	> 500 MW	400mg/m ³	400 mg/m ³	
Plinoviti anorganski halogeni spojevi	Hlor (Cl) izražen kao HCl	200 mg/m ³ za < 300 MW	30 mg/m ³ za ostala tečna goriva	
		100 mg/m ³ za > 300 MW		
	Fluor (F) izražen kao HF	30 mg/m ³ za < 300 MW	5 mg/m ³ za ostala tečna goriva	
		15 mg/m ³ za > 300 MW		
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		6% ložišta na ugalj	3%	3%
		7% rotaciona ložišta		
		11% ložišta na drvo, drvene ostatke, šut, slamu		

Granične vrijednosti utvrđene u tabeli iz ovog člana vrijede i pri rekonstrukciji ložišnih instalacija.

Član 28.

Kantonalni organ uprave nadležan za poslove zaštite okoline može dozvoliti odstupanja od graničnih vrijednosti za emisije iz člana 27. ove odluke za:

- Posebno velike ložišne instalacije ulazne toplotne moći iznad 100 MW koje upotrebljavaju domaći ugalj i to:

Emisija praha može biti maksimalno 100 mg/m³

Emisije sumpordoksida za ložišne instalacije toplotne moći iznad 500 MW mogu biti do 650 mg/m³.

Emisije nitrogenoksida za ložišne instalacije toplotne moći do 200 MW mogu biti 650 mg/m³, a za ložišne instalacije preko 200 MW do 400 mg/m³.

Član 29.

Za ložišnu instalaciju sa miješanim gorivom određuje se granična koncentracija tako da se granične koncentracije za svaku vrstu goriva posebno pomnože s udjelom toplotne energije, s kojim određeno gorivo doprivi do ložišta. Tako pomnožene vrijednosti graničnih koncentracija se sabiru.

Na način iz prethodnog stava određuju se i granične koncentracije u otpadnim plinovima odvoda plinova ložišne instalacije sa više ložišta u kojima se upotrebljavaju različita goriva. Ako je u ložišnoj instalaciji sa miješanim gorivom toplotni doprinos nekog goriva za kojega vrijede najveće granične vrijednosti, bar 50 %, za emisiju važe granične vrijednosti koje su u odluci određene za to gorivo.

Za ložišnu instalaciju sa kombiniranim gorivom vrijede granične vrijednosti za ono gorivo koje trenutno izgara. Pri prelazu ložišta sa tvrdog goriva na plinovito ili tečno važe još 4 sata po prelasku granične vrijednosti za tvrdo gorivo.

Za ložišnu instalaciju sa rotacionim ložištem važe granične vrijednosti za tvrda goriva određene ovom odlukom, kao i za miješana ili kombinirana ložišta.

Član 30.

Koncentracije se izražavaju u masenim jedinicama (g, mg, ug) na jedinicu volumena suhog otpadnog plina (m³) pri normalnim uvjetima, tj. pri temperaturi 273° K (0°C) i pritisku 101.3 kPa (1013 mbara).

Kod graničnih koncentracija u otpadnim plinovima za poseban vid zagađenja određena je navedena računska vrijednost kisika u otpadnim plinovima tako da se izmjerene koncentracije preračunavaju po jednačini:

$$E_N = \frac{(21 - O_{2N}) \cdot E_M}{21 - O_{2M}}$$

gdje je:

E_N: koncentracija kisika u zraku pri predviđenom sadržaju kisika izražena u g/m³, mg/m³, ug/m³

E_M: mjerena koncentracija izražena u g/m³, mg/m³, ug/m³

O_{2N}: računski udio kisika u otpadnim plinovima izražen u volumskim procentima

O_{2M}: mjereni udio kisika u otpadnim plinovima izražen u volumskim procentima.

V. GRANIČNE VRIJEDNOSTI ZAGAĐENOSTI**Član 31.**

Granične vrijednosti zagađenosti zraka definišu najviši dopušteni stepen zagađenosti ambijentalnog zraka urbano-industrijskih područja.

Štetna materija	GVZd	GVZk	Trajanje uzimanja uzorka
	C Masena koncentracija u mg/m ³	C95	
Sumpordioksid	0,110	0,300	24 h
Sumpordioksid	0,110	0,360	30 min.
Azotni dioksid	0,080	0,300	30 min.
Sumporvodoni	0,010	0,020	30 min.
Ugljendisulfid	0,010	0,020	30 min.
Ugljenmonoksid	10,000	30,000	30 min.
Spojevi hlora dati kao Cl	0,100	0,200	30 min.
Anorganski plinoviti spojevi fluora dati kao F	0,001	0,003	30 min.
Dim	0,060	0,150	24 h
Lebdeće čestice	0,110	0,300	24 h
Olovo i anorganski spojevi olova kao dio lebdećih čestica dati kao Pb	0,001	-	24 h
Mangan kao dio lebdećih čestica dati kao Mn	0,001	-	24 h
Kadmij i anorganski spojevi kadmijuma kao dio lebdećih čestica dati kao Cd	10 ng/m ³	-	24 h
Količina mg/m³ . dan			
Taložni prah (bezopasni)	350	650	30 + 2 dana
Olovo i anorganski spojevi olova kao dijelovi taložnog praha dati kao Pb	0,250	-	30 + 2 dana
Kadmijum i anorganski spojevi kadmijuma kao dijelovi taložnog praha dati kao Cd	0,005	-	30 + 2 dana
Cink kao dio taložnog praha dat kao Zn	0,400	-	30 + 2 dana
Talijum kao dio taložnog praha dat kao Tl	0,010	-	30 + 2 dana

VI. STROGE GRANIČNE VRIJEDNOSTI ZAGAĐENOSTI (SGVZ)**Član 32.**

Stroge granične vrijednosti definišu kvalitet čistog zraka rekreacionih i posebno zaštićenih područja kako je prikazano u sljedećoj tabeli.

SGVZ - djelovanje na ljude

	SGVZd	SGVZk
	Masena koncentracija mg/m ³	
Sumpordioksid - uzorak 24 h	0,060	0,150
Dim - uzorak 24 h	0,040	0,090
Lebdeće čestice - uzorak 24 h	0,060	0,150
Ugljen-monoksid - za 8 h prosjek	10 mg/m ³	
Ugljen-monoksid - za 1 h maksimum	40 mg/m ³	

SGVZ – djelovanje na vegetaciju i životinje

Štetna materija	SGVZd	Kritički receptor
Olovo i anorganski spojevi olova kao dijelovi taložnog praha dati kao Pb	0,25 mg/m ² dan	Ribarstvo, voćnjaci, povrtnjaci (izuzev korjenastog povrća), pašnjaci.
Kadmijum i anorganski spojevi kadmijuma taložnog praha dati kao Cd	0,0025 mg/m ² dan	Ratarske i krmne biljke, pašnjaci i livade.
Anorganski gasoviti spojevi fluora dati kao F	0,0004 mg/m ³	Omorika, bor i bilje iste osjetljivosti.
Sumpor-dioksid	0,060 mg/m ³	Jela i bilje iste osjetljivosti.

VII. ALARMANTNA STANJA ZAGAĐENOSTI ZRAKA

Član 33.

Kada koncentracije štetnih materija u zraku zbog nepovoljnih meteoroloških uvjeta, velikih emisija i drugih uzroka dostignu takve vrijednosti koje su opasne po zdravlje i život ljudi, floru i faunu Vlada Kantona u skladu sa članom 47. Zakona o zaštiti okoline ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 1/2000) donosi interventne mjere.

Član 34.

Interventne mjere se regulišu:

1. upozorenjem za I. stepen alarma,
2. ograničenjem za II. stepen alarma,
3. zabranom za III. stepen alarma.

Član 35.

Mjere upozorenja (I. stepen alarma) primjenjuju se kada koncentracije reprezentativnih polutanata u zraku mogu pogoršati zdravlje dijela stanovništva.

I. stepen alarma se proglašava kada koncentracije štetnih materija bar na dva mjerna mjesta prelaze vrijednosti:

- sumpordioksid 600 ug/m³ kao 24 satni prosjek ili sumpordioksid + lebdeće čestice 1100 ug/m³ kao 24 satni prosjek.

Interventnim mjerama za I. stepen alarma podrazumijevaju se upozorenja:

- zagađivačima o potrebi provođenja mjera za I. stepen alarma,
- stanovništvu na određeno ponašanje.

Član 36.

Mjere ograničenja (II. stepen alarma) se primjenjuju kada koncentracije štetnih materija u zraku mogu štetno uticati na zdravlje ljudi.

Drugi stepen alarma se proglašava kada koncentracije štetnih materija prelaze vrijednosti:

- sumpordioksid 1200 ug/m³ kao 24 satni prosjek ili
- sumpordioksid + lebdeće čestice 1400 ug/m³ kao 24 satni prosjek.

Interventnim mjerama za II. stepen alarma podrazumijevaju se osim upozorenja iz prethodnog člana i:

- ograničenja rada određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i drugih izvora zagađivanja,
- ograničenja korištenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije štetnih materija,
- ograničenja korištenja motornih vozila i
- druga ograničenja emisije štetnih materija.

Član 37.

Mjere zabrane (III. stepen alarma) se primjenjuju kada koncentracije štetnih materija mogu ugroziti zdravlje i život ljudi.

Treći stepen alarma se proglašava kada koncentracije štetnih materija prelaze vrijednosti:

- sumpordioksid 1600 ug/m³ kao 24 satni prosjek ili sumpordioksid + lebdeće čestice 1700 ug/m³ kao 72 satni prosjek.

Interventnim mjerama za III. stepen alarma podrazumijevaju se osim mjera iz prethodnog člana i sljedeći vidovi zabrana:

- zabrana korištenja određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i drugih značajnih izvora zagađivanja,
- zabrana korištenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije štetnih materija,
- zabrana upotrebe određene vrste goriva u kotlovnica, parnim lokomotivama i domaćinstvima,
- zabrana korištenja motornih vozila,
- druge zabrane emisije štetnih materija u atmosferi.

Član 38.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona".

Broj: 04-1-44-29/00
02.06.2000. godine
Zenica

PREDSJEDNIK VLADE

Vehid Šahinović, s.r.

P R I L O G**Klasifikacija anorganskih, organskih i kancerogenih polutanata**

Tabela 1: Praškasti anorganski polutanti

I. zabranjena skupina		
Kadmij	i njegovi spojevi	Cd
Talij	i njegovi spojevi	Tl
Živa	i njeni spojevi	Hg

II. zabranjena skupina

Arsen	i njegovi spojevi	As
Kobalt	i njegovi spojevi	Co
Nikl	i njegovi spojevi	Ni
Selen	i njegovi spojevi	Se
Telur	i njegovi spojevi	Te

III. zabranjena skupina

Antimon	i njegovi spojevi	Sb
Bakar	i njegovi spojevi	Cu
Cianidi	i njegovi spojevi	CN
Fluor	i njegovi spojevi	F
Kositar	i njegovi spojevi	Sn
Krom	i njegovi spojevi	Cr
Mangan	i njegovi spojevi	Mn
Olovo	i njegovi spojevi	Pb
Platina	i njegovi spojevi	Pt
Paladij	i njegovi spojevi	Pd
Rodij	i njegovi spojevi	Rh
Vanadij	i njegovi spojevi	V
Silicijev dioksid	i njegovi spojevi	SiO ₂

Tabela 2. Anorganski polutanti, koji su u gasovitom stanju ili stanju pare

I. zabranjena skupina	
Arsen hidrid	(AsH ₃)
Klorcijan	(CNCl ₂)
Fosgen	(COCl ₂)
Fosfin	(PH ₃)
II. zabranjena skupina	
Brom i njegovi spojevi	Izražen kao HBr
Hlor	(Cl ₂)
Hidrogen cijanid	(HCN)
Flour i njegovi spojevi	Izražen kao HF
Hidrogen sulfid	H ₂ S
III. zabranjena skupina	
Anorganski spojevi hlora koji nisu navedeni u I. skupini	Izražen kao HCl
Amonijak	(NH ₃)
IV. zabranjena skupina	
Oksidi sumpora (SO ₂ i SO ₃)	Izražen kao SO ₂
Oksidi nitrogena (NO i NO ₂)	Izražen kao NO ₂

Tabela 3: Karcinogeni polutanti

I. zabranjena skupina	
Arsen trioksid, pentaoksid, arsenova (V) kiselina, arsenova (III) kiselina i njihove soli, izraženi kao As	
Azbest (krizolit, krokidolit, amosit, antofilit, aktinolit, tremolit)	
Barij i njegovi spojevi izraženi kao Ba	
Benzen	
2-naftilamin	
Kadmij i spojevi kadmija, izraženi kao Cd	
Spojevi kroma (VI) - kalcium kromat, stroncij kromat, krom (III) kromat, cink kromat, izraženi kao Cr	
Spojevi nikla: nikl sulfid, nikl oksid, nikl karbonat, nikl tetrakarbonil, izraženi kao Ni	
Vinilklorid	
II. zabranjena skupina	
Akrilonitril	
Benzo (a) piren	
1,3-butadien	
Dibenzo (a,h) antracen	
3,3-diklorobenzidil	
Dimetilsulfat	
1-klor-2,3-epoksiopropan (epoklorhidrid)	
Etilenimin	
Etilenoksid	
Kobalt u obliku respirabilnog praha ili aerosola, aerosoli nerastvorljivih kobaltnih soli, izraženi kao CO	

III. zabranjena skupina:

1,2-dibrometan, 1,2-epoksipturan

Tabela 4: Organski polutanti u obliku plinova, para ili praha

I. zabranjena skupina	
Acetaldehid	C_2H_4O
Akrilna kiselina	$C_3H_4O_2$
Alkil olovni spojevi	
Anilin	C_6H_7N
Anhidrid maleinske kiseline	$C_4H_2O_3$
Bezhlorid	C_2H_2Cl
Bifenil	$C_{12}H_{10}$
1,2-dihlorbenzen	$C_6H_4Cl_2$
1,2-dihloreten	$C_2H_2Cl_2$
1,1-dihloreten	$C_2H_2Cl_2$
Dihlorfenol	$C_6H_4Cl_2O$
Dietilamin	$C_4H_{11}N$
Dimetilamin	C_2H_7N
1,4-dioksan	$C_4H_8O_2$
etilakrilat	$C_6H_8O_2$
Etilamin	C_2H_7N
Formaldehid	CH_2O
2-furaldehid	$C_6H_4O_2$
Fenol	C_6H_6O
Hloracetaldehid	C_2H_3ClO
Krezol	C_7H_8O
Ksilenol (osim 2,4-ksilenola)	$C_6H_{10}O$
Hloroetena kiselina	$C_2H_3ClO_2$
Metilhlorid	CH_3Cl
Mravlja kiselina	CH_2O_2
Metilakrilat	$C_4H_6O_2$
Metilamin	CH_5N
Toluilen-2,4-dizocijanat	$C_8H_6N_2O_2$
Nitrobenzen	$C_6H_5NO_2$
Nitrokrezol	$C_7H_7NO_2$
Nitrofenol	$C_6H_5NO_2$
Nitrotoluen	$C_7H_7NO_2$
Drveni prah u respiratomom obliku	
Piridin	C_5H_5N
Akrolein	C_3H_4O
1,1,2,2-tetrahloroetan	$C_2H_2Cl_4$
Tetrahlormetan	CCl_4
Tioalkoholi	
Tioetri	
o-toluidin	C_7H_7N
1,1,2-trihloreten	$C_2H_3Cl_3$
Trihlormetan	$CHCl_3$
Trihlorfenol	$C_6H_3OCl_3$
Trietilamin	$C_6H_{15}N$

II. zabranjena skupina	
2-butoksietanol	$C_8H_{18}O_2$
Butiraldehid	C_4H_8O
Cikloheksanon	$C_8H_{16}O$
1,4-diklorbenzen	$C_6H_4Cl_2$
1,1-dikloreten	$C_2H_2Cl_2$
N,N-dimetilformamid	C_3H_7NO
2,6-dimetilheptanon-4	$C_7H_{14}O$
Di-(2-etilheksil)-ftalat	$C_{24}H_{38}O_4$
2-etoksietanol	$C_4H_{10}O_2$
Etilbenzen	C_8H_{10}
Furfurilalkohol	$C_5H_6O_2$
2,2-iminodietanol	$C_4H_{11}NO_2$
Izopropenilbenzen	C_9H_{10}
Izopropilbenzen	C_9H_{12}
Ugljen disulfid	CS_2
Hlorbenzen	C_6H_5Cl
2-hlor-1,3-butadien	C_4H_5Cl
2,4-ksilenol	$C_8H_{10}O$
Ksilen	C_8H_{10}
2-hlorpropan	C_3H_7Cl
2-metoksietanol	$C_3H_8O_2$
Metilacetat	$C_3H_6O_2$
Metilcikloheksanon	$C_7H_{12}O$
Metilformiat	$C_2H_4O_2$
Metilmetakrilat	$C_5H_8O_2$
Naftalen	$C_{10}H_8$
Propionaldehid	C_3H_6O
Propionova kiselina	$C_3H_6O_2$
Sirćetna kiselina	$C_2H_4O_2$
Stiren	C_8H_8
Tetrakloreten	C_2Cl_4
Tetrahidrofuran	C_4H_8O
Toluen	C_7H_8
1,1,1-trikloreten	$C_2H_3Cl_3$
Trikloreten	C_2HCl_3
Trimetilbenzen	C_6H_{12}
Vinilacetat	$C_4H_6O_2$

III. zabranjena skupina	
Acetan	C_3H_8O
Alkilalkoholi	
2-butanon	C_4H_8O
Butilacetat	$C_6H_{12}O_2$
Dibutileter	$C_8H_{18}O$
Dihlordifluormetan	CCl_2F_2
1,2-dihlorethan	$C_2H_2Cl_2$
Dihlormetan	CH_2Cl_2
Dietileter	$C_4H_{10}O$
Dilzopropileter	$C_6H_{14}O$
Dimetileter	C_2H_6O
Etilacetat	$C_4H_8O_2$
Etilenglikol	$C_2H_6O_2$
4 metil-2-pentanon	$C_6H_{12}O$
Etilhlord	C_2H_5Cl
Metilbenzoat	$C_8H_8O_2$
4-hidroksi-4-metil-2-pentanon	$C_6H_{12}O_2$
N-metilpirolidin	C_5H_9NO
Alkeni (osim 1,3-butandiena)	
Alkani (osim metana)	
Pinen	$C_{10}H_{16}$
Trihlorfluormetan	CCl_3F

134.

Temeljem članka 30. i 31. stavak 2. Zakona o zaštiti okoline ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 1/2000) i članka 29. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine FBiH" broj 7/96 i "Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 1/96 i 4/97), Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 56. sjednici održanoj 02.06.2000. godine donosi:

O D L U K U

o graničnim vrijednostima emisija polutanata i graničnim vrijednostima zagađenosti

I. OPĆA ODREDBA**Članak 1.**

Ovom odlukom određuju se granične vrijednosti emisija polutanata iz stacionarnih izvora, posebna pravila za neke vrste postrojenja i instalacija i granične vrijednosti zagađenosti, odnosno kvalitete ambijentalnog zraka.

**II. GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISJE
POLUTANATA IZ STACIONARNIH IZVORA
ZAGADIVANJA**

Članak 2.

Granične vrijednosti polutanata navedenih u tabelama 1., 2., 3. i 4. koje se nalaze u prilogu ove

odluke i koje čine njen sastavni dio ne smiju prelaziti vrijednosti navedene u člancima 3., 4., 5., 6. i 7. ove odluke.

Članak 3.

Granične koncentracije za ukupan prah su:

Pri količini praha pri brzini emisije većoj od 1 kg/h	
50 mg/m ³	
Pri količini praha pri brzini emisije od 0,5 kg/h do 1 kg/h	100 mg/m ³
Pri količini praha pri brzini manjoj od 0,5 kg/h	150 mg/m ³

Članak 4.

Granične koncentracije za praškaste anorganske polutante navedene u tabeli. 1. su za:

Polutante iz I zabranjene skupine pri brzini emisije od 1 g/h ili većoj	0,2 mg/m ³
Polutante iz II zabranjene skupine pri brzini emisije do 5 g/h ili većoj	12 mg/m ³
Polutante iz III zabranjene skupine pri brzini emisije do 25 g/h ili većoj	5 mg/m ³

Granične koncentracije iz ovoga članka vrijede za sve emisije anorganskih polutanata u plinovitom, tečnom i čvrstom stanju iz iste zabranjene skupine.

Ako otpadni plinovi sadrže polutante iz različitih gore navedenih skupina, uzimaju se sljedeće granične koncentracije:

Iz I. i II. zabranjene skupine m^3	1 mg/
Iz I. i III. zabranjene skupine m^3	5 mg/
Iz II. i III. zabranjene skupine	1 mg/ m^3

Članak 5.

Granične koncentracije za anorganske polutante u plinovitom stanju ili u stanju pare navedene u Tabeli. 2. su za:

Polutante iz I. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 10 g/h	1 mg/ m^3
Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije do 50 g/h ili većoj	5 mg/ m^3
Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 300 g/h ili većoj	30 mg/ m^3
Polutante iz IV. zabranjene skupine pri brzini emisije do 5000 g/h ili većoj	500 mg/ m^3

Članak 6.

Granične koncentracije karcinogenih polutanata navedenih u tabeli. 3. su za:

Polutante iz I. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 0.5 g/h	0.1 mg/ m^3
Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije do 5 g/h ili većoj	1 mg/ m^3
Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 25 g/h ili većoj	5 mg/ m^3

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite karcinogene polutante iz iste zabranjene skupine vrijedi za sve ispuštene polutante granična koncentracija za istu zabranjenu grupu iz prethodnog stavka.

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite karcinogene polutante iz različitih zabranjenih skupina, vrijede sljedeće vrijednosti:

Iz I. i II. zabranjene skupine mg/m^3	1
Iz I. i III. zabranjene skupine mg/m^3	5
Iz II. i III. zabranjene skupine mg/m^3	5

Za emisiju karcinogenih polutanata koji nisu navedeni u tabeli. 3. uporabljavaju se granične koncentracije iz prethodnog stavka.

Razvrstavanje karcinogenih polutanata iz prethodnog stavka u zabranjene skupine, određeno je sukladno smjernicama za razvrstavanje karcinogenih

polutanata Agencije za ispitivanje raka (IARC) pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO).

Članak 7.

Granične vrijednosti za organske polutante navedene u tabeli. 4. su za:

Polutante iz I. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 0.1 kg/h	20 mg/ m^3
---	---------------------

Polutante iz II. zabranjene skupine pri brzini emisije većoj od 2 kg/h	100 mg/ m^3
Polutante iz III. zabranjene skupine pri brzini emisije do 3 kg/h	150 mg/ m^3

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite organske polutante iz iste zabranjene skupine vrijedi za sve ispuštene polutante granična koncentracija za istu zabranjenu skupinu iz prethodnog stavka.

U slučaju otpadnih plinova koji sadrže različite organske polutante iz različitih zabranjenih skupina, pri količini iznad 3 kg/h vrijedi 150 mg/ m^3 .

U slučaju da su organski polutanti karcinogeni vrijede granične koncentracije određene u članku 6. ove odluke.

Za praškaste organske polutante iz II. i III. zabranjene skupine u tabeli. 4. vrijede granične koncentracije određene u članku 5. ove odluke.

III. POSEBNA PRAVILA ZA NEKE VRSTE POSTROJENJA I INSTALACIJA

Članak 8.

3.1. Željezo, čelik i ostali metali i njihova prerada

3.1.1. Postrojenje za sintezovanje željezne rude

- Sadržaj prašine u odlazećim gasovima ne može biti veći od 50 mg/ m^3 ako je protok gasova 100 000 m^3 /h i veći, a ako je protok gasova 10 000 m^3 sadržaj prašine u odlazećim gasovima može biti 150 mg/ m^3 . Za protok odlazećih gasova između 10000 i 100 000 m^3 /h dozvoljeni sadržaj prašine izračunava se linearnom interpolacijom.
- Sadržaj SO_2 u odlazećim gasovima ne može biti veći od 400 mg/ m^3 ako je protok gasova 100 000 m^3 /h i veći, a ako je protok gasova 10 000 m^3 /h

sadržaj SO_2 u odlazećim gasovima ne može biti veći od 1200 mg/ m^3 . Za protok odlazećih gasova između 10 000 i 100 000 m^3 /h dozvoljeni sadržaj SO_2 izračunava se linearnom interpolacijom.

- Emisija nitrogen monoksida i nitrogen dioksida u odlazećim gasovima ne smije prekoračiti 400 mg/ m^3 izraženom kao nitrogen-dioksid.

3.1.2. Postrojenje za proizvodnju čelika u konvertorima i elektrolučnim pećima

- Emisije prašine u odlazećim gasovima kod konvertora i elektrolučnih peći ne smiju prekoračiti 50 mg/ m^3 .

- Emisije gasovitih anorganskih spojeva flouora izražene kao hidrogen-fluorid ne smiju preći vrijednost od 1 mg/m³.

Članak 9.

3.2. Obojena metalurgija

- 3.2.1. Kod postrojenja koja služe za dobivanje obojenih metala granične vrijednosti prašine u odlazećim gasovima iznose 20 mg/m³ osim u odlazećim gasovima u topionicama olova gdje je granična vrijednost 10mg/m³.

Ako je količina SO₂ i SO₃ izražena kao SO₂ u odlazećim gasovima veća od 5 kg/h granična koncentracija iznosi 800 mg/m³

- 3.2.2. Za naprave za površinsku obradu metala sa azotnom kiselinom (HNO₃) neprekidan rad naprave za površinsku obradu granična koncentracija NO i NO₂ izražena kao NO₂ je 1500 mg/m³. Za smanjenje emisije moraju se ugraditi sustavi za smanjenje emisije polutanata.

- 3.2.3. Za naprave za proizvodnju olovnihi akumulatora otpadne plinove zagađene prahom treba potpuno uklanjati ili odvajati u filterima za uklanjanje praha. Ako je količina praha veća od 5 g/h, granična koncentracija je 0.5 mg/m³. Pare sumporne kiseline (H₂SO₄) koja se koristi za punjenje akumulatora treba uklanjati ili odvajati sustavima za pročišćavanje. Granična koncentracija H₂SO₄ je 1mg/m³.
- 3.2.4. Livnice obojenih metala, moraju imati filtere koji uklanjaju prah, ako je količina praha veća od 0.5 kg/h, granična koncentracija praha je 20 mg/m³. Otpadne plinove, zagađene organskim spojevima koji nastaju prilikom livenja, potrebno je potpuno uklanjati ili odvajati u sustavima za smanjenje emisije polutanata.

Članak 11.

- 3.3. Postrojenje za proizvodnju ili topljenje mješavine bitumena ili katrana sa mineralnim materijalima (asfaltna baza).

Kod postrojenja za dobivanje ili topljenje mješavine bitumena ili katrana sa mineralnim materijama, uključujući i postrojenja za pripremu bitumenoznih materijala za gradnju cesta, izmjerene koncentracije se preračunavaju na 17% vol. kisika u odlazećim gasovima.

Granične vrijednosti za prah iz bubnja i mješalice iznose 20 mg/m³.

Članak 12.

- 3.4. Postrojenja za proizvodnju i preradu viskoze i celuloze

Članak 10.

- 3.2.2. Za naprave za valjanje metala, peći za toplotnu obradu metala izmjerene koncentracije se preračunavaju na 5 vol.% sadržaja kisika u otpadnim plinovima. Za naprave sa predgrijevanjem zraka za sagorijevanje je u ovisnosti od temperature predgrijanog zraka, granična koncentracija NO i NO₂ izražena kao NO₂ data u sljedećoj tabeli:

Temp Predgrijevanja °C	200	300	400	500	600	650
NO ₂ (mg/m ³)	500	515	600	800	1100	1300

- Pri proizvodnji viskoze i pri obradi kod proizvodnje tekstilne viskoze granične vrijednosti su za hidrogen sulfid kao dnevni prosjek 5 mg/m³, a za karbon disulfid dnevni prosjek od 0,1 g/m³.
- Pri proizvodnji celulozne vune i celuloznog stakla emisije hidrogen sulfida ne smiju prekoračiti dnevni prosjek od 5 mg/m³ a emisije karbon-disulfida ne smiju prekoračiti dnevni prosjek od 0,15 g/m³.

Članak 13.

- 3.5. Postrojenje za proizvodnju cementa

- Pri proizvodnji cementa granične vrijednosti emisije u odlazećim gasovima ne smiju preći vrijednosti:

Prah	50 mg/m ³
Sumpor-dioksid	400 mg/m ³
Nitrogen-oksidi	1 200 mg/m ³

Članak 14.

- 3.6. Postrojenje za obradu i preradu drveta

- Emisija praha i strugotina od drveta se ograničavaju na 50 mg/m³ ako je protok odlazećih gasova 10 000 m³/h i veći, a 150 mg/m³ za protok gasova za 1500 m³/h. Za protok odlazećih gasova između 1500 i 10 000 m³/h emisija se izračunava linearnom interpolacijom.
- Kod proizvodnje lesonit i šper ploča emisija praha u odlazećem gasu ne smije prekoračiti 50 mg/m³ kod sušnica, a 10 mg/m³ kod brusilica.

Članak 15.

- 3.7. Postrojenja za lakiranje automobilskih školjki

- Praškaste emisije u otpadnom gasu (čestice laka) ne smiju prekoračiti 3 mg/m³.
- Emisije organskih spojeva u otpadnom gasu sušnica ne smiju prekoračiti 50 mg/m³ izraženih kao ukupni ugljik.

Članak 16.

- 3.8. Kemijske čistionice

- Granična vrijednost emisija organskih polutanata trikloretilena i perkloretilena iznose 30 ppm.

Članak 17.**3.9. Pržionice kave**

- Za pržionice kave, kavenih surogata i kakaoa granične koncentracije organskih polutanata iznose 50 mg/m³ izražene kao ukupni ugljik.

Članak 18.**3.10. Tiskara**

Kod naprava za tiskanje sa rotacionim tiskarskim strojevima pri uporabi u vodi rastvorenih tiskarskih boja koje od organskih rastvarača sadrže isključivo etanol u masenom procentu 25%, granična koncentracija etanola je 0,5 g/m³.

Članak 19.**3.11. Postrojenja za djelimično ili potpuno uklanjanje čvrstih ili tečnih otpadnih materija spaljivanjem**

- Kod spaljivanja kućnog otpada praškaste emisije ne mogu biti veće od 30 mg/m³.
- Kod spaljivanja drugih vrste otpada za granične vrijednosti emisije praha važe odredbe iz članka 4. ove odluke.
- Emisije organskih polutanata u otpadnom gasu ne smiju prekoračiti 20 mg/m³ izraženo kao ukupni ugljik.
- Emisija SO₂ i SO₃ u otpadnom gasu ne smiju prekoračiti vrijednost od 150 mg/m³ izraženo kao SO₂.

IV. EMSIJE POLUTANATA U ZRAK IZ LOŽIŠTA**Članak 20.**

Ložišne instalacije dijelimo prema veličini i vrsti goriva kao u tabeli:

Ložišta	Vrsta goriva	Male	Srednje	Velike
Na čvrsta goriva	Obična goriva: ugalj, briketi uglja, koks, treset i njeni briketi, pravo drvo i drveni ostaci (bez umjetnih dodataka i bez zaštitnih sredstava)	< 1 MW	≥1 MW i <50 MW	≥50 MW
	Druga tvrda goriva		≥100 kW i < 1 MW	≥1 MW
Na tekuća goriva	Laka lož ulja	< 5 MW	≥5 MW i < 50 MW	≥50 MW
	Metanol, etanol, gorive tekućine koje ne uzrokuju drugačije ili veće emisije od lakih lož ulja	< 100 kW	≥100 kW i < 1 MW	< 1 MW
	Teža lož ulja		≥1 MW i < 50 MW	≥50 MW
	Druga tekuća goriva			≥5 MW
Na plinovita goriva	Plinovita goriva	<10 MW	≥10 MW i <100MW	≥100 MW

Članak 21.

U ložišnim instalacijama je dozvoljeno uporabljavati sljedeća goriva:

- ugalj, briketi uglja i koks,
- treset i njegovi briketi,
- prirodno drvo u svim oblicima (drvo, pilovina, iverje, lub, šišarke), drveni ostaci bez umjetnih dodataka i bez zaštitnih sredstava,
- biomasa i briketi iz biomase bez dodatka veziva koji sadrže halogenirane spojeve,

- tekuća goriva: lako lož ulje, teža lož ulja, metanol i etanol,
- gorive tekućine, koje ne uzrokuju drugačije i veće emisije od lakog lož ulja,
- plinovita goriva.

Za uporabu drugih tečnih ili čvrstih goriva koja su:

- otpadne gorivne tekućine koje sadrže ukupno do 10 mg polikloriranih aromatskih ugljikovodika, kao što su poliklorirani bifenili (PCB) i penta klor fenoli (PCP), na kilogram gorive tekućine i imaju gorivost najmanje 30 MJ/kg te ne uzrokuju druge i veće emisije od lakog lož ulja i
- drveni ostaci kao vezane drvene ploče, iverice, lesonitne ploče i drugi ljepljeni komadi od drveta koji ne sadrže halogenirane organske spojeve je potrebna dozvola kantonalnog organa uprave nadležnog za poslove zaštite okoliša.

Članak 22.

Granične koncentracije za manje ložišne instalacije utvrđuju se u slijedećoj tabeli:

	Objašnjenje: sve vrijednosti toplinskih moći vrijede za nazivne toplinske moći ložišnih instalacija	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni katranski broj		50	-	-
Zacrtnjenost dimnih plinova		1	0	0
Dimni broj	Tečna goriva:	-		0
	Isparljivi udio <11 kW		3	
	Isparljivi udio >11 kW		2	
	Raspršivi udio		1	
Ukupan prah	Tvrda goriva: S toplotnom moći: > 50 kW	150 mg/m ³		
Toplinski gubitak iz dimnih plinova	Tečna i plinovita goriva			
	> 8 kW i ≤ 25 kW	19%	12%	12%
	> 25 kW i ≤ 50 kW	18%	11%	11%
	> 50 kW	17%	10%	10%
Ugljen monoksid			175 mg/m ³	100 mg/m ³
	Čvrsta goriva			
	> 50 kW i ≤ 150 kW	2000 mg/m ³		
	> 150 kW i ≤ 500 kW	1000 mg/m ³		
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂	> 500 kW	500 mg/m ³		
			250 mg/m ³	150 mg/m ³ za zemni plin
				200 mg/m ³ za tečni plin
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj	3%	3%
		13% drvo, biomasa, šut		

Srednje vrijednosti utvrđene u gornjoj tabeli vrijede i za rekonstrukciju ložišta s nazivnom toplotnom moći > 300 kW.

Članak 23.

Granične vrijednosti za postojeće male ložišne instalacije utvrđuju se u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje: sve vrijednosti toplinskih moći vrijede za nazivne toplinske moći ložišnih instalacije	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni katranski broj		80	-	-
Zacrtnjenost dimnih plinova		2	0	0
Dimni broj	Tečna goriva:			0
	Isparljivi udio < 11 kW		4	
	Isparljivi udio > 11 kW		3	
	Raspršivi udio		3	
Ukupan prah	Čvrsta goriva: s toplotnom moći: > 50 kW	150 mg/m ³		
Toplotni gubitak iz dimnih plinova	Tečna i plinovita goriva			
	> 8 kW i ≤ 25 kW		15%	15%
	> 25 kW i ≤ 50 kW		14%	14%
	> 50 kW		13%	13%
Ugljen monoksid		5000 mg/m ³	250 mg/m ³	250mg/m ³
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂			260 mg/m ³	200 mg/m ³ za zemni plin
				300 mg/m ³ za tečni plin
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj	3%	3%
		13% drvo, biomasa, šut		

Članak 24.

Kod malih ložišnih instalacija zabranjeno je spaljivati ugalj, brikete iz uglja ili koksa kod kojih sadržaj ukupnog sumpora prelazi 0.7 g/MJ.

Kod malih ložišnih instalacija zabranjeno je spaljivati druga tečna i druga tvrda goriva iz stavka 2. članka 21. ove odluke.

Kod malih ložišnih instalacija zabranjeno je spaljivati teža lož ulja.

Članak 25.

Granične koncentracije za srednje ložišne instalacije utvrđuju se u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni broj		30	-	-
Dimni broj		-	1	1
Ukupan prah	Čvrsta goriva:		50 mg/m ³	10 mg/m ³ za visoke plin
	< 5 MW	150 mg/m ³		5 mg/m ³ za ostale plinove
	≥ 5 MW	50 mg/m ³		
Toplotni gubitak iz dimnih plinova		17%	10%	10%
Ugljen monoksid		250 mg/m ³	170 mg/m ³	100mg/m ³
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂		500 mg/m ³	250 mg/m ³ za laka lož ulja	200 mg/m ³
		Rotaciona ložišta 300 mg/m ³	350 mg/m ³ za teža lož ulja	
Oksidi sumpora (SO _x) izraženi kao SO ₂		2000 mg/m ³	1700 mg/m ³	1700 mg/m ³ za naftni plin za proizvodnju pare pri dobivanju nafte
		Rotaciona ložišta 400 mg/m ³		5 mg/m ³ za tečni plin
				35 mg/m ³ za druge vrste plinova
Plinoviti anorganski halogeni spojevi	Samo za druga čvrsta goriva:	30 mg/m ³		
	Klor (Cl) izražen kao HCL			
	Fluor (F) izražen kao HF	5 mg/m ³		
Organski spojevi izraženi kao ukupan organski ugljik (TOC)	Samo za drvo i šut, te druga čvrsta goriva	50 mg/m ³		
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj	3%	3%
		7% rotaciona ložišta		
		11% drvo, biomasa,		

Granične vrijednosti utvrđene u tabeli iz ovog članka vrijede i kod rekonstrukcije ložišnih instalacija.

Članak 26.

Granične koncentracije za postojeće srednje ložišne instalacije utvrdene su u sljedećoj tabeli:

	Objašnjenje	Cvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Dimni katranski broj		50	-	-
Dimni broj			2 za teža lož ulja	1
			1 za laka lož ulja	
Ukupan prah		150 mg/m ³ samo za toplotne moći veće od 5 MW	100 mg/m ³	10 mg/m ³ za visokopećni plin 5 mg/m ³ za ostale plinove
Toplotni gubitak iz dimnih plinova			13%	13 %
Ugljen monoksid		1000 mg/m ³	200 mg/m ³	150 mg/m ³
Oksidi nitrogena (NO _x), izraženi kao NO ₂		500 mg/m ³	300 mg/m ³ za laka lož ulja	250 mg/m ³
			450 mg/m ³ za teža lož ulja	
Oksidi sumpora (SO _x) izraženi kao SO ₂		2000 mg/m ³	1700 mg/m ³ za sva tečna ulja	1700 mg/m ³ za naftni plin pri proizvodnji pare za dobivanje nafte
				5 mg/m ³ za tečni plin
				35 mg/m ³ za druge vrste plina
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		7% ugalj	3%	3%
		7 % rotaciona ložišta		
		13% drvo, biomasa, šut		

Članak 27.

Granične vrijednosti za velike ložišne instalacije utvrđene su u slijedećoj tabeli:

	Objašnjenje	Čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinovita goriva
Ukupan prah		50 mg/m ³	50 mg/m ³	10 mg/m ³ za visokopećni plin 5 mg/m ³ za druge plinove
Posebni anorganski polutanti i njihovi spojevi	Izraženi kao elementi: As, Pb, Cd, Cr, Ce, Ni	Druga čvrsta goriva: 0.5 mg/m ³	Druga tečna goriva 2 mg/m ³	
CO		250 mg/m ³	175 mg/m ³	100 mg/m ³
NO _x gdje su NO i NO ₂ izraženi kao NO ₂	300 MW > 300 MW	400 mg/m ³ 200 mg/m ³	300 mg/m ³ 150 mg/m ³	200 mg/m ³ 100 mg/m ³
Oksidi sumpora (SO _x) izraženi kao SO ₂		Područje > 50 MW i ≤ 100 MW: 2000 mg/m ³ 400 mg/m ³ za rotaciona ložišta	Područje > 50 MW i ≤ 300 MW: 1700 mg/m ³	5 mg/m ³ za tečni plin, a 25 mg/m ³ za ostale vrste plina
		Područje > 100 MW i ≤ 500 MW: a) za sva ložišta osim za rotaciona, granična vrijednost se izračunava na temelju linearnog smanjivanja od 2000 mg/m ³ pri 100 MW do 400 mg/m ³ pri 500 MW b) rotaciona ložišta: 400 mg/m ³	Područje > 300 MW i ≤ 500 MW: Granična vrijednost se izračunava na temelju linearnog smanjivanja od 1700 mg/m ³ pri 300 MW do 400 mg/m ³ pri 500 MW	
		> 500 MW	400 mg/m ³	
Plinoviti anorganski halogeni spojevi	Hlor (Cl) izražen kao HCl	200 mg/m ³ za < 300 MW	30 mg/m ³ za ostala tečna goriva	
		100 mg/m ³ za > 300 MW		
	Fluor (F) izražen kao HF	30 mg/m ³ za < 300 MW	5 mg/m ³ za ostala tečna goriva	
		15 mg/m ³ za > 300 MW		
Računski udio kisika u otpadnim plinovima u vol. %		6% ložišta na uglj	3%	3%
		7% rotaciona ložišta		
		11% ložišta na drvo, drvene ostatke, šut, slamu		

Granične vrijednosti utvrđene u tabeli iz ovog članka vrijede i pri rekonstrukciji ložišnih instalacija.

Članak 28.

Kantonalni organ uprave nadležan za poslove zaštite okoliša može dozvoliti odstupanja od graničnih vrijednosti za emisije iz članka 27. ove odluke za:

- Posebno velike ložišne instalacije ulazne toplotne moći iznad 100 MW koje upotrebljavaju domaći ugalj i to:

Emisija praha može biti maksimalno 100 mg/m³

Emisije sumpordoksida za ložišne instalacije toplotne moći iznad 500 MW mogu biti do 650 mg/m³.

Emisije nitrogenoksida za ložišne instalacije toplotne moći do 200 MW mogu biti 650 mg/m³, a za ložišne instalacije preko 200 MW do 400 mg/m³.

Članak 29.

Za ložišnu instalaciju sa miješanim gorivom određuje se granična koncentracija tako da se granične koncentracije za svaku vrstu goriva posebno pomnože s udjelom toplotne energije, s kojim određeno gorivo doprinosi do ložišta. Tako pomnožene vrijednosti graničnih koncentracija se sabiru.

Na način iz prethodnog stavka određuju se i granične koncentracije u otpadnim plinovima odvoda plinova ložišne instalacije sa više ložišta u kojima se upotrebljavaju različita goriva. Ako je u ložišnoj instalaciji sa miješanim gorivom toplotni doprinos nekog goriva za kojega vrijede najveće granične vrijednosti, bar 50 %, za emisiju važe granične vrijednosti koje su u odluci određene za to gorivo.

Za ložišnu instalaciju sa kombiniranim gorivom vrijede granične vrijednosti za ono gorivo koje trenutno izgara. Pri prelazu ložišta sa tvrdog goriva na plinovito ili tečno važe još 4 sata po prelasku granične vrijednosti za tvrdo gorivo.

Za ložišnu instalaciju sa rotacionim ložištem važe granične vrijednosti za tvrda goriva određene ovom odlukom, kao i za miješana ili kombinirana ložišta.

Članak 30.

Koncentracije se izražavaju u masenim jedinicama (g, mg, ug) na jedinicu volumena suhog otpadnog plina (m³) pri normalnim uvjetima, tj. pri temperaturi 273° K (0°C) i pritisku 101.3 kPa (1013 mbara).

Kod graničnih koncentracija u otpadnim plinovima za poseban vid zagađenja određena je navedena računski vrijednost kisika u otpadnim plinovima tako da se izmjerene koncentracije preračunavaju po jednačini:

$$E_N = \frac{(21 - O_{2N}) \cdot E_M}{21 - O_{2M}}$$

gdje je:

E_N : koncentracija kisika u zraku pri predviđenom sadržaju kisika izražena u g/m³, mg/m³, ug/m³

E_M : mjerena koncentracija izražena u g/m³, mg/m³, ug/m³

O_{2N} : računski udio kisika u otpadnim plinovima izražen u volumskim procentima

O_{2M} : mjereni udio kisika u otpadnim plinovima izražen u volumskim procentima

V. GRANIČNE VRIJEDNOSTI ZAGAĐENOSTI**Članak 31.**

Granične vrijednosti zagađenosti zraka definiraju najviši dopušteni stepen zagađenosti ambijentalnog zraka urbano-industrijskih područja.

Štetna materija	GVZd	GVZk	Trajanje uzimanja uzorka
	C Masena koncentracija u mg/m ³	C95	
Sumpordioksid	0,110	0,300	24 h
Sumpordioksid	0,110	0,360	30 min.
Azotni dioksid	0,080	0,300	30 min.
Sumporvodonik	0,010	0,020	30 min.
Ugljendisulfid	0,010	0,020	30 min.
Ugljenmonoksid	10,000	30,000	30 min.
Spojevi klora dati kao Cl	0,100	0,200	30 min.
Anorganski plinoviti spojevi fluora dati kao F	0,001	0,003	30 min.
Dim	0,060	0,150	24 h
Lebdeće čestice	0,110	0,300	24 h
Olovo i anorganski spojevi olova kao dio lebdećih čestica dati kao Pb	0,001	-	24 h
Mangan kao dio lebdećih čestica dati kao Mn	0,001	-	24 h
Kadmij i anorganski spojevi kadmijuma kao dio lebdećih čestica dati kao Cd	10 ng/m ³	-	24 h
Količina mg/m³ . dan			
Taložni prah (bezopasni)	350	650	30 +- 2 dana
Olovo i anorganski spojevi olova kao dijelovi taložnog praha dati kao Pb	0,250	-	30 +- 2 dana
Kadmijum i anorganski spojevi kadmijuma kao dijelovi taložnog praha dati kao Cd	0,005	-	30 +- 2 dana
Cink kao dio taložnog praha dat kao Zn	0,400	-	30 +- 2 dana
Talijum kao dio taložnog praha dat kao Tl	0,010	-	30 +- 2 dana

VI. STROGE GRANIČNE VRIJEDNOSTI ZAGAĐENOSTI (SGVZ)**Članak 32.**

Stroge granične vrijednosti definiraju kvalitetu čistog zraka rekreacionih i posebno zaštićenih područja kako je prikazano u slijedećoj tabeli.

SGVZ – djelovanje na ljude

	SGVZd	SGVZk
	Masena koncentracija mg/m ³	
Sumpordioksid - uzorak 24 h	0,060	0,150
Dim - uzorak 24 h	0,040	0,090
Lebdeće čestice - uzorak 24 h	0,060	0,150
Ugljen-monoksid - za 8 h prosjek	10 mg/m ³	
Ugljen-monoksid - za 1 h maksimum	40 mg/m ³	

SGVZ – djelovanje na vegetaciju i životinje

Štetna materija	SGVZd	Kritički receptor
Olovo i anorganski spojevi olova kao dijelovi taložnog praha dati kao Pb	0,25 mg/m ² dan	Ribarstvo, voćnjaci, povrtnjaci (izuzev korjenastog povrća), pašnjaci.
Kadmijum i anorganski spojevi kadmijuma taložnog praha dati kao Cd	0,0025 mg/m ² dan	Ratarske i krmne biljke, pašnjaci i livade.
Anorganski gasoviti spojevi fluora dati kao F	0,0004 mg/m ³	Omorika, bor i bilje iste osjetljivosti.
Sumpor-dioksid	0,060 mg/m ³	Jela i bilje iste osjetljivosti.

VII. ALARMANTNA STANJA ZAGAĐENOSTI ZRAKA**Članak 33.**

Kada koncentracije štetnih materija u zraku zbog nepovoljnih meteoroloških uvjeta, velikih emisija iz drugih uzroka dostignu takve vrijednosti koje su opasne po zdravlje i život ljudi, floru i faunu Vlada Kantona sukladno članku 47. Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj 1/2000) donosi interventne mjere.

Članak 34.

Interventne mjere se reguliraju:

1. upozorenjem za I. stupanj alarma,
2. ograničenjem za II. stupanj alarma,
3. zabranom za III. stupanj alarma.

Članak 35.

Mjere upozorenja (I. stupanj alarma) primjenjuju se kada koncentracije reprezentativnih polutanata u zraku mogu pogoršati zdravlje dijela pučanstva.

I. stupanj alarma se proglašava kada koncentracije štetnih materija bar na dva mjerna mjesta prelaze vrijednosti:

- sumpordioksid 600 ug/m³ kao 24 satni prosjek ili sumpordioksid + lebdeće čestice 1100 ug/m³ kao 24 satni prosjek.

Interventnim mjerama za I. stupanj alarma podrazumijevaju se upozorenja:

- zagađivačima o potrebi provođenja mjera za I. stupanj alarma,
- stanovništvu na određeno ponašanje.

Članak 36.

Mjere ograničenja (II. stupanj alarma) se primjenjuju kada koncentracije štetnih materija u zraku mogu štetno utjecati na zdravlje ljudi.

Drugi stupanj alarma se proglašava kada koncentracije štetnih materija prelaze vrijednosti:

- sumpordioksid 1200 ug/m³ kao 24 satni prosjek ili
 - sumpordioksid + lebdeće čestice 1400 ug/m³ kao 24 satni prosjek.
- Interventnim mjerama za II. stepen alarma podrazumijevaju se osim upozorenja iz prethodnog člana 1:
- ograničenja rada određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i drugih izvora zagađivanja,
 - ograničenja korištenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije štetnih materija,
 - ograničenja korištenja motornih vozila i
 - druga ograničenja emisije štetnih materija.

Članak 37.

Mjere zabrane (III. stepen alarma) se primjenjuju kada koncentracije štetnih materija mogu ugroziti zdravlje i život ljudi. Treći stupanj alarma se proglašava kada koncentracije štetnih materija prelaze vrijednosti:

- sumpordiloksid 1600 ug/m3 kao 24 satni prosjek ili sumpordiloksid + lebdeće čestice 1700 ug/m3 kao 72 satni prosjek.

Interventnim mjerama za III. stupanj alarma podrazumijevaju se osim mjera iz prethodnog članka i slijedeći vidovi zabrana:

- zabrana korišćenja određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i drugih značajnih izvora zagađivanja,
- zabrana korišćenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije štetnih materija,
- zabrana uporabe određene vrste goriva u kotlovnicama, parnim lokomotivama i kućanstvima,
- zabrana korišćenja motornih vozila,
- druge zabrane emisije štetnih materija u atmosferi.

Članak 38.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona".

Broj: 04-1-44-29/00
02.06.2000. godine
Zenica

PREDSJEDNIK VLADE

Vehid Šahinović, s.r.

[illegible]

P R I L O G

Klasifikacija anorganskih, organskih i kancerogenih polutanata

Tabela 1: Praškasti anorganski polutanti

I. zabranjena skupina		
Kadmij	1 njegovi spojevi	Cd
Talij	1 njegovi spojevi	Tl
Živa	1 njeni spojevi	Hg

II. zabranjena skupina

Arsen	1 njegovi spojevi	As
Kobalt	1 njegovi spojevi	Co
Nikl	1 njegovi spojevi	Ni
Selen	1 njegovi spojevi	Se
Telur	1 njegovi spojevi	Te

III. zabranjena skupina

Antimon	1 njegovi spojevi	Sb
Bakar	1 njegovi spojevi	Cu
Cianidi	1 njegovi spojevi	CN
Fluor	1 njegovi spojevi	F
Kositar	1 njegovi spojevi	Sn
Krom	1 njegovi spojevi	Cr
Mangan	1 njegovi spojevi	Mn
Olovo	1 njegovi spojevi	Pb
Platina	1 njegovi spojevi	Pt
Paladij	1 njegovi spojevi	Pd
Rodij	1 njegovi spojevi	Rh
Vanadij	1 njegovi spojevi	V
Silicijev dioksid	1 njegovi spojevi	SiO ₂

Tabela 2. Anorganski polutanti, koji su u gasovitom stanju ili stanju pare

I. zabranjena skupina	
Arsen hidrid	(AsH ₃)
Klorcijan	(CNCl ₂)
Fosgen	(COCl ₂)
Fosfin	(PH ₃)

II. zabranjena skupina	
Brom i njegovi spojevi	Izražen kao HBr
Klor	(Cl ₂)
Hidrogen cijanid	(HCN)
Fluor i njegovi spojevi	Izražen kao HF
Hidrogen sulfid	H ₂ S

III. zabranjena skupina	
Anorganski spojevi klora koji nisu navedeni u I. skupini	Izražen kao HCl
Amonijak	(NH ₃)

IV. zabranjena skupina	
Oksidi sumpora (SO ₂ i SO ₃)	Izražen kao SO ₂
Oksidi dušična (NO i NO ₂)	Izraženi kao NO ₂

Tabela 3: Karcinogeni polutanti

I. zabranjena skupina
Arsen trioksid, pentaoksid, arsenova (V) kiselina, arsenova (III) kiselina i njihove soli, izraženi kao As
Azbest (križolit, krokidolit, amosit, antofilit, aktinolit, tremolit)
Barij i njegovi spojevi izraženi kao Ba
Benzen
2-naftilamin
Kadmij i spojevi kadmija, izraženi kao Cd
Spojevi kroma (VI) – kalcium kromat, stroncij kromat, krom (III) kromat, cink kromat, izražen kao Cr
Spojevi nikla: nikl sulfid, nikl oksid, nikl karbonat, nikl tetrakarbonil, izraženi kao Ni
Vinilklorid
II. zabranjena skupina
Akilonitril
Benzo (a) piren
1,3-butadien
Dibenzo (a,h) antracen
3,3-diklorobenzidin
Dimetilsulfat
1-klor-2,3-epoksiopropan (epoklorhidrid)
Etilenimin
Etilenoksid
Kobalt u obliku respirabilnog praha ili aerosola, aerosoli nerastvorljivih kobaltnih soli, izraženi kao CO

III. zabranjena skupina:

1,2-dibrometan, 1,2-epoksipuran

Tabela 4: Organski polutanti u obliku plinova, para ili praha

I. zabranjena skupina	
Acetaldehid	C_2H_4O
Akrlina kiselina	$C_3H_4O_2$
Alkil olovni spojevi	
Anilin	C_6H_7N
Anhidrid maleinske kiseline	$C_4H_2O_3$
Bezilklorid	C_7H_7Cl
Bifenil	$C_{12}H_{10}$
1,2-diklorbenzen	$C_6H_4Cl_2$
1,2-dikloreten	$C_2H_2Cl_2$
1,1-dikloreten	$C_2H_2Cl_2$
Diklorfenol	$C_6H_4Cl_2O$
Dietilamin	$C_4H_{11}N$
Dimetilamin	C_2H_7N
1,4-dloksan	$C_4H_8O_2$
Etilakrilat	$C_5H_8O_2$
Etilamin	C_2H_7N
Formaldehid	CH_2O
2-furaldehid	$C_5H_4O_2$
Fenol	C_6H_6O
Kloracetaldehid	C_2H_3ClO
Krezol	C_7H_8O
Ksilenol (osim 2,4-ksilenola)	$C_8H_{10}O$
Kloroctena kiselina	$C_2H_3ClO_2$
Metilklorid	CH_3Cl
Mravlja kiselina	CH_2O_2
Metilakrilat	$C_4H_6O_2$
Metilamin	CH_5N
Tolilen-2,4-dizocijanat	$C_8H_6N_2O_2$
Nitrobenzen	$C_6H_5NO_2$
Nitrokrezol	$C_7H_7NO_3$
Nitrofenol	$C_6H_5NO_3$
Nitrotoluen	$C_7H_7NO_2$
Drveni prah u respiratornom obliku	
Piridin	C_5H_5N
Akrolein	C_3H_4O
1,1,2,2-tetrakloroetan	$C_2H_2Cl_4$
Tetraklormetan	CCl_4
Tioalkoholi	
Tioetri	
o-toluidin	C_7H_7N
1,1,2-trikloreten	$C_2H_3Cl_3$
Triklormetan	$CHCl_3$
Triklorfenol	$C_6H_3OCl_3$
Trietilamin	$C_6H_{15}N$

II. zabranjena skupina	
2-butoksietanol	$C_8H_{14}O_2$
Butiraldehid	C_4H_8O
Cikloheksanon	$C_8H_{10}O$
1,4-diklorbenzen	$C_6H_4Cl_2$
1,1-dikloreten	$C_2H_2Cl_2$
N,N-dimetilformamid	C_3H_7NO
2,6-dimetilheptanon-4	$C_7H_{14}O$
Di-(2-etilheksil)-ftalat	$C_{24}H_{38}O_4$
2-etoksietanol	$C_4H_{10}O_2$
Etilbenzen	C_8H_{10}
Furfurilalkohol	$C_5H_8O_2$
2,2-iminodietanol	$C_4H_{11}NO_2$
Izopropenilbenzen	C_8H_{10}
Izopropilbenzen	C_8H_{12}
Ugljen disulfid	CS_2
Klorbenzen	C_6H_5Cl
2-hlor-1,3-butadien	C_4H_5Cl
2,4-ksilenol	$C_8H_{10}O$
Ksilen	C_8H_{10}
2-klorpropan	C_3H_7Cl
2-metoksietanol	$C_3H_8O_2$
Metilacetat	$C_3H_6O_2$
Metilcikloheksanon	$C_7H_{12}O$
Metilformilat	$C_2H_4O_2$
Metilmetakrilat	$C_5H_8O_2$
Naftalen	$C_{10}H_8$
Propionaldehid	C_3H_6O
Propionova kiselina	$C_3H_5O_2$
Sirćetna kiselina	$C_2H_4O_2$
Stiren	C_8H_8
Tetrakloreten	C_2Cl_4
Tetrahidrofuran	C_4H_8O
Toluen	C_7H_8
1,1,1-trikloreten	$C_2H_2Cl_3$
Trikloreten	C_2HCl_3
Trimetilbenzen	C_6H_{12}
Vinilacetat	$C_4H_8O_2$

SADRŽAJ

133. Poslovnik o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (Prečišćen tekst) (bosanski jezik)	449	134. Odluku o graničnim vrijednostima emisija polutanta i graničnim vrijednostima zagađenosti (hrvatski jezik)	498
133. Poslovnik o radu Skupštine Zeničko-dobojskog kantona (Prečišćen tekst) (hrvatski jezik)	465	135. Rješenje o imenovanju člana Upravnog odbora DOO "Šumarstvo" Vareš (bosanski jezik)	515
134. Odluku o graničnim vrijednostima emisija polutanta i graničnim vrijednostima zagađenosti (bosanski jezik)	482	135. Rješenje o imenovanju člana Upravnog odbora DOO "Šumarstvo" Vareš (hrvatski jezik)	515